

Katica Kuckó Montessori Magánóvoda PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

„Montessori pedagógiai módszer”

OM: 203191

Katica Kuckó Montessori Magánóvoda 1021 Budapest, Budakeszi út 73/B: Tel: 06 30 760 2771 <u>Email</u> : katicakuckoinfo@gmail.com	<i>Előző módosítás:</i> Budapest, 2020. szeptember 25. Ikt.sz. 2/T-01/2020.
	Módosításra került: Budapest, 2021. március 22. Ikt.sz. 3/T-01-2021. Utolsó módosítás: 2021.03.22.
21./2024. határozatszámon elfogadta: nevelőtestület nevében	Vélemény nyilvánító: szülők közössége nevében
21/1./2024. határozatszámon felterjesztette: igazgató aláírás	Jóváhagyta: fenntartó nevében
Készítette: az óvoda igazgatója és a Katica Kuckó Montessori Magánóvoda Nevelőtestülete	

Alaptörvény

- Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)

Törvények

- 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról
- 401/2023. (VIII.30.) Korm. rendelet a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény végrehajtásáról
- 2011. évi CXXIV törvény a nemzeti köznevelési törvényről szóló 2011. évi CXC. törvény módosításáról
- 2011. évi CXXIV. törvény a nemzeti köznevelési törvényről szóló 2011. évi CXC. törvény
- 1997. tv. XXXI. törvény A gyermekek védelméről és jogairól

Rendeletek

- 363/2012. (XII.17.) számú Kormányrendelet, az Óvodai nevelés országos alapprogramjának kiadásáról
- 229/2012. (VIII. 28.) Kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény végrehajtásáról
- A kormány 137/2018. (VII.25.) Korm. rendelete az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII.17.) Korm. rendelet módosításáról
- 185/1999. (XII.13.) Kormányrendelet a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, amely a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről szóló 277/1997. (XII.22.) Korm. rendeletet módosítja
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 229/20012. (VIII. 28.) Kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 30/2012. (IX. 28.) EMMI rendelet az esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések és az integrációs rendszerben részt vevő intézmények és az ezen intézményekben dolgozó pedagógusok 2012. évi támogatásáról
- 326/2013. (VIII.30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1991. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
- 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelete a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/679 rendelete (2016. április 27.) a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről (általános adatvédelmi rendelet)
- Az Óvoda hatályos Alapító Okirata
- Az intézmény Szervezeti és Működési Szabályzata
- Önértékelési kézikönyv óvodák számára (negyedik, javított kiadás)
- Országos tanfelügyelet. Kézikönyv óvodák számára (ötödik, javított kiadás)

Tartalomjegyzék

BEVEZETÉS.....	7
AZ ALAPÍTÓ OKIRATBAN FOGLALTAK RÉSZLETEZÉSE ÉS EGYÉB SZABÁLYOZÁSOK	7
AZ ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJÁNAK SAJÁTOSSÁGA.....	8
1. HELYZETELÉNYZÉS	8
1.1. ÓVODÁNK FÖLDRAJZI HELYZETE, TÖRTÉNETE, ÉRTÉKE	8
1.2. ÓVODÁNK BEMUTATÁSA:.....	9
1.3. ÓVODÁNK JELLEMZŐI	9
2. AZ ÓVODA JÖVŐKÉPE	10
2.1. ÓVODAKÉP	10
2.2. GYERMEKKÉP	11
3. A MONTESSORI PEDAGÓGIAI- AZ ÓVODA SPECIÁLIS MÓDSZERE	11
3.1. MONTESSORI ALAPELVEK	13
3.2.1. A MINDENNAPI ÉLET GYAKORLATAI.....	15
3.2.2. AZ ÉRZÉKSZERVEK FEJLESZTÉSE.....	16
3.2.3. ANYANYELVI NEVELÉS.....	17
3.2.4. MATEMATIKAI NEVELÉS.....	19
3.2.5. KOZMIKUS NEVELÉS.....	21
4. AZ ÓVODA NEVELÉSI ALAPELVEI	23
5. AZ ÓVODA KÜLDETÉSNYILATKOZATA, ÉRTÉKEI	25
5.1. KÜLDETÉSNYILATKOZATUNK	25
5.2. A NEVELŐTESTÜLET PEDAGÓGUS MODELLE	25
5.3. NEVELÉSI ÉRTÉKEINK	27
5.4. A NEVELÉSI MÓDSZEREINK JELLEMZŐI.....	27
5.5. MŰKÖDÉSI ÉRTÉKEINK	29
6. AZ ÓVODA NEVELÉSI CÉLKITŰZÉSEI	29
6.1. ÁLTALÁNOS CÉLKITŰZÉS	29
6.2. AZ ÓVODA NEVELÉSI FILOZÓFIÁJÁRA ÉPÜLŐ SAJÁTOS CÉLKITŰZÉS	29
6.3. A FENNTARTÓ ÁLTAL ENGEDÉLYEZETT TOVÁBBI FELADAT-ELLÁTÁSI KÖTELEZETTSÉGBŐL ADÓDÓ SPECIÁLIS CÉLKITŰZÉS	30
7. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI.....	31
7.1. AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA.....	32
7.1.1. Az egészséges életmód alakításának célja	32
7.1.2. Az óvodapedagógus feladatai	32
7.1.3. Az egészséges életmód alakításának tartalma.....	32
7.1.3.1 GONDOZÁS.....	31
7.1.3.2 TESTÁPOLÁS.....	32
7.1.3.3 ÖLTÖZKÖDÉS.....	32
7.1.3.4. EGÉSZSÉGES TÁPLÁLKOZÁS.....	32
7.1.3.5. TESTI NEVELÉS ELŐSEGÍTÉS.....	33
7.1.3.5.1 MOZGÁS.....	33
7.1.3.6. LEVEGŐZÉS, PIHENÉS ÉS ALVÁS.....	33
7.1.3.7. LELKI EGÉSZSÉG FEJLESZTÉSE, VISelkedési SZOKÁSOK FORMÁLÁSA.....	34
7.1.3.8. A Bántalmazás, ERŐSZAK MEGELŐZÉSE.....	34
7.1.3.9 A GYERMEKEK EGÉSZSÉGENEK VÉDELME, EDZÉSE.....	35

7.1.3.10. EGÉSZSÉGES KÖRNYEZET BIZTOSÍTÁSA.....	36
7.1.3.11. KÖRNYEZETVÉDELMI TAPASZTALAT BIZTOSÍTÁSA.....	37
7.1.3.12. A KÖRNYEZETTUDATOS MAGATARTÁS MEGALAPOZÁSA.....	37
7.1.3.13. BETEGSÉGEK MEGELŐZÉSÉRE NEVELÉS.....	37
7.1.4. Esélyegyenlőség és egészséges életvitel	39
7.2. AZ ÉRZELMI, AZ ERKÖLCSI ÉS AZ ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS FEJLESZTÉSE.....	39
7.2.1. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés célja	39
7.2.2. Az óvodapedagógus feladatai	40
7.2.3. Az érzelmi az erkölcsi és a közösségi nevelés tartalma	41
7.2.4. Szokás-normarendszer.....	42
7.2.5. Ismétlődő közös tevékenységek megszervezése.....	42
7.2.6. Intézmény és csoport szintű hagyományos ünnepeink.....	43
7.2.7. Községi és erkölcsi nevelés során a társas kapcsolatok alakulásának segítése a gyermek-gyermek, a felnőtt-gyermek viszonylatban	43
7.2.8. Konfliktuskezelés az óvodában	44
7.2.9 A művészeti nevelés.....	44
7.2.10. Mozgás.....	45
7.2.11. Montessori csoportok.....	45
7.3. AZ ANYANYELVI, AZ ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA.....	46
7.3.1. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés célja	47
7.3.2. Az óvodapedagógus feladatai	47
7.3.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés tartalma	48
7.3.4. Esélyegyenlőség az értelmi fejlesztés szolgálatában	48
8. A KIEMELTEN TEHETSÉGES GYERMEK	49
9. A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK.....	50
9.1. A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK CÉLJA	50
9.2. AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI	51
9.3 A HÁTRÁNYOS HELYZET OKAI	51
9.4. A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉRE TETT INTÉZKEDÉSEK	52
10. A GYERMEKVÉDELEMMEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG	52
10.1. A GYERMEKVÉDELEMMEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG CÉLJA	53
10.2. AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI	53
10.3. AZ EGYÜTTMŰKÖDÉS KIALAKÍTÁSA AZ ÓVODÁN KÍVÜLI SZERVEKKEL	56
10.3.1. Együttműködés a Gyermekjóléti Családsegítő szolgálattal.....	56
11. A SZÜLŐ, A GYERMEK, A PEDAGÓGUS EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK FORMÁI	56
11.1. A SZÜLŐ, A GYERMEK A PEDAGÓGUS EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK CÉLJA.....	56
11.2. AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI	57
11.3. AZ EGYÜTTMŰKÖDÉS TARTALMA.....	57
11.4. KAPCSOLATTARTÁS LEHETŐSÉGE	58
12. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI	59
12.1. JÁTÉK	59
12.1.1. A játék célja	60
12.1.2. Az óvodapedagógus feladatai	60
12.1.3. A játék tartalma.....	60
12.1.4. A játékhoz szükséges feltételek biztosítása	61
12.1.5. Korosztályonként előforduló játékfajták	64
12.2. VERSELÉS, MESÉLÉS.....	66
12.2.1. A verselés, mesélés célja.....	66
12.2.2. Az óvodapedagógus feladatai	67
12.2.3. A verselés, mesélés tartalma	67
12.3. ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC.....	68
12.3.1. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc célja.....	68
12.3.2. Az óvodapedagógus feladatai	68

12.3.3. Az ének, zene, énekes játék, gyermektánc tartalma	69
12.4. RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA	72
12.4.1. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka célja	72
12.4.2. Az óvodapedagógus feladatai	72
12.4.3. Az ábrázoló tevékenységek színterein a feltételek megteremtése	74
12.5. MOZGÁS	75
12.5.1. Mozgás célja	76
12.5.2. Az óvodapedagógus feladatai	76
12.5.3. A mozgásfejlesztés tartalma.....	77
12.6. A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE.....	80
12.6.1. A külső világ tevékeny megismerése- környezet és természet.....	79
12.6.1.2. A külső világ tevékeny mmerésének célja.....	79
12.6.1.3. Az óvodapedagógus feladatai.....	80
12.6.1.4 A természeti és társadalmi környezet megismerésének tartalma, témakörei.....	80
12.6.1.5. A külső világ tevékeny megismerése, anyagtartalom- korcsoportonként.....	80
12.6.1.6. Környezetalakítás.....	80
12.6.1.7. A környezet megismerésére nevelés helyszínei.....	82
12.6.2. A külső világ tevékeny megismerése – mennyiségi és formai összefüggések	85
12.6.2.1. A külső világ tevékeny megismerése- mennyiségi és formai összefüggések célja.....	85
12.6.2.2. Az óvodapedagógus feladatai.....	85
12.6.2.3. A külső világ tevékeny megismerése- mennyiségi és formai színterei.....	85
12.7. A MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉG	88
12.7.1. A munka célja	89
12.7.2. Az óvodapedagógus feladatai	89
12.8. A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS	91
12.8.1. A tevékenységekben megvalósuló tanulás célja	91
12.8.2. Az óvodapedagógus feladatai	92
12.8.3. A tanulás feltétele, formái, típusai, elvei és a tanulás feltétele:.....	92
12.8.4. Az óvodai tanulás során alkalmazott módszereink:	94
12.9. INFOKOMMUNIKÁCIÓS TECHNIKA ALKALMAZÁSA AZ ÓVODÁBAN	98
12.9.1. A pedagógus feladata.....	98
13. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ÉS TERVEZÉSÉNEK ELVEI	100
13.1. SZERVEZETI ÉS IDŐKERETEK	100
13.2. NAPIREND, HETI REND KIALAKÍTÁSA	100
13.3. AZ ÓVODAI NEVELÉS TERVEZÉSE	101
14. A PEDAGÓGIAI MUNKA DOKUMENTÁCIÓI – VALAMINT A GYERMEKEK MEGISMERÉSÉT ÉS FEJLESZTÉSÉT, A FEJLŐDÉS NYOMON KÖVETÉSÉT, TERVEZÉSÉT SZOLGÁLÓ DOKUMENTUMOK.....	104
14.1. A PEDAGÓGIAI MUNKA DOKUMENTÁCIÓI	104
14.2. A GYERMEKEK MEGISMERÉSÉT ÉS FEJLESZTÉSÉT, A FEJLŐDÉS NYOMON KÖVETÉSÉT SZOLGÁLÓ DOKUMENTUMOK	104
14.2.1. Az óvodás gyermek személyiségének, megismerésének módszerei	105
14.2.2. A pedagógiai értékelés alkalmazása	106
14.2.3. Az eredmények alkalmazása az egyéni fejlesztés folyamatában	108
(PDCA működtetése /tervezés/cselekvés/ellenőrzés/javítás)	108
14.3. KIEMELT JELENTŐSÉGŰ A GYERMEKEK MEGFIGYELÉSE, A SPONTÁN ÉS IRÁNYÍTOTT SZEMPONTOK ALAPJÁN SZERZETT INFORMÁCIÓK RÖGZÍTÉSE.....	109
14.4 Tervezés.....	110
15. TUDATOS ÖNÉRTÉKELÉS - PEDAGÓGUS KOMPETENCIÁK	110
16. AZ ÓVODA SPECIÁLIS SZOLGÁLTATÁSAI	112
17. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI	112
17.1. ÓVODA- CSALÁD.....	112
17.2. ÓVODA – ISKOLA.....	113
17.3. ÓVODA- KÖZMŰVELŐDÉSI INTÉZMÉNYEK.....	114

18. A PEDAGÓGIAI PROGRAM ÉRTÉKELÉSE	114
19. IRODALOMJEGYZÉK.....	116
20. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK	117
21. ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉS.....	118
22. MELLÉKLETEK	119

BEVEZETÉS

A Katica Kuckó Montessori Magánóvoda nevelőtestülete, valamint igazgatója a rendelkezésre álló dokumentumok alapján, 07/2024. -es számú határozatával módosította óvodánk Pedagógiai Programját.

Az alapító okiratban foglaltak részletezése és egyéb szabályozások

Intézmény: Katica Kuckó Montessori Magánóvoda

OM azonosító: 203191

Az intézmény székhelye: 1021 Budapest, Budakeszi út 73/B.

Az intézmény típusa: közoktatási intézmény (óvoda)

Az intézmény Alapító Okiratának kelte: 2016.06.17.

Az intézmény ügyiratszám száma: BP/1009/03223-6/2021. (Működési eng. száma)

Az intézmény bankszámlaszám: 11702074-21321713 OTP

Az intézmény adószáma: 18757831-1-41

Budapest Főváros Kormányhivatal által jóváhagyva: 2021.05.06.

Az intézmény fenntartója és működtetője: Kids World Nonprofit Kft.

Az alapítás időpontja: 2014.

A költségvetés végrehajtására szolgáló bankszámlaszám:

OTP Bank: 11702074-20001917

Telefonszáma: 06/30-7602771

Honlap: www.katica-kucko.hu

E-mail: katicakuckoinfo@gmail.com

Alaptevékenységünket, szakágazatot és a szakfeladatokat az Alapító Okirat tartalmazza

Pedagógiai Programunk címe:

Pedagógiai Program, „*Montessori pedagógia módszer*”

Óvodai pecséték:

AZ ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJÁNAK SAJÁTOSSÁGA

Óvodánkban a Montessori pedagógiai módszer alkalmazásával neveljük a gyermeket.

Nevelési elveinkben kiemelt szerepet kap a személyiségfejlődés kialakításánál, a készségek és képességek kibontakoztatásánál, az elfogadás, a bizalom, tisztelet, és a megbecsülés. Pedagógiai eljárásainkat, módszereinket a gyermekek személyiségéhez, és egyéni fejlődési üteméhez igazítjuk, melyben kiemelt szerepet tulajdonítunk, a szabad játéktevékenységnek.

Fontos számunkra, hogy a gyermekek természetes közegben találkozzanak az angol nyelvvel. Az angol nyelvet a kommunikáció szintjén a gyermekek délutáni tevékenységébe fakultatív formában beépítve alkalmazzuk.

1. Helyzetelemzés

1.1. Óvodánk földrajzi helyzete, története, értéke

A Katica Kuckó Montessori Magánóvoda 2016-óta működik a Kids World Nonprofit Kft. fenntartásában.

Mária Montessori a Gyermekek Háza néven alapított óvodát 1909-ben Olaszországban. Pedagógiája világszerte ismertté és közkedvelté vált. Alapja a gyermekbe vetett bizalom.

Legismertebb gondolata: „*Segíts nekem, hogy magam csinálhassam!*”

Itthon a Magyarországi Montessori Egyesület viszi tovább ezt a pedagógiai ágazatot.

A Montessori pedagógiai módszer elsősorban a külföldi országokban aratott igen nagy sikert, a világ számos országában, ahol jól ismerik ezt a módszert már évtizedek óta működnek Montessori óvodák.

Mára Magyarországon is igen elterjedt ez a módszer olyan családok körében, akik elsősorban olyan óvodát keresnek gyermekeik számára, ahol a megtanított szokás-szabályok egy egész életre kihatnak az ember fejlődésében.

Az óvodánkba érkező szülők fontosnak tartják, hogy gyermekeik stresszmentes, derűs környezetben fejlődhessenek. A gyermekek megismételhetetlen csodák, mindegyik egy külön kis világ, mindegyiknek más az igénye, az útja a tudás megszerzésében.

A szülők fontosnak tartják és felismerték a korai fejlesztés lehetőségét is, amit a Montessori

módszer lehetővé tesz.

Kiemelt szempont az óvodaválasztásukban a természet szeretetére, megóvására nevelés, a körülöttük levő természet megismertetése, megszerettetése és a környezet megóvása.

1.2. Óvodánk bemutatása:

Az óvoda a II. kerület kertvárosi részében egy 4 szintes villaházban található. A ház gyönyörű ősfákkal és a budakeszi erdő egy részével van körülvéve.

Az épületben 2 csoportszoba található egy 54 m² és egy 44 m² az öltözők, és egyéb helyiségek tágasak, a berendezésük modern. Minden teremhez tartozik külön fürdőszoba, ahol biztosítani tudjuk a személyi higiénia nevelés tárgyi feltételeit. Az óvoda gyönyörű négy szintes udvarán, a szabad mozgásra csábító játzóeszközök, szolgálják a gyerekek szabad mozgásigényét. Az udvar felszerelését, a padokat, a várat, fajtákokat a játékidőn kívül a szervezett testnevelés foglalkozásokon is felhasználjuk. Itt is biztosítjuk az egészséges életmód szokásainak kialakítását, az alapvető tevékenységek gyakorlását. Rossz idő esetén a tornateremben, a csoportsobákban mozoghatnak, tornázhatnak, labdázhatnak, játszhatnak a gyerekek. Fontos számunkra, hogy minél több mozgási lehetőséget nyújtsunk az óvodásainknak, mert a mai felgyorsult világban a gyerekek többnyire a lakáson belül töltik idejük nagy részét.

A csoportsobák berendezését nevelési programunk határozza meg Maria Montessori pedagógiájából eredően: az öt nevelési területnek megfelelően elhelyezett Montessori eszközök, gyermekméretű bútorok, nyitott polcok, természetsarok, mesesarok, gyermekméretű eszközök az önkiszolgáláshoz, takarításhoz. Óvodánkban fontosnak tartjuk a Montessori módszer használata mellett, a hagyományos óvodai nevelésben alkalmazott játékszerek használatát is úgy, mint babakonyha, építő-és barkácsoló eszközök.

1.3. Óvodánk jellemzői

Személyi feltételek

Az óvodai nevelés az ONOAP, a jóváhagyott Pedagógiai Program alapján valósulhat meg, és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

Óvodánk dolgozóinak létszáma: 7 fő

Igazgató: S. M.

Óvodapedagógus: 3 fő

Pedagógiai asszisztens: 1 fő

Dajka 2 fő

Munkánkat segítők: felkérésre: **logopédus:** 1 fő

Az óvodapedagógusok szakirányú végzettsége:

Katica Kuckó Montessori Magánóvoda személyi feltételei (a törvényi előírások alapján, valamint a fenntartói jóváhagyás figyelembevételével)						
		Óvodapedagógus Felsőfokú végzettség	Dajka	Szakirányultság Montessori	Szakvizsgázott:	Ped. asszisztens
Székhely:	Budakeszi út 73/B.	3 fő	2 fő	3 fő	2 fő	1 fő

Továbbképzés területén a prioritás:

A differenciálás és esélyteremtés, tehetséggondozás, egészségfejlesztés területén szerveződő továbbképzéseken való részvétel támogatása.

Célunk: a hospitálásra épülő együttműködés gyakorlatának kialakítása

Feladatunk

- Egymás munkájának minél teljesebb megismerése
- Egymástól való tanulás megvalósítása
- Együttműködés fejlesztése

Tartalma:

- Képzéseken való részvétel, új módszerek elsajátítása (egyéni, mikro csoportos, differenciál fejlesztés, kooperatív technikák alkalmazása,)
- Új dolgozó beilleszkedését segítő gyakornoki rendszer működtetése
- Nevelési értekezlet
- Rendszeres bemutató foglalkozások szervezése, a nevelőmunka kiemelt területeinek és gyengeségeinek megoldására, „Jó gyakorlatok bemutatására, majd azok közös értékelése
- Esetmegbeszéléseken való részvétel
- A nevelési tervek egyeztetése, ismertetése a dajkával
- A fejlesztőpedagógussal való konzultáció
- Nevelési időn kívüli szabadidős tevékenységekben való részvétel

Tárgyi feltételek

Tartós, esztétikus, jó minőségű eszközökkel rendelkezünk a játékos tanulás és szabadidős tevékenységek területén egyaránt. A szakmai tudásunk fejlesztéséhez is folyamatosan bővülő eszköztárat biztosítunk. Pedagógusaink rendszeresen készítenek saját ötlet alapján Montessori eszközöket.

2. Az Óvoda jövőképe

2.1. Óvodakép

Programunkat a gyermekek fejlődési igényeihez és egyéni fejlődési üteméhez igazítjuk. Az óvodánk a közoktatási rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig.

Alapelvünk: hogy a gyermeki személyiséget az elfogadás, a tisztelet, a szeretet a megbecsülés és a bizalom öveze. Biztosítani kívánjuk az óvodáskorú gyermek fejlődésének optimális feltételeit.

Az óvoda funkciói: óvó-védő, szociális, nevelő- személyiségfejlesztő. Közvetlenül segítjük az iskolai közösségben történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlesztését. Az intézmény tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását és az emberi értékek közvetítését. Az itt dolgozó pedagógusok szemléletükkel, személyes példájukkal segítik a gyermekek környezettudatos magatartásának kialakulását.

A gyermekek óvodai nevelésében biztosítjuk a nemzeti kisebbséghez tartozó és migráns gyermekek integrációs nevelésének lehetőségét is, emellett segítjük önazonosságuk megőrzését, ápolását, nyelvi nevelését, multikulturális nevelésen alapuló integrációját. Óvodai életünket áthatja a szeretet, mely a Montessori pedagógia megfogalmazásában a kreativitás, az elmélyült tevékenység forrása, valamint a szépség, amely fejleszti a személyiséget és motiválja a cselekedeteiket.

Nevelési programunk magában foglalja a hazai óvodai gyakorlat értékeit, legjobb tapasztalatait. Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának figyelembevételével ötvözi a Montessori pedagógiát és az egészséges életmód és életvitel kialakítását.

Programunkban az alábbi kompetenciafejlesztés jelenik meg: az óvoda-iskola átmenet, az érzelmi-erkölcsi nevelés és a játék, az óvoda-család együttműködése.

A Montessori eszközök az élet minden területén felkészítik a hozzánk járó gyermekeket a mindennapi életre éppúgy, mint a tudományok felfedezésére, a kulturális érték megőrzését szolgáló anyanyelvi nevelés hozzárendelésével és a szabad játék lehetőségének megteremtésével.

2.2. Gyermekkép

Minden gyermek egyedi és megismételhetetlen személyiség, egyéni fejlődési úttal és ütemmel, tanulási stílussal és sajátos szociokulturális családi háttérrel, amelynek ismeretében alakítjuk ki az óvodában, gyermekcsoportban az egyéni fejlesztés lehetőségeit.

A nevelésünk középpontjában a gyermek áll, aki autonóm személyiség. Legjellemzőbb tulajdonsága a nyitottság, az érdeklődés, a befogadás, a tudni akarás és az önmegvalósítás. A mindig fűrkésző, mozgó, utánzó gyermek számára olyan hely az óvodánk, ahol a Montessori eszközök segítségével az aktuális fejlettségi szintjének megfelelően fejlődhet.

A nevelés folyamatában a gyermeki személyiség kibontakoztatása az elsődleges feladatunk, amelyet tudatos nevelési helyzetek, tevékenységrendszerek megteremtésével segítünk.

Óvodánk gyermekei jó mozgáskészséggel, egészséges testi fejlettséggel, jó beszéd-készséggel és koruknak megfelelő ismeretekkel rendelkeznek. Érzékenyen fordulnak egymás felé, elfogadják a másságot. A gyermek fejlődésének általános tendenciáin túl érték-ként fogadjuk el az egyéni különbségeket (az egyedit és a másságot, az eltérőt) amelyek összeegyeztethetők mások érdekeivel és méltóságával. Biztosítjuk az interkulturális nevelést támogató szemléletet. A gyermekek az őket körülvevő környezet iránt fogékonyak, a természet szeretetére, védelmére érzékenyek.

A gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak figyelembevétele mellett, a gyermeki személyiség kibontakoztatásán keresztül, a befogadás az esélyteremtés az esélyegyenlőségek megteremtése érdekében törekszünk az iskola-óvoda átmenet megkönnyítésére. Munkánk során érzelmileg gazdag, nyitott, érdeklődő, hagyományokat tisztelő, környezettudatosan gondolkodó gyermekek nevelésére törekszünk.

3. A Montessori Pedagógiai- az óvoda speciális módszere

A Montessori módszer Maria Montessori nevéhez fűződik, aki olasz orvos és pedagógus volt és a múlt század végén fejlesztette ki a gyermekek fejlődésével és nevelésével kapcsolatos koncepcióját, melynek alapja az autonómia. Maria Montessori egy olyan nevelési rendszert dolgozott ki, mely figyelembe veszi a gyermekek életkori sajátosságait, fejlődését és érdeklődését. A Montessori módszer egyik és talán legfontosabb alapkőve az önállóságra

törekvés. Maria Montessori azt mondja, hogy a gyermek nevelése a születéssel kezdődik, s a szülő feladata az, hogy mindig csak annyit segítsen gyermekének, amennyit az magától nem képes elvégezni. Tovább tart ugyan és felnőtt türelemre van szükség ehhez, de a gyermeknek minden önmagától végzett mozdulata fejlődését segíti elő. Azonban nem elegendő a gyermek testi fejlődésére odafigyelnünk, egyben a lelkét is ápolnunk, fejlesztenünk kell. A gyermekeket örömmel tölti el a hasznos tevékenység.

A Montessori módszer másik fontos alapköve az aktivitás, azaz a gyermek maga gyarapítsa tudását érzékszervein keresztül. Az aktivitás szellemi és testi aktivitást is jelent egyben. Montessori értelmezése szerint az aktivitás, azt jelenti, hogy a gyermek maga alkotja meg képzetait és fejleszti érzékszerveit, tudását. Ez a fejlődés, lelki és testi gazdagodás csak olyan környezetben lehetséges, ahol a gyermeki szabadság megvalósítható. A szabadságnak kettős értelme van, az egyik, hogy a gyermek szabadon mozoghasson, ez egyben élettani követelmény is a gyermek testi fejlődését segíti elő. A másik a gyermek foglalkozásának szabadsága, ami azt jelenti, hogy a Montessori csoportszobában fellelhető fejlesztő játékok közül, a gyermek szabadon választhatja ki azt, amelyikkel foglalkozni szeretne. A kiválasztott eszközt szőnyegéhez viszi, mely kizárólagosan az Ő saját területe, addig dolgozik az eszközzel, ameddig szeretne, ha végzett vele, rendbe teszi és visszateszi ugyan oda a polcra, ahonnan elvette. A szőnyeg használata térben és időben is keretet ad a gyermeki tevékenységnek, kijelöli saját határait. A Montessori pedagógia irányzatnak az esszenciája egyben a speciális eszközök használatában is rejlik. A játékok, eszközök tulajdonságai alapján az érzékszervek fejlesztését célozza meg elsődlegesen, de fejlesztik a megfigyelőképességet is, a tulajdonságok megismerése, és összehasonlítása pedig a gondolkodás fejlesztését segítik elő. Maria Montessori az eszközök speciális kidolgozásával adta meg a lehetőséget arra, hogy az eszközöket fejlesztőpedagógiai játékokként is használjuk, mert az eszközök a gyermekek képességeinek differenciált fejlesztését szolgálja. Az eszközök kitűnően alkalmasak a prevenció és korrekció felhasználására is, és az egyes részképességek elmaradásának fejlesztésére.

A Montessori pedagógia öt nevelési területre osztható fel (az első **Mindennapi Élet Tevékenységei**, melyek a finommotorikát, szem-kéz koordinációt, önállóságot fejlesztik. A második terület az **Érzékelés**, mely az öt érzékszerven (látás, hallás, tapintás, szaglás, ízlelés) keresztül fejlesztik a problémamegoldó gondolkodást. A harmadik terület a **Matematikai** nevelést célzó eszközök, melyek használata elősegíti az elvonatkoztatás begyakorlását. A tudatosan kidolgozott matematikai eszközök használatával a gyerekek eljutnak az egyszerű világos cselekvéssoroktól a logikus gondolkodáshoz. A negyedik terület az **Anyanyelvi nevelés**, ahol nem az olvasás, írás megtanítására helyeződik a hangsúly, hanem a lehetőségek megteremtésére a tevékenységekhez. Az ötödik terület a **Kozmikus nevelés**, ahol a természet, a növények, az állatok létének tiszteletére, szeretetére és megóvására nevelés a cél. Az új ismeretanyag bevezetése kísérletekkel, gyakorlati tapasztalatokkal kezdődik, ezekből a konkrét élményekből jutnak el a gyermekek az absztrakt fogalomalkotásig.

Maria Montessori 100 évvel ezelőtt létrehozott gyógypedagógia és orvosi ismereteire alapozott pedagógiai módszere, a mai kor pedagógiájában is maximálisan alkalmazható, mert a speciális eszközök a fejlesztés kimeríthetetlen tárházát kínálják az öt nevelési területbe beágyazottan. A játékos eszközökkel, feladatokkal komplex foglalkozásokat lehet tervezni, ahol úgy fejleszthetünk több képességet egyszerre, akár csak egy Montessori eszköz használatával, hogy az a gyermeknek mindvégig játékos és érdekes maradjon.

A Montessori pedagógiai irányzatban még fontos kiemelni a pedagógus szerepét, egyik legfontosabb feladata, hogy megteremtse a gyermekek cselekvési, tanulási vágyának kielégítéséhez szükséges megfelelő tárgyi feltételeket és a környezetet. A háttérbe húzódva, csak annyira segítse a gyermeket, amennyire annak „akkor és ott” szüksége van. A

pedagógus, mint megfigyelő vesz részt a gyermek tanulási folyamatában, hagyja szabadon kibontakozni a gyermek képességeit, segíti, hogy személyisége erejénél fogva fejlődjön, azáltal, hogy maga cselekszik. A Montessori óvodák gyermekei türelmesebbeké, önállóbbakká, öntudatosabbakká válhatnak. A sok egyéni foglalkozásnak köszönhetően pedig gyorsabban és alaposabban sajátítják el ismereteiket, megszerezve így azt a lépéselőnyt, melyet későbbi iskolai képzésük során hasznosítani tudnak.

3.1. Montessori alapelvek

Az érzékeny periódusok ideje

A belső befogadóképesség határozza meg, mit kell felvennie a gyermeknek a környezet sokszínűségéből, s hogy melyik szituáció a legelőnyösebb a pillanatnyi fejlődési stádium számára. Ez az, amelynek következtében bizonyos dolgokra figyel, másokra nem.” állítja Mária Montessori.

A gyermek szabadsága

„Nem lehetünk szabadok, ha nem vagyunk függetlenek.”

A szabadság, az önállósulási vágy már a születéssel elkezdődik a gyerekek életében. Eleinte szoros a kötődés, majd a későbbiekben fokozatosan elszakad a felnőttől, elkezd az „önként” vállalt feladatokat begyakorolni.

„Mária Montessori megfigyelte, ha szabadságot, szabad döntést kapnak cselekedeteikben a gyerekek, akkor kialakul a fegyelem. „

Az előkészített környezet

Fontos az a környezet, amiben élünk, amiben a szabadság után vágyó gyermekek élnek. Az előkészített környezet Mária Montessori pedagógiájában tűnik fel először a gyermekneveléssel és a nevelés kutatásával foglalkozó pedagógusok, pszichológusok között.

„A rend, az eszközök állandó helye is fontos szempont az előkészített környezetben. Tudják mindent mindig ugyan azon a helyen találni meg, ha mégsem, akkor valaki dolgozik velük. „

A munka

A gyerekek élvezik a munkát, ők nem is tudják, hogy azt a felnőttek munkának nevezik.

„Az ő célja a dolgozás.”

„A mozdulatok öröme az, ami meghatározza mennyi ideig és hányszor fogja az asztalt letörölni. A gyermekek addig ismétlik, amíg belső vágyuk kielégül. „

Az önkontroll

A gyermek a mindennapos tapasztalatok segítségével elsajátítja annak a lehetőségét, hogy korrigálni tudja a hibáit, ezáltal lesz biztos önmagában. Ez saját lehetőségeinek pontos felmérését jelenti.

Előkészített környezet

Alapvető követelménye a Montessori csoportszobának, hogy az eszközök és játékok a gyermekek számára elérhető magasságban legyenek. A csoportszoba legyen világos, napos. A játékeszközök esztétikus benyomást keltsenek. A Montessori eszközöket helyezzük nyitott polcra. Biztosítsunk szabad területet is, ahová a gyermekek a szőnyeget letehetik, ha a földön akarnak játszani.

Ugyancsak nyitott polcon tartsuk az egyéb fejlesztő játékszereinket: a rajzoláshoz, festéshez, mintázáshoz, formáláshoz szükséges eszközöket. Legyenek építő játékok, konstrukciós játékok, kisebb közlekedési eszközök, autók stb. és társasjátékok.

Legyenek leválasztott kisebb kuckók vagy területek, ahova visszavonulhatnak a gyermekek, ha hangulatuk, játékuk úgy kívánja.

Legyen babasarok (babaszoba és/vagy konyha), lehetőleg élethű háztartási eszközökkel.

A babaszobába tegyünk szép babákat, játékállatokat is. Elmaradhatatlan a kincsesláda, amelyből mindenféle kelléket bármikor elő lehet varázsolni, és játékaikban kreatívan felhasználni. Hangulatos, szépen dekorált olvasó-sarokban alacsony polcra helyezzük a könyveket, kényelmes gyermekméretű kanapéval vagy olvasó párnákkal. Legyen minden gyermek fényképe kitéve a falra, alatta a neve.

Biztosítsunk megfelelő helyet, ahová a gyermekek munkáit esztétikusan kihelyezhetjük a természetes anyagokból készült hirdető táblákra.

A gyermekek által beállítható naptár, időjárás- és napostábla, a faliújságon kihelyezve legyen elérhető a gyerekeknek. Minden gyermeknek legyen elérhető helyen dossziéja, - jellel és névvel ellátva – amelyekbe rajzaikat, egyéb alkotásaikat és kincseiket helyezhetik.

Maria Montessori alapvetőnek tartja a rendet, minden eszköznek állandó helye van.

„A gyermek fejlődésének szabadsága nem azt jelenti, hogy egyszerűen magára hagyjuk a gyermeket, hanem azt, hogy segítő szeretettel emeljük köréje a megfelelő környezetet.” – írja Montessori.

A csendkör

Montessori a mindennapi élet gyakorlatai közé sorolja a csendköröket, de összetett fejlesztő hatása révén az érzékszervek és a mozgás fejlődését is hatékonyan elősegíti.

Játékos feladatokat foglal magába a csend megélésén keresztül. A kezdetét mindig a pedagógus jelzi, többnyire halk zeneszóval. A gyerekek kis párnájukkal a legkisebb zöreij nélkül, nyugodt, kiegyensúlyozott mozdulatokkal ülnek körbe. Az óvónő személyes példájával, valamint mimika és szemkontaktus igénybevételével irányítja a folyamatot. A gyerekek apró feladatokat hajtanak végre az egyensúly megtartásával.

Egyik lábukat a másik elé helyezve lépegetnek a leragasztott vonalon körbe. Nehezítésképpen csengőt, gyöngyöt, kockát, vagy egyéb tárgyat is vihetnek-

Kontroll: akkor végzi jól a feladatát, ha nem szólal meg a csengő, a tárgyat nem ejti el, illetve nem billen le a vonalról.

A gyerekek miután jó játékként élik meg a feladatokat, megtanulnak uralkodni önmagukon, mozgásigényükön, kialakul önfegyelmük, társaik iránti tiszteletük, harmonikus szép mozgásuk.

A csendgyakorlat megvalósításának másik formája a csend hallgatása becsukott szemmel.

A gyerekek megértik, hogy nincs teljes csend, hiszen a környezetükben mindig hallható olyan hang vagy zörej, mely a mindennapi életben körülvesz őket, azonban önmaguk csendje szükséges ahhoz, hogy mindezt felfedezzék, meghallják.

A kezdeményezések előtt a csendkörrel kezdjük a napi tevékenységet. A csendkör eljöttét, a megszólaló komolyzene jelképezi, amikor a zene megszólal, a gyerekek tudják, hogy összepakoljuk a játékokat és leülünk a földre ragasztott kör szélére. Ezután az óvodapedagógus meggyújtja a gyertyát, melyet a kör közepébe tesz. Egy a csendkörben használt plüss állattal az óvodapedagógus elkezd a csendben járást a kör szélén és átadja egy kisgyermeknek, aki tovább sétál az állattal a körben, majd átadja egy másik kisgyermeknek és, amikor visszaérkezik a kiindulási helyéhez leül, ez addig folytatódik, amíg minden gyermek meg nem kapja az állatot és körbe nem sétált. A kezdeményezéseket úgy tartjuk, hogy a köridő után, akinek kedve van, az ott marad a szőnyegen velünk, és ameddig érdeklődik, részt vesz a tevékenységben, aki nem szeretne ott maradni, az átmehet a másik szobába valamilyen Montessori tevékenységet végezni.

3.2. A fejlesztés eszközei, a Montessori pedagógia nevelési területei

Mária Montessori egyedülálló eszközrendszert alakított ki, amely rengeteg tapasztalatszerzésre ad lehetőséget. Az eszközök szépek, esztétikusak, fából készültek, jó kézbe venni őket, szinte vonzzák a gyermekeket. A gyermekek koncentrációját megkönnyíti, hogy egy helyen csak egyféle nevelési terület eszköz lehetnek. A pedagógusnak mindig be kell mutatni az eszköz helyes használatát első használatbavétel előtt.

A Montessori pedagógia nevelési területei:

- A mindennapi élet gyakorlatai
- Az érzékelés fejlesztése
- Anyanyelvi nevelés
- Matematikai nevelés
- Kozmikus nevelés
- Művészeti nevelés

3.2.1. A mindennapi élet gyakorlatai

A mindennapi élet gyakorlataira felkészítő eszközök célja, hogy a gyerekek minél több teendőt önállóan végezzen el. Vonatkozik ez az étkezésre, öltözködésre, környezetük rendben és tisztán tartásukra, a mindennapi élet összes teendőjére. Maria Montessori olyan eszközöket dolgozott ki, melyekkel a gyerekek ezeket a képességeket vidáman, játszva elsajátíthatják. A hangsúlynak nem a gyakorlaton, hanem az **életen** kell lennie. Az előkészített környezet által nyújtott foglalatosság is a fejlődés elősegítését szolgálja. A gyereket belső szükséglet hajtja. Minden tevékenység részmozdulatokra tagolódik, ezek segítenek a gyerekeknek a begyakorlásban. A tevékenységek többszöri ismétlés hatására rögzülnek, és szokássá válnak. Mindezt olyan könnyedséggel és spontaneitással teszi, ami soha nem tér vissza. A gyerekek ilyenkor valódi munkát végeznek egy valós világban. A mindennapi élet gyakorlataihoz a gyerek környezete és önmaga ápolása is hozzátartozik. Öltözés, vetkőzés, fogmosás, kézmosás

stb. abban segít, hogy függetlenítse magát a felnőttektől. Több feladat van, amelyet a mindennapi élet során nehéz elsajátítani, ezért Mária Montessori olyan eszközöket dolgozott ki, amelyekkel a gyermekek vidáman, játszva megszerezhetik ezeket a képességeket.

Kis tálcákon, különböző kellékekkel biztosítjuk számukra, hogy megismerkedjenek a víz tulajdonságaival és az öntögetés, kanalizálás technikájával.

Rendelkezésre állnak különböző méretű merítő kanalak, lapátok, csipeszek, amelyekkel a termények meregetését gyakorolják (például: bab, lencse, sárgaborsó, búza). Eközben fejlődik szem-kéz koordinációjuk, finommotorikai érzékük, hármás újfogásuk. Egymást türelmesen kivárlják. Tisztíthatnak fém tárgyakat, teríthetnek asztalt, rendezgethetnek virágokat.

Eszközei:

Mindennapi élet gyakorlatai

Megnevezés	Kontroll
1. szék áthelyezése, vitele	a szék átbillenése vagy a tárgy meglökése
2. szőnyeg ki és feltekerése	a szőnyeg ferde, vagy nem fér a tartóba
3. az ajtó nyitása, csukása	az ajtó hangos becsapódása
4. kézmosás	a kéz nem tiszta vagy vizes
5. cipőtisztítás	túl sok krém, nem tiszta vagy foltos
6. orrtisztítás	kéz és arc piszkos, az orr nem üres
7. fém/tükör tisztítása	látható a fényezés nyoma, piszkos kendő
8. asztalterítés	a teríték nem egyezik a mintával
9. vágott virág ápolása	túl hosszú vagy rövid száruk, kiömlött víz
10. fonás	nem szabályos fonat
11. kendők hajtogatása	sarkok és élek nem pontosan illeszkednek,
12. magok kanalizása	tálcára hullott magok
13. magok öntése	kiszóródott magok
14. magok válogatása	közbe keveredett magok
15. öntés vízzel	kicsurgó víz, nem éri el a jelzőpontot
16. keretek	eltolódott oldalak, nem rendezett forma
17. szappan reszelése, habverés	szappan mellé reszelése, hab kiverése tálból
18. gyöngyfűzés	gyöngyöt nem tudja felfűzni a madzagra
19. csipeszelés	csipeszt nem megfelelő szétnyitása

3.2.2. Az érzékszervek fejlesztése

A világ megismerése első sorban az észlelésen alapszik. Minél finomabbak érzékeléseink, annál differenciáltabb, gazdagabb képet kapunk környezetünkről. Mária Montessori szerint az eszközök konkretizált absztrakciók, amennyiben mindig kiemelik a dolgoknak egy-egy tulajdonságát. Az érzékelést fejlesztő eszközök használatával a gyermekek széles körű tapasztalatokat szereznek, a külső világ megismerésére. A gyerekek saját tapasztalataik alapján, tevékenységeik során tesznek szert ismeretekre. Képességeik a tevékenységek által bontakoznak ki, segítségükkel maguk fedezik fel a dolgok tulajdonságait, maguk állapítják meg a hasonlóságot, különbözőséget, tévedéseikre maguk jönnek rá, és azokat önmaguk is tudják korrigálni.

Tapasztalataik következtében válnak képessé az összefüggések meglátására, általánosításra, elvont gondolkodásra. Az eszközök használata megalapozza a matematikai gondolkodás fejlődését is. Mária Montessori eszközöket fejlesztett ki a dimenziók, a színérzékelés, a tapintás, a szaglás, az ízérzékelés, a súlyérzékelés, a hallás, a hő érzékelés, valamint a forma érzékelés fejlődésének elősegítésére. Megmozgatja és fejleszti az összes érzékszervet.

Eszközei:

A dimenziók megismeréséhez	
Megnevezés	Kontroll
1. kiegészítő henger (dimenzió különbség f.)	mechanikus, az eszközök által történik
2. rózsaszín torony (méretek 3 dimenzióban)	vizuálisan tapasztalható a hiba (egy ujjnyi k.)
3. barna lépcső (súly és nagyság viszonya)	vizuális összehasonlítás legvékonyabb has.
4. piros rudak (hosszú és rövid fogalma)	vizuális, a legrövidebb rúddal tapintással
A színek megismeréséhez	
1. szín tabletták I., II. (színek felismerése, párosítása)	vizuális
2. szín tabletták III. színárnyalatok (sorba rendezés)	vizuális
Tapintáshoz	
1. letapogatható táblák (érdes felület m.)	tapintás útján
2. letapogatható lapok	tapintással, ellenőrző pontokkal
3. textiles doboz (tapintóérzet finomítása)	tapintással vagy optikailag
Hallóérzék fejlesztése	
1. zajdobozok (kül. zajok megkül.)	akusztikus és ellenőrző pontok
Súlyérzékeléshez	
1. súlylapok (súlyérzék fejlesztése)	lapok színe esetleg mérleg
Hő érzékeléséhez	
1. hő hengerek (hőmérséklet érzékelése)	ellenőrző pontok a fokozatot is jelzik

2. hő lapok (hőmérséklet különbség)	vizuális
Szaglás érzékeléséhez	
1. szagdobozok	ellenőrző pontok
Ízleléshez	
1. ízlelő dobozok	ellenőrző pontok

3.2.3. Anyanyelvi nevelés

A nyelv az emberi kommunikáció egyik lehetősége, az emberi értelem legfontosabb kifejezőeszköze. A beszélt nyelven kívül szükségünk van az írott nyelv ismeretére is. Montessori tökéletesen kifejlesztett nyelvi programjának alapja a gyerek természetes fejlődése. A gyerek 3 éves koráig közvetlen környezete nyelvét sajátítja el. Gondolatai kifejezéséhez biztosítsunk nyugodt, kiegyensúlyozott légkört. Az óvodában a Montessori kör kiválóan alkalmas erre. A közös beszélgetés inspirálja a gyerekeket, hogy meséljenek az őket érdeklő aktuális témákról, élményeikről, gondolataikról stb.

A beszéd fejlesztése, a szókincs bővítése

A beszédképesség fejlesztésének alapvető feltétele a kiegyensúlyozott, nyugodt légkör, a gyerekek és felnőttek egymás közti jó kapcsolata, az egymásra való odafigyelés. Csak ilyen körülmények között nyílik meg a gyerek úgy, hogy kedve legyen beszélgetni, személyes élményeit, véleményét elmondani. A szerepjáték a nyelvi fejlődés fontos színtere, itt teljedhet ki a gyermek személyisége. A szabályjátékban mások számára érthetően kell megfogalmazniuk elképzeléseiket, gondolataikat.

A beszédképesség fejlődésben fontos a mintaadás. Az óvónő beszéde példaadó kell, hogy legyen, mind nyelvtani helyesség, artikuláció, szemléletesség, hangerő szempontjából is.

A kellemes, halk beszéd kialakulását nagymértékben elősegíti a Montessori csendkör.

A verselés, mesélés, dramatizálás, bábozás alapvető fontosságú az óvodai beszédfejlesztés szempontjából. A szókincs fejlesztése szinte minden Montessori eszköz egyik alapvető feladata.

Írás:

Montessori elmélete szerint az írás megelőzi az olvasást. A kezdeti írás azonban nem azonos a betűk írásával. A mozgatható ábécéből épít szavakat, a környezetében látott szavakat kibetűzi. Ezért nagyon fontos a környezet gondos előkészítése.

A valódi írást megelőzi egy *indirekt előkészítés*, melyek az íráshoz szükséges szellemi és manuális képességeket fejlesztik.

Maria Montessori anyanyelvi nevelésébe beépítve található az írás, olvasás korai előkészítése.

Célunk: írni-olvasni vágyókká nevelni. A gyermekeknek mindennap lehetősége van arra, hogy élményeiket, gondolataikat megosszák társaikkal és a felnőttekkel.

Direkt előkészítés:

Hangjátékok: egyes hangok kihallása a szavakból

Az íráselőkészítő formák körbe rajzolása segíti a pontos, könnyed ceruzavezetést, a hármas

ujjfogást.

Dörzspapír betűk, mely 3 érzéket aktivizálnak: nézi a betűt, érzékeli a formát, hallja a hangot. Így a látó-, tapintó-, és hallóérzék aktív.

A mozgatható ABC segítségével gondolatait szimbólumokkal fejezheti ki anélkül, hogy a betűket le kellene írnia.

Milyen alapvető képességekre van szükség az írás elsajátításához?

Manuális képességek:

A kéz könnyűvé tétele, laza csuklómozgás az íróeszköz használatakor

Az íróeszköz megtartása az ujjak között

A kéz mozdulatainak összerendezettsége

Szellemi képességek:

Logikus gondolkodás

Megfelelő szókincs

Analízis, szintézis

A gyerekeket állandóan ösztönözzük az írásra, betűk, szavak, mondatok és rövid történetek írására.

Olvasás:

Az olvasás a gyerekeknek ne fáradság legyen, hanem öröm! Az olvasás lehetőség felkínálása.

- A kezdeti olvasás nem más, mint a szavak hangokra történő átültetése, és ezeknek a hangoknak az egyre gyorsabban történő egymás utáni kiejtése, mindaddig, míg a szót „elolvassuk”.

- A tényleges olvasás akkor kezdődik, ha a gyerek megérti, hogy ki tudja betűzni, amit saját maga vagy mások írtak.

- A teljes olvasás nem csak szavakat, hanem gondolatokat is közvetít (szövegértés).

A nyelvi fejlődés egyénenként változó folyamat, így a célirányos fejlesztés is egyénre szabott kell, hogy legyen.

Direkt előkészítés eszközei	
1. hangjátékok (kezdő hang leválasztása)	a pedagógus által
2. fém kiegészítő formák (vonalvezetés)	vizuális
3. dörzspapír betűk (betű felismerés tap.)	pedagógus
4. mozgó ABC (szavak hangonkénti alk.)	pedagógus

Anyanyelvi nevelés	
Indirekt előkészítés eszközei	
1. mesekönyvek, beszéltető képek,	a pedagógus által

3.2.4. Matematikai nevelés

Az óvodai matematikai nevelés az óvodai nevelés része, hozzájárul a gyermeki személyiség alakulásához, a képességek fejlesztéséhez. A matematikai nevelést folyamatként értelmezzük. Anyagát elsősorban nem ismeretek alkotják, hanem gondolkodásfejlesztést jelent, cselekvéses és gondolati tevékenységeket tartalmaz, kézzelfogható, cselekvő megtapasztalást, szenzomotoros befogadást jelent.

A matematikai készség kialakulásában a motoros tevékenységek és az érzékelési folyamatok a lényegesek. Az érzékelést fejlesztő eszközök a logikai gondolkodás minden elemét magukba foglalják. Megjelenik a becslés, a sok, a kevés megállapítása. Tapintásuk fejlesztése során a pár fogalmával ismerkedhetnek meg.

A számolási képesség kialakításához fontos a térbeli tájékozódás, melyet a hengersor, illetve a rózsaszín torony használatával segítünk elő, melyek számtani sorok alkotására is alkalmasak.

A matematikai gondolkodás kialakításában és fejlesztésében nagyon fontos, hogy figyelembe vegyük minden gyermek egyéni fejlődési ütemét és tudjuk, mikor mit mutassunk be számára. Fontos, hogy matematikai fogalmaik kialakulásához saját tapasztalattal jussanak el. Ugyanez vonatkozik a matematikai problémák megoldására, a matematikai műveletek elsajátítására is.

A Montessori pedagógusnak rá kell irányítani a figyelmet a mindennapi életben a számlálásra, a dolgok számbeliségének észrevételére.

A matematika iránt fogékonyabb gyermekek a Seguin táblákkal játszva a helyi értékeket is könnyen megértik és a többjegyű számok írását is elsajátítják.

Tevékenykedés közben a megismerő képességek fejlesztése, mint érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezés, tapasztalás, megértés, problémalátás, problémamegoldás, szinte észrevétlenül valósítható meg. Játék közben és szabadidőben folyamatosan jöhetnek létre olyan szituációk, melyek alkalmasak matematikai tapasztalások közvetítésére, ha az óvodapedagógus képes ezeket a lehetőségeket felismerni és kihasználni.

Matematikai nevelésünk a Montessori pedagógiára jellemző tapasztalatszerzésre épít, a problémamegoldó és megismerő tevékenységeken keresztül juttatjuk el a gyerekeket a matematikai összefüggésekig. Az így szerzett ismereteket azonban át kell ültetni a mindennapokra, használni és alkalmazni kell a mindennapi élet során.

Eszközei:

Matematika eszközei	
Megnevezés	Kontroll
1. számtani rudak (számjegy és mennyiség f.)	megszámlálja a részeket
2. dörzspapír számok (számszimbólum m.)	a csiszolópapír és fa anyagának eltérése
3. pálcikák (mennyiség fogalom kialakítása)	ha marad vagy nem elég a pálcika
4. aranygyöngy (helyi érték elsajátítása)	újra átszámolja
5. számjegyek és korongok (páros-páratlan)	a korongok száma elég
6. színes gyöngy (számlálás gyakorlása)	átszámlálással
7. Seguin táblák (számszimbólum)	pedagógus
8. mértani testek (geometria formák)	alapterületek
9. mértani titokzsák (csoportosítás)	vizuális és formai
10. geometria szekrény (geometria formák)	nem illik a helyére
11. kártyakészlet a geometria szekrényhez	vizuális, az idomoknak meg kell egyezni

Geometria eszközei	
1. Geometria testek és alaplapok	vizuális és formai
2. Mértani titokzsák (csoportosítás)	vizuális és formai
3. Kártyakészlet a geometria szekrényhez	vizuális, az idomoknak meg kell egyezni

3.2.5. Kozmikus nevelés

A kozmikus ismeretek olyan tudományterületek összessége, amelyek a természeti jelenségek, az ember alkotta civilizáció folyamatainak megértését segítik. Azonban a természetismerettel kapcsolatos tudományok (zoológia, botanika, geográfia, csillagászat stb.) tanítása- tanulása komplex folyamatot jelent, amelyben nincsenek részekre szabdalva az egyes tudományterületek.

A kozmikus nevelés és kozmikus ismeretek segítségével kell láttatni a gyerekekkel, hogy az általa ismert tények és jelenségek nem különálló fragmentumok, hanem egy nagyobb egész egységei. Montessori a természetismeret tanításában alapelveként alkalmazza a gyakorlati megtapasztalást, a konkrét élmények megszerzését.

A különböző témakörök kapcsán mindig előtérbe kerül az ember szerepe. Montessori mindig fontosnak tartotta az egész emberiséget átható szeretetet, egymás megértését, a toleranciát. Meg lehet éreztetni a gyermekekkel, hogy mindenkinek felelősséget kell vállalnia a tetteiért, saját

lelkiismeretének megfelelően kell döntenie. A tolerancia, mások véleményének, érzéseinek és gondolatainak tiszteletben tartása arra neveli a gyermeket, hogy képes legyen elfogadni másokat.

A kozmikus nevelés során célunk a környezetet ismerő, szerető és védő gyermekek nevelése. Törekszünk arra, hogy szoros érzelmi kötődést alakítsunk ki a gyermek és az őt körülvevő környezet között. Fontos, hogy a gyermeknek közvetlen kapcsolata legyen a természettel. Alkalmat kell biztosítanunk a természet legfontosabb jelenségeinek megfigyelésére.

A gyermekek közvetlenül érzékeljék a környezet esztétikumát, hangokat, színeket, illatokat, formákat. A gyermekek jelezzék az évszakokat bemutató táblákon az évszakok szépségét, jelenségeit, az időjárás változásait. Magokat csíráztatunk, ültetünk növényeket. Ismerkedünk az állatokkal, táplálkozásukkal, életmódjukkal.

Használjuk az állatokat bemutató, azok testrészeit jelölő kártyákat. Folyamatosan rendszerezzük a növényeket, állatokat. Megismertetjük őket történetekkel a világ keletkezéséről, a Föld, a többi bolygó kialakulásáról, az űrkutatásról. Lehetőségük van tanulmányozni az égbolt térképét a naprendszerrel, a bolygókkal. Használunk Magyarországi térképet. Beszélgetünk a különböző tájak, kontinensek növény és állatvilágáról.

Eszközei:

Növények	
Meghatározás	Kontroll
1. Növények osztályozó kártyája	színkód, és pedagógus
2. Növények történetes kártyája	színkód és pedagógus
3. Botanikai ismeretek	színkód és pedagógus
Állatok	
1. Gerincesek osztályozó kártyája	színkód és pedagógus
2. Gerincesek történetes kártyája	színkód és pedagógus
3. Puha testűek osztályozó kártyája	színkód és pedagógus
4. Puha testűek történetes kártyája	színkód és pedagógus
5. Kontinensek élővilága	színkód és pedagógus
Földrajzi ismeretek	
1. A Föld domborzata és vizei	letapogatható földgömb
2. Kontinens puzzle	a darabok pontosan illeszkednek
3. Kontinensek ember típusai	színkód és pedagógus
4. Zászlók	színkód és pedagógus
5. Víz és földformák	színkód és pedagógus

6. Térképkészítés	illeszkedő vonalak
7. Ásványok	színkód és pedagógus
8. Földgömb (dörzspapír, színes)	tapintás és vizuális felismerés - pedagógus

Világegyetem	
1. A Naprendszer kialakulása	színkód és pedagógus
2. Korok órája	színkód és pedagógus
3. Időszalag (evolúció)	színkód és pedagógus
4. Lineáris időmérés (évszak, nap, óra)	színkód és pedagógus
5. Az négy elem	színkód és pedagógus

4. Az óvoda Nevelési Alapelvei

Az óvodai nevelési alapelvünk a gyermekszeretete. A gyermeki szabad tevékenységek maximális figyelembevételével az ember és a természeti környezetünk megóvására és szeretetére nevelünk. A harmonikus, nyugodt, egymásra figyelő óvodai életben a játékot tartjuk elsődlegesnek. Erre alapozzuk a gyermekek igényeihez, életkori sajátosságaihoz, testi képességeihez igazított tevékenységeket, tapasztalatszerzéseket.

A Montessori módszer minden eszközével ösztönözzük a gyermeket természetes intelligenciája és harmonikus fejlődésének kibontakoztatására. Hangsúlyozzuk a családdal való együttműködést, a nyílt és jó szándékú párbeszédet, mely nélkül az egészséges és sérült gyermek nevelése nem lehet teljes.

Alapelveink

- ✓ A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, az óvodai nevelés kiegészíti azt
- ✓ A gyermeki személyiséget tisztelet, szeretet, elfogadás, megbecsülés, bizalom és védelem övezi
- ✓ Megvalósul az érzelmi biztonság, otthonos, derűs, szeretetteljes légkör feltétele és mindenkor, minden helyzetben a gyermek érdekeinek figyelembevétele, szükségleteinek kielégítése
- ✓ Érvényesül az életkorhoz és az egyéni képességekhez igazodó pedagógiai intézkedések, műveltségterületek közvetítésével, a gyermekek személyiség fejlődésének és egyéni képességeinek kibontakoztatása, az egyéni bánásmód elve és az esélyegyenlőség előmozdítása
- ✓ A gyermekek folyamatos értékelése során érvényesülnek a pozitív eredmény érdekében a jutalmazás elvei és formái
- ✓ A különleges bánásmódot igénylő gyermekek nevelése során: megvalósul a tolerancia, a különbözőségek elfogadásának elve, a differenciált képességfejlesztés.

A Montessori pedagógiai alapja a gyermekbe vetett bizalom. A gyermekek életét át kell hatnia a szépségnek és a szeretetnek. A szépség szeretete fejleszti a személyiséget, motiválja a cselekedeteket. A szeretet a kreativitás forrása, amely nemcsak valami újnak a létrehozását jelenti, hanem minden érdeklődéssel, szorgalommal végzett tevékenységet. Mária Montessori

meggyőződése, hogy a gyermek saját töménysége, tapasztalatai által tanul- a tanulást tágabb értelemben, a szociális tanulás tekintetében is.

5. Az óvoda küldetésnyilatkozata, értékei

5.1. Küldetésnyilatkozatunk

„SEGÍTS NEKEM, HOGY MAGAM CSINÁLHASSAM.”

(Maria Montessori)

„A Katica Kuckó Montessori Magánóvodában arra törekszünk, hogy játékos tevékenységek során, egyéni differenciált bánásmód alkalmazásával, játékban alkalmazott cselekvéses tanuláson keresztül fejlődő, egészséges életvitellel rendelkező gyermekeket neveljünk, biztosítva az egyenlő hozzáférés elvét, a különbözőség elfogadásával.”

Küldetésünk a Montessori pedagógia módszer hiteles megvalósítása a gyermeki személyiség optimális kibontakoztatásához szükséges feltételek megteremtésével.

A nevelőtestület egy olyan óvodai légkör létrehozására törekszik, melyben a gyermeki személyiség tiszteletben tartásával felkészíti a gyermekeket az önálló döntések meghozatalára arra, hogy vállalják cselekedeteik, döntéseik következményeit és hogy megállják helyüket egy állandó változásokkal, kihívásokkal teli világban.

Fő törekvésünk, hogy a társaikkal és a felnőttekkel való együttműködés során, elsajátítsák az együttélés szokásait, meg tanuljanak figyelni, - alkalmazkodni, – együtt érezni egymással, miközben tolerálják a másságot.

Kiemelt figyelmet fordítunk a játék élményszerű és örömkeltő feltételeinek megteremtésére, hiszen általa ismerkednek meg a való világ csodáival.

A családokkal való együttműködésben fókuszálunk az erkölcsi értékrend, az egészséges életmód, az élethosszig tartó tanulás és a gyermeki képességek differenciált fejlesztésére.

Nyitott óvodaként a családokkal való szoros és napi kapcsolattartás kialakításával érjük el az együttnevelés lehetőségét, a szoros baráti kapcsolatok óvodán túli kialakulását, a felmerülő gondok, problémák megoldását, az örömök megosztását.

A nevelőtestület magas színvonalú szakmai felkészültsége biztosítja a Montessori pedagógia megvalósulását intézményünkben.

5.2. A nevelőtestület pedagógus modellje

Az óvodapedagógus olyan személyiség, aki, hisz abban, hogy minden gyermek egyedi, különleges emberi lény, formálható szeretetteljes közegben nevelhető. Az óvodapedagógus a nevelés középpontjában áll, példakép a gyerekek előtt.

Óvodapedagógusi értékek:

- Ismeri a csoportjába tartozó gyerekek életkoronként és egyénenként eltérő biológiai, lelki és kulturális szükségleteit.
- Tudja, hogy képességeik, tulajdonságaik egy adott gyerek esetében is polarizáltak, fejlődésük a különböző művészeti területeken belül és azok között is egyenetlen.

A gyerekek fejlődését nyomon követi, figyelemmel kíséri, környezeti feltételekkel, tapasztalatszerzési lehetőségekkel elébe megy, így gazdagítja ismereteit.

- Világnézete és értékrendje a gyermekek szolgálatában áll, toleranciával kezelve és elfogadva a másságot.
- Önfelnevelése belső igény, melynek eredményét, tudásanyagát beépíti gyakorlati tevékenységébe.
- Saját felekezeti és világnézeti kultúráját nem vetíti ki a gyermekközösségre.

Tulajdonságai:

- ✓ Empátiával fordul a különböző szociokulturális helyzetű családokból érkezők iránt.
- ✓ Tiszteletben tartja, toleranciával fogadja a gyerekek adottságaiból eredő másságot.
- ✓ Különös odafigyeléssel kezeli az átlagostól – pozitív vagy negatív irányban – eltérő személyiségű gyerekek felzárkóztatását, illetve fejlesztését, tehetséggondozását.
- ✓ Egyéni, differenciált fejlesztéssel gondoskodik a meglévő képességek és a sajátos nevelési igényű gyermekek személyiségfejlődéséről.
- ✓ Az érzelmi kötődések kialakításával és megerősítésével, az ellentétek okainak felderítésével nevel.
- ✓ Nyitott a kapcsolattartásban, elfogadja a kommunikációs formák szabályait. (gyermek, szülők)

Személyiségvonásai:

- ✓ A gyerekekkel kapcsolatosan együtt érző, odafigyelő, szeretetteljes magatartást tanúsító.
- ✓ Pedagógiai, pszichológiai ismereteit, gyakorlati jártasságát tükrözi szakértelme.
- ✓ Önmaga továbbfejlesztésének igénye minden területen megnyilvánul.
- ✓ A vele kapcsolatba kerülő személyekkel szemben tisztelettudó, feladat és probléma érzékeny, titoktartó.
- ✓ Tiszteletben tartja a gyermeki jogokat.

Montessori pedagógus:

A Montessori intézményekben a *pedagógus szerepe is megváltozott.*

Itt elsősorban az eszközök dominálnak, az eszközök „tanítják” a gyermekeket az ismeretekre, a pedagógus szerepe csupán a passzív jelenlét. Szükség van az óvónőre, hogy *szolgálja* a gyermekeket, hogy odasiessen, *vagy visszavonuljon*, ha kell, beszéljen, ill. hallgasson, ha éppen arra van szükség. *Bemutatja* az eszköz használatát, de közben csak a legszükségesebb utasításokat kíséri verbálisan. A mutatáson, a helyes fogások betanításán van a hangsúly.

A Montessori pedagógusnak nagy részletességgel és alaposítással kell ismernie az eszközrendszert. Meg kell éreznie, mit kell és melyik pillanatban felajánlania, mégpedig úgy, hogy mély érdeklődést ébresszen bennük. Ismernie kell az egyes gyermekek személyiségét, fejlődési fokát, érdeklődését, hogy a legmegfelelőbb szenzitív periódusban ajánlhassa fel az új ismeretet.

5.3. Nevelési értékeink

Nevelési értékek	Pedagógiai feladat
A mozgás prioritása	➤ A játékos mozgás, torna által a mozgásigény kielégítése, felkeltése mozgáskultúra fejlesztése, az egyéni szükségletek és képességek figyelembevételével ➤ A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése, a mozgástapasztalatok bővítése, a mozgáskészség alakítása, mozgásra készítő biztonságos környezet kialakítása ➤ Testi képességek (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség), fizikai erőnlét a koordinációs készségek, és a térérzékelés tudatos fejlesztése
Az egészséges életmód kialakítása és fenntartása	➤ A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése ➤ Az egészséges életmód, betegségmegelőzés, valamint a biztonságos környezet szokásainak alakítása, ➤ A gyermek komfortérzetének biztosítása és a testi fejlődés elősegítése ➤ A teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok megvalósítás
A játék elsődlegessége	➤ Rugalmas napirend kialakítása ➤ A szabadjáték elfogadása: az egyes gyerekek játékfejlődése, az egyéniségben rejlő lehetőségek támogatása, a társas együttműködésben rejlő lehetőségek támogatása ➤ Derűs, nyugodt légkör biztosítása ➤ A játék sokoldalú fejlesztő hatásának kibontakozásához változatos eszköztár nyújtása. ➤ A tárgyi környezet kiszolgáló funkciójának bővítése. ➤ A támogató, visszaható játékpedagógiai eljárások intézményi alkalmazása.
Az érzelmi az erkölcsi és a közösségi nevelés fejlesztése	➤ Az interperszonális (személyközi) kapcsolatok alakítása. ➤ Az énkép – önismeret – önértékelés fejlesztése. ➤ Értékek, normák kialakítása. ➤ Az erkölcsi nevelés alakítása, a jó és rossz felismerése, az őszinteség az igazmondás, igazságosság, felelősségvállalás, a gyengébb védelme, a dolgozók modell értékű bánásmódja során. ➤ A közösségi nevelés az egymásra figyelés, az együttérzés, az egymáshoz alkalmazkodás, egymás segítése, a különbözőség elfogadása, tisztelete.
Az egyéni különbségek tiszteletben tartása	➤ Az egyéni fejlődési ütem nyomon követése a képességek fejlesztéshez kidolgozott szempontok alapján. ➤ Minden pedagógustól és nem pedagógus kollégától elvárás a másság elfogadása, a tolerancia, és a segítőkészség. ➤ Fejlődési lapok vezetése – szülő tájékoztatása. ➤ Tervezőmunkánál a gyermek fejlettségének figyelembe vétele.

5.4. A Nevelési módszereink jellemzői

- ✓ a nevelés céljainak és feladatainak megvalósítását kell szolgálnia;
- ✓ kiválasztásánál figyelembe kell venni a tanulók személyiségét, az egyéni és életkori sajátosságokat, illetve a képességeiket;
- ✓ rugalmasoknak kell lenniük az adott szituációhoz és személyekhez;

A direkt és az indirekt nevelési módszerek jól kiegészítik egymást, így együttes alkalmazásuk szükséges az egyén optimális fejlődéséhez, szocializációjához.

Közvetlen (direkt) nevelési módszerek

A szokások kialakítását szolgáló módszerek (az egyes magatartás- és tevékenységformák megerősítése)

- *követelés* (összhangban a gyermek képességeivel és lehetőségeivel);
- *gyakoroltatás* (az optimális tevékenység segíti);
- *segítségadás* (a nehézségek elhárítására és a korrekcióra kell irányuljon);
- *ellenőrzés* (kontrollként visszacsatolást biztosít a gyermeknek és a pedagógusnak);
- *ösztönzés* (elismerés, elmarasztalás, jutalmazás, büntetés).

A magatartási-tevékenységi modellek közvetítésére alkalmas minták (modellközvetítés):

- *elbeszélés* (élményszerű formában személyes élmények és tapasztalatok közvetítése);
- *személyes példaadás* (erkölcsi normák és elvek gyakorlati megvalósulása);
- *műalkotások* (irodalom, képzőművészet, zenemű, film);

A meggyőződések formálásában szereplő eljárások, a tudatosítás módszere (normák közvetítése):

- bemutatás, magyarázat, beszélgetés rendszeres vagy alkalomhoz kötött tudatosítás
- a gyerekek önálló elemző munkája (összefüggések keresése - Montessori).

Indirekt (közvetett) nevelési módszerek

Az ilyen nevelési módszerek alkalmazásakor a pedagógus a közösség számára jelöli ki a feladatot – felhasználva a kortárskapcsolatok és közösség dinamikáját – így a közösségen keresztül hat a gyerekekre.

A beidegzés módszerei:

- *perspektívák (távlatok) megszervezésének módszerei* (olyan magatartási szinteket vagy tevékenységbeli teljesítményeket határoz meg, melynek teljesítése a közösség fejlődését segíti elő – lásd Csoportnapló - Nevelési terv);
- *a hagyományok kialakításának módszerei* (a közösség összetartozását erősítő normák megszilárdítása és szokásszerűvé tétele)- (lásd Csoportnapló - Nevelési terv- közösségi nevelés)
- *közvetett követelés* (a nevelő által megfogalmazott követelményeket a közösség vagy annak egy része átveszi, alkalmazza a közösség keretein belül – Szokás-szabályrendszer);
- *közvetett ellenőrzés* (a rendszeres beszámoltatás eredményeképp a közösség gyakorolja az ellenőrző funkciót);
- *közvetett ösztönzés* (a csoportos elismerés, a jutalmazás és az elmarasztalás értékelési formákat a csoport vagy annak egy részét átveszi és tovább viszi).

A magatartási-tevékenységi modellek közvetítésének módszerei:

- A nevelő személyes részvétele a közösségi tevékenységben (a nevelő bekapcsolódása a közös munkába példaértékű és magával hozza az interakciók fejlődését);
- A pozitív egyéni és csoportos minták kiemelése a közösség életéből (tapasztalati mintát ad, normákat mutat be, illetve segít szelektálni a tevékenységek között).

5.5. Működési értékeink

Működési értékek	Működési feladat
Minőség iránti elkötelezettség	➤ A PP minőségi megvalósítása (a mozgás, a testséma, a percepció és a verbális fejlesztés). ➤ Helyi nevelési célok elfogadása, azokkal való azonosulás. ➤ Egyénre szabott, tudatos, célzott fejlesztés. ➤ Gyermekek centrikus pedagógiai szemlélet, a gyermekek szeretete, tisztelete. ➤ Empátiás, nyugodt, biztonságot nyújtó légkör ➤ A tevékenykedés, élményszerzés lehetőségeinek változatossága. ➤ Szakmai elhivatottság. ➤ Másság elfogadása, értékeinek tudatos közvetítése a gyermekek felé. ➤ Értéorientáltság, pozitív beállítottság.
Együttműködési készség	➤ A kommunikáció eszközrendszerének széleskörű alkalmazása (kommunikációs készségek, véleményalkotás, vitakészség fejlesztése). ➤ A döntések és a változások menedzselése, csoportmunka (team munka) a közös célok megvalósításához. ➤ A dolgozókkal és partnerekkel való jó kapcsolat kialakítása. ➤ Társadalmi részvétel biztosítása: csoporthoz tartozás, szociális érzékenység, szolidaritás, feladatvállalás, önkéntesség, civil kezdeményezőkészség.

6. Az óvoda nevelési célkitűzései

6.1. Általános célkitűzés

Az óvoda a közoktatási rendszer szakmailag önálló része, nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek óvodába lépésétől az iskolába lépésig, legfeljebb hétéves korig, ill. az iskolai érettség eléréséig.

6.2. Az óvoda nevelési filozófiájára épülő sajátos célkitűzés

Az egész gyermeki személyiség fejlesztése, az életkori sajátosságok, az eltérő fejlettségi ütem és az egyéni képességek figyelembevételével.

Harmonikusan fejlődő, sokoldalú, kiegyensúlyozott, egészségesen élő gyermekek nevelése, derűs, nyugodt, családi légkörben.

Mária Montessori pedagógiájából adódóan fontos céljaink még: a békeszerető, egymást megértő és segítő, a szépséget felismerő, a tanulást és munkát kedvelő, a természetet ápoló és védő, saját értékekkel bíró, művelt és boldog emberek nevelése, akik tudatában vannak annak, hogy a kozmosz részei.

Kiemelt cél, hogy az óvodában a gyermek érezze jól magát, személyiségét tisztelet és megbecsülés övezze. A szülő távoztása után is érezze a feléje áradó bizalmat, szeretetet, mely biztonságot nyújt számára. A pedagógus olyan értékeket képviseljen, amely példaként állhat a gyermek előtt, tartsa tiszteletben a gyermek alapvető emberi jogait, szabadságát, biztosítsa a fejlődő személyiség részére a különleges védelmet.

6.3. A fenntartó által engedélyezett további feladat-ellátási kötelezettségből adódó speciális célkitűzés

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek: (Nkt. 4.§ 13.) pontja alapján)

- különleges bánásmódot igénylő gyermeket,
- beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermeket,

Az egyenlő hozzáférés elve által, az esélyegyenlőség jegyében megteremtjük az óvodánkba járásához szükséges feltételeket, és biztosítjuk a hátrányos helyzetű, a különleges bánásmódot igénylő gyermek, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, valamint a tehetséges gyermekek differenciált fejlődésének lehetőségét is.

Az esélyegyenlőség biztosítása, megillet mindenkit, - nem, kor, bőrszín, etnikai, nemzeti hovatartozás, vallás, családi állapottól függetlenül!

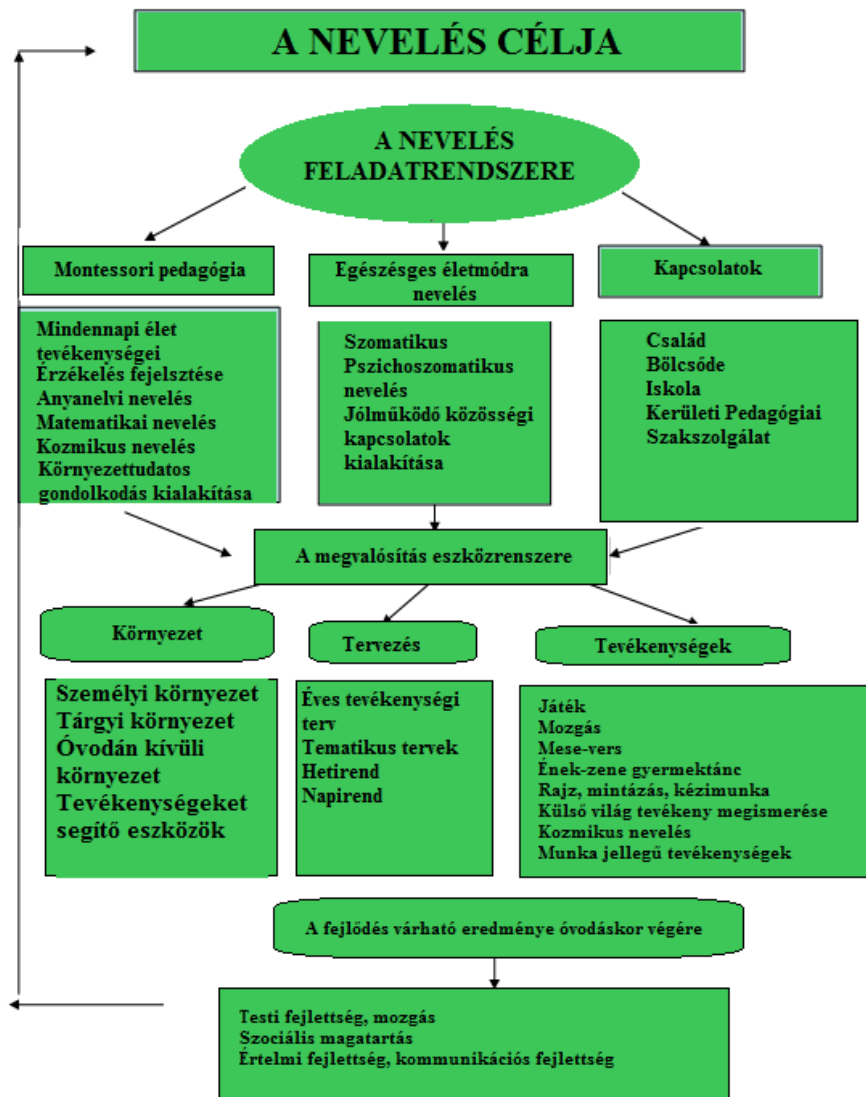
Óvodánk nevelési programja és a minőségirányítási programja tartalmazza azokat a feladatokat és sikerkritériumokat, amelyek megvalósulásával érvényesülnek céljaink.

Óvodánk nevelőközössége vallja, hogy a gyermeki boldogság, testi - lelki egészség megóvása, a személyiség fejlesztés csak a szülői házzal való közös munkálkodás eredményeként valósítható meg.

Hisszük, hogy mindezt játék - és mozgásközpontú tevékenységek biztosításával, a természet megismertetésével, megszerettetésével, annak védelmével és tiszteletben tartásával való tudatosításával érhetjük el.

7. Az óvodai nevelés feladatai

A Pedagógia program folyamatábrája

Az óvodai nevelés feladata - az ONOAP-ban deklarált - testi és lelki szükségletek kielégítése, ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, erkölcsi és a közösségi nevelés biztosítása,
- az anyanyelvi,- értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása.

7.1. Az egészséges életmód alakítása

7.1.1. Az egészséges életmód alakításának célja

A gyermekek testi, lelki és szociális jólétének, egyensúlyának fenntartása, megőrzése az egészséges életvitel igényének kialakítása

- formálódnak az egészséges életvitelhez szükséges jártasságok, készségek,
- fejlődnek testi, lelki képességeik.

7.1.2. Az óvodapedagógus feladatai

- A gyermekek gondozása, a testi, lelki szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése egészségük megóvása, ápolása
- A testi fejlődés elősegítése
- Az egészséges életmód, a testápolás, étkezés, öltözködés, pihenés és betegségmegelőzés az egészségmegőrzés szokásainak alakítása, belső igénnyé fejlesztése
- A gyermekek fejlődéséhez, és fejlesztéséhez szükséges egészséges, nyugodt, biztonságos balesetmentes környezet feltételeinek megteremtése, környezet megóvására irányuló szokások alakítása
- Párhuzamos tevékenységek gyakorlásához, elegendő idő, türelmes légkör, rugalmas napirend kialakítása
- A szokás –és normarendszer közös kialakítása, összehangolt munka, azonos norma valamennyi csoportban dolgozó óvodapedagógus és dajka között
- Saját személyükkel kapcsolatos gondozási, testi, szükségleteik kielégítéséhez készségek, képességek fejlesztése ezzel az iskolai beilleszkedés közvetett segítése
- A gyermek önállósági törekvéseinek segítése, támogatása, a tevékenységek szóbeli megerősítése
- A mozgásigény, fejlettség, terhelhetőség megismerése, fejlesztése- különös tekintettel sajátos nevelési igényű és hátrányos helyzetű gyermekek esetében- egészségügyi szűrővizsgálatok kezdeményezése, szükség esetén megfelelő szakember bevonása
- A szülők egészségmegőrző, betegségmegelőző szokásainak megismerése, befolyásolása (szociokulturális háttér, gondozási szokások)

7.1.3. Az egészséges életmód alakításának tartalma

7.1.3.1. Gondozás

Az óvodába lépés pillanatától biztosítjuk az önálló testápolás, étkezés, öltözködés szervezetségét. A testi, lelki, szellemi egészség egyik alapvető feltétele a gyermek testi komfort érzetének biztosítása, a gyermeki szükségletek kielégítése. A fokozatosság elvének betartásával és a tevékenységek többszöri gyakorlásával tesszük lehetővé, hogy a gyermekek egyre önállóbban elégítsék ki szükségleteiket. A gyermeket engedjük szabadon mozogni, szükség szerint WC-re menni, vizet inni, tisztálkodni a nap bármely szakaszában. A gondozási tevékenységek kiemelt jelentőségük a gyermekekkel történő kapcsolatépítés, önállóságuk fejlődésének elősegítése céljából. Fontosnak tartjuk az óvónő és gyermek, a dajka - gyermek közötti bensőséges, meghitt, megértő viszonyt, a természetes testközelség meglétét, az óvoda dolgozóinak modell értékű kommunikációját, bánásmódját. Ennek kiemelt jelentőséget tulajdonítunk az óvodát kezdő gyermekek tekintetében, a befogadás időszakában, a minél nyugodtabb, kiegyensúlyozottabb szokáskialakítás érdekében. Néhány napig mindkét óvodapedagógus egész nap részt vesz a beszoktatásban és a dajkák is aktív részesei ennek az időszaknak. Az önkiszolgáló feladatok elvégzése a tevékenységek többszöri gyakorlását

teszik lehetővé, alakítják a gyermekek énképét, segítik önállóvá válásukat.

Az iskolakezdéshez elengedhetetlen, hogy saját személyükkel kapcsolatos gondozási, testi, szükségleteik kielégítéséhez készségek, képességek kialakuljanak, mindezeket a feladatokat önállóan végezzék.

7.1.3.2. Testápolás

A testápolásnál a tisztaság belső igényének kialakítására törekszünk. Megteremtjük a szükséges feltételeket a bőrápoláshoz, fogmosáshoz, hajápoláshoz, WC használathoz, ahhoz, hogy a gyermekek fokozatosan segítséggel, majd önállóan végezhesék feladataikat. Mindezeket bemutatjuk, megmutatjuk és magyarázattal kísérjük. Tevékenykedés és beszélgetés közben megismertetjük a gyermekekkel a testápolást szolgáló eszközöket és azok használatát. A fogkefét szükség szerint kérjük a szülők által cserélni. Az ágyneműk, törülközők tisztántartását és cseréjét a dajkák végzik. Törekszünk az óvodai és családi szokások egymáshoz közelítésére. Az alapvető higiéniai szabályok betartása az intimitás tiszteletben tartásával történik, mindezek a gyermekek egészségének védelmét és a betegségmegelőzést szolgálják.

7.1.3.3. Öltözködés

Az öltözködéskor, fontos a sorrend megismertetése, valamint az időjárás és az öltözködés összefüggéseinek felismerése, egymáshoz igazítása. Megtanítjuk a gyermeket a helyes öltözködési szokásokra, azaz mit mikor és hogyan veszünk fel, illetve le. A szülőket arra ösztönözzük, hogy gyermeküket réteges öltöztessék, a biztonságos, kényelmes cipő használatát mozgásos tevékenység közben elvárjuk. A csoportszobákban a hőmérsékletnek megfelelően váltóruhában és váltócipőben vannak. Testnevelés foglalkozások alatt megfelelő ruházatban vannak a gyerekek. Megtanítjuk őket szekrényük rendben tartására, ruhájuk összehajtogatására. A gyerekeknek az óvodában mindennap többször is van lehetősége az öltözködés gyakorlására. (pl.: udvarra készülődés esetén, séták, kirándulások alkalmával.) Ezeket a tevékenységeket magyarázattal, segítségnyújtással kísérjük. A gyermekek tapasztalatot szereznek az öltözködés sorrendjéről. Megnevezi testrészeit, ösztönözzük ruhája ki- és begombolására, cipőfűzője megkötésére. Ezen műveletekkel fejlesztjük finommozgásukat, szem-kéz koordinációjukat, erősítjük én-tudatukat, önbizalmukat, türelmüket, kitartásukat.

7.1.3.4. Egészséges táplálkozás

Az élettani szükségletnek megfelelő minőségű és tápértékű étkezést biztosítunk, ennek megfelelően nem támogatunk az egészségre ártalmas élelmiszerek nagy mennyiségű és rendszeres fogyasztását. Igyekszünk népszerűsíteni a tejtermékek fogyasztását. Kiemelten fontos a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só és telítetlen zsírtartalmú ételek fogyasztásának csökkentése. Kulturált étkezési szokásokat alakítunk ki, ízlésesen megterített asztalnál, esztétikus eszközöket használnak a gyerekek. Étkezés közben csendben beszélgethetnek. A gyermek táplálkozási szokásait tiszteletben tartva ösztönözzük, de nem kényszerítjük az eddig ismeretlen ételek elfogadására, de az étrend megismertetésével, közvetve segítjük a családok korszerűbb táplálkozásának kialakítását. A környezet tevékeny megismerése tevékenységformában szerepelnek az egészséges ételeket népszerűsítő foglalkozások. A gyerekek figyelemmel kísérik a piacot, zöldséges üzletet, kertet látogatnak meg. Minden érzékszervet megmozgató a tapasztalatszerzés során, mindezeket, versekkel,

mondókákkal, mesékkel, körjátékokkal kísérve tesszük még vonzóbbá a gyermekek részére ezzel is erősítve az egészséges táplálkozást.

A nyári időszakban biztosítjuk az udvari étkezés feltételeit. A csoportszobákban a gyerekek rendelkezésére áll egész nap az ivópohár és a kancsó a folyadék pótlásra. A tavasztól-őszig tartó időszakban ivókulacsokat használunk az udvaron.

7.1.3.5. Testi nevelés elősegítése

A testi nevelés magába foglalja:

- a gyermek természetes mozgásigényének, a gyermek testi szükségleteinek (levegőzés, pihenés) kielégítését, valamint
- a gyermek egészségének, testi épségének védelmét, edzését, óvását, megőrzését

Azaz a gyermek természetes mozgásigényét, a gyermek testi szükségleteit.

7.1.3.5.1 Mozgás

A gyermek természetes mozgásigény sokféle szabad és célirányos mozgástevékenységgel elégítjük ki. Ideális, jó levegőjű, tiszta, biztonságos környezetünkben naponta kapnak szerepet a mozgásfejlesztés spontán és tervszerű formái. A különböző mozgásformák sokszori gyakorlásával, a mozgásokhoz kapcsolódó szabályok megtanulásával egyre biztonságosabban használják a szereket, eszközöket, egyre jobban eligazodnak a térben, ezáltal a baleseteket is megelőzhetjük. A rendszeres, örömmel végzett mozgással a gyermeket az egészséges életvitel kialakítására szoktatjuk, mintát adva ezzel a szülőknek is. Évente egyszer többször a szülőkkel közösen mozgásos programot, sportvetélkedőt szervezünk. Ugyanezt biztosítjuk a csoportszobában is. A mozgásfejlesztő szerek biztonságos, és elérhető helyen vannak, hogy szükségletüknek megfelelően bármikor hozzájuthassanak.

A mozgást, finommotorikát fejlesztő játékoknak prioritást biztosítunk. Olyan tevékenységeket szervezünk, ahol a különböző szem-kéz, szem-láb koordinációk fejlődnek. A szenzoros integráció hiányából következhetnek a

- a motoros lemaradás,
- a szellemi beszűkülés,
- a szociális együttműködés zavarai.

Ezért az egyéni eltérésekre épülő differenciált fejlesztést érvényre juttatjuk.

Különleges fejlesztő területe a mindennapi Montessori kör.

7.1.3.6. Levegőzés, pihenés és alvás

A levegő: Az egészséges életmód fontos eleme. Az időjárás függvényében, a lehetőségnek megfelelően minden nap kimegyünk a levegőre. „Nincs rossz idő, csak nem megfelelő ruha”- Mária Montessori.

A gyermek természetes joga a csendhez, a pihenéshez való jog, ezért különösen ügyelünk a nyugalom feltételeinek megteremtésére.

Pihenés és alvás feltételei:

- tiszta levegő, kényelmes fekvőhely, folyamatos légcseré

- megfelelő fényvédelem sötétítő függönnyel és rolóval
- nyugodt légkör megteremtése az altatás hangulatához illő mesével, halk relaxációs zenével, énekkel
- pihenésnél az otthonról behozott plüss játékot, egyéb eszközt (párna, saját kis takaró) az ágyba lehet vinni
- a gyerekek pizsamát vagy megfelelő, kényelmes ruhát használnak alváshoz, csatot, gumit kiveszik a hajukból

Az egyéni alvásigényének és szokásainak figyelembevételével, a szükséges személyi tárgyi feltételek megteremtésével, a gyermekek számára az alternatív pihenési lehetőséget biztosítunk, így pl. a nem alvó gyermekek részére lehetőséget, teremtünk arra, hogy korábban felkelhessenek, és csendes tevékenységet folytathassanak. Ezzel is előkészítve az iskolások napirendjét.

7.1.3.7. Lelki egészség fejlesztése, viselkedési szokások formálása

A testi, lelki, mentális egészség fejlesztésének célja, hogy elősegítse a kiegyensúlyozott pszichés fejlődést, támogassa a gyermek, környezetéhez történő alkalmazkodást és pozitív hatást gyakoroljon a gyermek személyiségének fejlődésére.

Mivel az óvodás gyermek érzelmi beállítottságú, szocializálhatósága az érzelmi neveléstől függ.

Megalapozásához elengedhetetlen a gyermeki magatartás alakulása szempontjából:

- az óvodapedagógus és az óvoda egyéb dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése mely modell értékű,
- az óvodapedagógus-gyermek, gyermek –dajka, gyermek-gyermek, kapcsolatában a pozitív attitűd és érzelmi töltés kialakítása.

A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel. Programunk segíti a gyermekek beilleszkedését, fejlesztését megfelelő szakemberek: logopédus, pszichológus szükség szerinti közreműködésével, és a szülő bevonásával.

A lelki egészség fejlesztésének főbb feladatai az óvodában:

- a társas beilleszkedés (integráció) megvalósítása,
- a normatartás (adaptáció) elsajátítása és a tevékenységek gyakorlása

A lelki- egészségre nevelés területei az óvodában:

- az egészséges napirend gyakorlása, készséggé alakítása
- a hibás viselkedési módok kezelése
- a stressz hatások kompenzálása
- a gyermekektől érkező segítségkérések, az ún. „segélykiáltások” megértése és megoldása.
- szükség esetén esetmegbeszélés kezdeményezése, óvodapszichológus segítségnek kérése

A feladatok komplex módon kapcsolódnak valamennyi feladathoz, átszövik az óvodai tevékenységeket. Jól szolgálják a feladat megvalósítását, a differenciálásra is alkalmas relaxációs és drámajáték gyűjteményünk.

➤ *Akadályozott lehet a verbális és a nonverbális kommunikációja.*

7.1.3.8. A bántalmazás, erőszak megelőzése

Elhanyagolást jelent, ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, olyan magatartást tanúsít, amely veszélyt jelent egészségi állapotára.

Érzelmi elhanyagolást jelent az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás.

Fizikai elhanyagolást jelent az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, a felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek van kitéve. Ide sorolható az orvosi ellátás késleltetése, az orvosi utasítások be nem tartása, a védőoltások beadatásának indokolatlan elmulasztása, késleltetése. A gyermekbántalmazás azt jelenti, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt - bár tud róla, vagy szemtanúja – nem akadályozza meg, illetve nem jelenti.

Fizikai bántalmazás az a szándékos cselekedet, vagy gondatlanság, amely a gyerek fizikai sérüléséhez, halálához vezet, vagy vezethet. Ide sorolható a közlekedés során elkövetett gondatlan veszélyeztetés (pl. gyermekülés hiánya, ittas vezetés, stb.)

Az érzelmi bántalmazás azt a rendszeres, hosszú időn át tartó érzelmi rossz bánásmódot jelenti, amely közvetítését a gyermek felé, hogy értéktelen, el nem fogadott, nem kívánt és nem szeretett. Jelenthet az életkornak, vagy a fejlettségnek nem megfelelő elvárások támasztását a gyermekkel szemben (pl. a képességekhez nem igazodó követelmények). Ide tartozik a gyermekekben állandó félelemérzet, vagy szorongás keltése, megszégyenítés, állandó kritizálás, az érzelmi zsarolás, a gyermek kihasználása.

Alapvető feladataink a bántalmazás, erőszak megelőzésében:

- Közreműködés a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, együttműködés a gyermekek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében
- A szülőkkel szoros kapcsolattartás során, felvilágosítás, a szakemberek segítségének felkínálása, a káros hatások ellensúlyozása
- Az agresszió minden formájának feloldása elítélése, befolyásolása (pl. a TV káros hatásai, mint a szülői fórumok témái)
- Közlekedési ismereteket adó játékos tevékenységek szervezése
- Veszélyhelyzetek elkerülését segítő mesegyűjtemény beépítése a mindennapokba

7.1.3.9. A gyermekek egészségének védelme, edzése

A gondozási, a testi nevelés és a mozgásfejlesztési feladatok megvalósításával segítjük elő a gyermek egészségének megóvását. Ezen túlmenően nagy figyelmet fordítunk a higiénés szabályok betartására (környezet tisztántartása, portalanítása, szükség szerinti fertőtlenítése, időjárásnak megfelelő réteges öltözködés, a napi tevékenység minél nagyobb részének szabad levegőn való megszervezése, folyamatos levegőcsere, a helyiségekben minél több zöldnövény elhelyezése, megfelelő páratartalom biztosítása, nyugtató hatású színharmónia stb.).

Programunkban az egészségnevelés terén is a prevencióra fektetjük a fő hangsúlyt, azaz a **betegségek megelőzésére**.

Az óvodába lépéskor az anamnézis lapon, nyomon követhető a gyermek különös betegsége, illetve erre való hajlama, amely alapján az egyéni bánásmódot előre tervezhetjük.

A speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása a megfelelő szakemberek bevonásával, a szülővel, óvodapedagógussal együttműködve történik.

Éves rendszerességgel kerül orvosi vizsgálatokra (mindenre kiterjedően: tartás, látás, hallás stb.).

A levegő, víz, napfény együttes hatása biztosítja a gyermekek testi edzettségét. Figyelmet fordítunk minden évszakban a szabadlevegőn való tartózkodásra, a vizes edzésre és a nap káros hatásainak kiküszöbölésére (napernyők, árnyas helyek, pancsolóban vizes játékok)

A fentiek, megvalósítása hozzájárul a derűs, érzelmi biztonságot nyújtó légkör megteremtéséhez, így kialakulhat az igény a későbbi egészséges életvitelre.

A balesetek, megelőzését szolgálja az alábbi - minden nevelési év kezdetén biztosított - feltételrendszer:

- A gyermekek testi épségének védelme érdekében minden év szeptember 31-ig elkészítjük a balesetvédelmi jegyzőkönyvet, amelyben a gyermekekkel ismertetjük a baleset elkerülése érdekében kötelezően betartandó szabályokat
- Az udvar játékeinak átvizsgálása balesetvédelmi szempontból
- Az óvodapedagógusok részére balesetvédelmi és munkavédelmi oktatás
- A gyermek által használt eszközök biztonságos elhelyezése

A gyermekek tevékenységének folyamatos figyelemmel kísérésével elsőrendű feladatunk a gyermek testi épségének védelme és a baleset megelőzés, amely magában foglalja a személyi és tárgyi feltételek biztosítását, az eszközök, használati tárgyak ellenőrzését és karbantartását, a hibaforrások megszüntetését. Fontos továbbá, hogy önmaguk és társaik testi épségének megóvására is neveljük a gyermekeket (konfliktuskezelés, tolerancia, elfogadás, megosztás).

7.1.3.10. Egészséges környezet biztosítása

Az óvodában lévő tárgyi környezet megfelel az egészségügyi előírásoknak, Ügy alakítottuk ki a csoportszobákat, hogy azok barátságosak, otthonosak, esztétikusak, Az erős napsütés ellen a termeket rolóval és függönnyel védjük. Helyi sajátosságainkat, lehetőségeinket figyelembe véve a környezet alakítását, szépítését tudatosan megtervezve igyekszünk olyan optimális tárgyi környezetet, színharmóniát kialakítani, amely kedvezően befolyásolja a gyermekek egészséges életmódjának alakulását, a környezettudatos magatartás megalapozását. Kitűnő

adottságú négy szintes udvarunk – tér, talaj – alkalmas a természetes mozgás játékos gyakorlására.

Az udvar esztétikai szépségét adja:

- a virágládák
- bokrok, fák, cserjék, és
- a zöld pázsitos foci pályája

A zöldövezetbe illő változatos anyagból készült kombinált mászókáink a különböző típusú mozgáselemek kipróbálásához, gyakorlásához nyújtanak lehetőséget. Törekszünk arra, hogy az udvar biztonságos legyen.

A többfunkciós csoportszobák berendezése, felszerelése színharmóniája a gyermekek jó közérzetének biztosítását szolgálja. A csoportszobák alkalmasak a szabad játékra, egyéb tevékenységekre és pihenésre. Az elmélyült tevékenységek végzéséhez nyugodt légkört teremtünk. A párhuzamosan végezhető tevékenységekhez biztosítjuk a megfelelő eszközöket, helyet, időt és a szabad választás lehetőségét.

Az öltözőkben minden gyermek számára van külön jellel és névvel ellátott szekrény. A mosdóban a megfelelő méretű eszközökkel segítjük a gyermekek szükségleteinek kielégítését. Mindenkinek biztosítunk külön saját jellel ellátott törülközőt, ágyneműt.

7.1.3.11. Környezetvédelmi tapasztalat biztosítása

Az élethez szükséges elemek – föld, víz, levegő – megfigyeltetése, megismerése szellőztetés, séta, kirándulás, kísérletek alkalmával (jó és rossz, tiszta-szennyezett levegő). Részt veszünk szelektív hulladékgyűjtésben, a hulladékok újra hasznosítását fontosnak tartjuk. Környezetvédelmi napok keretében tudatosan szervezzük.

7.1.3.12. A környezettudatos magatartás megalapozása

A környezettudatos magatartás kialakításához, a környezet megóvásához és védelméhez, a fenntarthatósághoz kapcsolódó szokások kialakítása fontos feladatunk. A gyermekek megismerkednek az óvoda és a csoportszoba felszerelésével, bútorával, használatukkal és funkcióikkal.

Feladataink-gyerekek feladata:

- a játékszerek rendben tartása
- A tisztaság fenntartása (festés, barkácsolás)
- egészség hét megszervezés
- saját tisztasági eszközök használata, naposi munka- sepregetés, szemét felszedése
- növények gondozása, madáretetés
- részvétel az udvari kiskertek szépítésében, növények locsolásában
- komposztálás- levélgyűjtés
- szelektív hulladékgyűjtés

A pedagógus kiemelt feladata:

- az óvoda környékének megismertetése, séták, kirándulások szervezése
- a természet szépségének megmutatása, helyes magatartási formák kialakítása
- a csoportokban a természetsarok berendezése, természetes anyagok gyűjtése
- környezetvédelmi feladatok megismertetése (környezetszennyezés jelenségei)

- az energiatakarékosság fontosságának megismertetése

7.1.3.13. Betegségek megelőzésére nevelés

A gyermekközösségben fellépő fertőző betegségek megelőzése, illetve a bekövetkezett fertőzés felismerése és megállítása minden felnőtt dolgozónknak alapvető kötelessége. A hűléses megbetegedéseket a megfelelő öltöztetéssel, edzéssel, levegőztetéssel igyekszünk megelőzni. A fertőző betegségeket az egészségügyi tisztálkodási szokások betartásával, ellenőrzésével akadályozzuk meg (gyakoribb kézmosás fertőtlenítőben, konyhában a mosogatási fázisok betartása.) A beteg gyermek ellátása, helyzetének rendezése a legrövidebb időn belül szükséges. Kiszűrés, lázmérés, elkülönítés, szülők értesítése, sürgős esetben mentő hívása. Mozgásszervi rendellenességek felderítése, pl. gerincferdülés, lúdtalp, egyensúlyzavarok ellen mezítlábas torna, gerinctorna, tartásjavító torna végzése. Rosszul látó és halló gyermek felismerése, szakorvoshoz küldése. Fogsú elleni küzdelem – fogmosás + rágás. Beszédhibák korrekciója logopédus segítségével. A rendellenességek kifejlődésének megelőzésére igénybe vesszük az óvoda orvosának segítségét, a szülőket tájékoztatjuk a vizsgálatokról.

7.1.4. Esélyegyenlőség és egészséges életvitel

Amennyiben sor kerül rá a „másság” elfogadásán keresztül, a más nemzeti hovatartozású gyerekek is esélyt kapnak az egészséges életvitel elsajátítására, megalapozására az óvodai élet keretein belül.

- Kiemelten gondot fordítunk segítségükre, hiszen ez az a terület, minden ma élő gyermeknek szüksége van.
- Egyrészt a más kultúrájú gyerekek életkörülményeiből adódóan más az életvitelük, étkezési szokásaik, valamint ételeik tartalma.
- Másrészt a felgyorsult életvitel és a sok gyorsétel mindennapi alkalmazása, a kevés testmozgás, minden gyermek egészséges fejlődését veszélyezteti.

A szülővel, együttműködve, szükség esetén megfelelő szakemberek bevonásával, (speciális gondozó), prevenciós és korrekciós feladatokat is ellátjuk a testi-lelki harmónia kialakítása érdekében.

7.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés fejlesztése

7.2.1. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés célja

Óvodánk lehetőséget teremt arra, hogy a gyermekek kielégíthessék természetes társas szükségleteiket. Arra törekszünk, hogy a kapcsolat gyermek-gyermek, és a gyermek-felnőtt között együttműködő és egymásra figyelő legyen. A társadalmi környezet a fejlődés egyik meghatározó forrása. A gyermeki érdeklődésre, aktivitásra támaszkodva nemzeti értékeinket (hagyományokat és szokásokat) adjuk át. (zenehallgatással, fotók nézegetésével, IKT eszközök használatával) Lehetőséget teremtünk a gyerekeknek a szűkebb és tágabb környezetük megismerésére, mely magába foglalja a szülőföld, a hazai táj, a népi, helyi és családi hagyományok és szokások és a tárgyi kultúra értékeinek megismerését és a tapasztalatszerzést.

A nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet a családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó szépre és jóra, és mindezek megbecsülésére. A gyermekeket a különbözőség elfogadására és tiszteletére neveljük. A nehezebben szocializálható, lassabban fejlődő, valamint kiemelkedő képességű – tehetséges gyermek nevelése sajátos törődést igényel. Szükség esetén megfelelő szakember (logopédus, fejlesztő pedagógus stb.) közreműködésével.

Meleg, kiegyensúlyozott, szeretetteljes, barátságos, családi csoportlétkör megteremtésével, személyes példaadással, olyan gyermekek nevelése a cél, akiknek belső szükségletévé válik a mások iránti tisztelet, segítőkészség, bizalom és a különbözőség elfogadása.

A gyermek szociális érzékenységének formálása, fejlesztése - az én tudat, énkép kialakulásának, valamint az önkifejező és önérvényesítő törekvéseinek segítése.

- ✓ Alakulnak a gyermekek társas szükségletei,
- ✓ Formálódik, fejlődik a gyermek szociális érzékenysége
- ✓ Kialakul az én tudat, énkép
- ✓ Kialakulnak önkifejező és önérvényesítő törekvései
- ✓ Gazdagodnak az erkölcsi, esztétikai, intellektuális érzelmei,
- ✓ Fejlődik a közösséghez és különbözőségek elfogadásához való pozitív viszonyuk.
- ✓ Megismeri szűkebb és tágabb környezetét, amely a szülőföldhöz kötődés alapja.

A közösségi szokások, szabályok kialakításával alapozzuk meg a gyermekek beilleszkedését a csoportba. Ezzel elősegítjük a közösségi érzelmek alakulását, egymás megbecsülését, biztonságérzetük kialakulását.

A közösségi nevelés segítségével alakítjuk a gyermekek magatartását, társaikhoz való viszonyát, felnőttekhez fűződő kapcsolatát, szokásrendszerét, segítjük a szocializációjukat. Olyan kiegyensúlyozott személyiség kialakítására törekszünk, aki nehézségek nélkül képes beilleszkedni az óvodát követő intézményes keretek közé (iskola), valamint egyéb közösségek értékes tagjává tud válni (baráti társaságok).

Fontosnak tartjuk, hogy az óvodai közösségi nevelés legyen:

- céltudatos
- folyamatos
- jól szervezett
- toleráns

7.2.2. Az óvodapedagógus feladatai

A közösségi nevelésben fontos szerepet kap az egyéni bánásmód. Minden gyermek más családból vagy bölcsődéből érkezve, különböző adottságokkal, szokásokkal rendelkezik.

Éppen ezért kiemelt feladatunk, hogy egyénre szabottan, személyre szólóan közeledjünk hozzájuk. Ismernünk kell a gyermekek közegeiket, szokásaikat, sajátos személyiség jegyeiket melyeket tolerálva, megértéssel fogadjuk őket.

- ✓ Az újonnan érkező gyermek közösségbe történő befogadásának segítése
- ✓ A befogadástól az óvodáskor végéig barátságos, családi környezet biztosítása, a gyermekek életrendjének és közös tevékenységeinek megszervezése,
- ✓ Az erkölcsi nevelés alakítása, a jó és rossz felismerése, az őszinteség az igazmondás, igazságosság, felelősségvállalás, a gyengébb védelme, segítése saját élethelyzetbe való megtagasztalása, a dolgozók modell értékű bánásmódja során
- ✓ A gyermek fejlettségéhez alkalmazkodó szokás – normarendszer kialakítása

- ✓ A félelmek feloldása, a kudarckerülés, az empátiás készség fejlesztése
- ✓ A születésnapok megtartásával a gyermek én tudat erősítése, fejlesztése
- ✓ Olyan ünnepek szervezése és hagyományok bevezetése a gyermekek életébe, melyek kiemelkednek a mindennapokból
- ✓ A szűkebb és tágabb környezetük megismertetése, mely a szülőföldre való kötődés alapja (kozmosz nevelés, környezeti nevelés- országok, népek, zászlók, lakóhelyünk stb.)

7.2.3. Az érzelmi az erkölcsi és a közösségi nevelés tartalma

A befogadás rendszere

- ✓ A befogadás az óvodánkban fokozatosan, az óvodapedagógusokkal egyeztetve, szülővel együtt történik
- ✓ Az első naptól kezdődően szoros, aktív, együttműködő kapcsolat kialakítására törekszünk a családdal, hogy gyermekeink életkori és egyéni sajátosságaihoz igazodva tervezhessük a fejlesztő munkát
- ✓ Megismertetjük a szülővel a csoport szokás szabályrendszerét, életritmusát, speciális jellegzetességeit
- ✓ Az ismerkedés szakaszában a szülők előzetes egyeztetés után bejöhetnek és részt vehetnek az óvoda mindennapi életében.

A befogadás kapcsán főbb tennivalóink:

- ✓ Személyes kapcsolatfelvétel, anamnézis felvétele
- ✓ Anyás beszoktatás, fokozatos időcsökkentéssel. Az együttlét biztonságot ad az új környezet elfogadásához, ugyanakkor a szülő megismeri az óvoda belső életét, a gyermek napirendjét, szokásait. A gyermekek kedvenc játékaikat, tárgyaikat, biztonságukat, fokozó eszközeiket magukkal hozhatják.
- ✓ A befogadásban egyidejűleg mindkét óvodapedagógus és a dajka is részt vesz. A gyermekek megismerkednek a csoportszobában és az udvaron elhelyezett mozgásfejlesztő játékokkal, szerekkel. Az óvónők a szülőknek, gyermekeknek az életkori elvárásnak megfelelően közvetítik és közösen gyakoroltatják a tevékenységeket. A tevékenységek megerősítése sok-sok érzelmi átéléssel játékosan történik, figyelembe véve a gyermekek egyéni képességeit, tempóját, egyéni szokásait. Különösen fontos a testápoláshoz és az étkezéshez szükséges tárgyak, azok használatának bemutatása. A befogadás kezdeti fázisa néhány nyitott nap tevékenység formái, majd ezt követően az egyéni eltéréseket figyelembe véve hosszabbodhat a befogadás ideje.
- ✓ A befogadást és a gyermekek eddigi életének történéseit segíti megismerni az anamnézis lap. Az ebből származó információ az alapja a későbbi egyéni fejlődést követő dokumentációnak.

A csoportokban családias légkör megteremtésével segítjük elő a gyermekek társas kapcsolatainak alakulását, az évkezdés bizonytalanságát. Lehetőséget biztosítunk, hogy érdeklődésüknek megfelelően válasszanak tevékenységet. Ösztönözzük az 5–7 éves gyermekeket, hogy segítsenek a kisebbeknek (Pl. öltözködésben) vegyék körül őket szeretettel.

7.2.4. Szokás-normarendszer

Az ésszerű kereteket adó szokás-normarendszer, a biztonságérzetet, nyugalmat jelent a gyermekek számára, kialakításában fontos az egyező nevelői hatás megteremtése, a két óvodapedagógus és dajka közötti összhang.

A szokás és normarendszer minden nevelési év elején kerül meghatározásra és a csoportnapló része.

Alapja: a csoport összetétele fejlettségi szintje, a feladatok és tevékenységek rendszere, amelyet a csoportban meg kívánunk valósítani.

A szokás-normarendszer napirend-követő. Tartalmi elemei mindazok az elvárások, amelyek:

- ✓ a gondozás és egészséges életmód, teljes körű egészségfejlesztés
- ✓ közösségi nevelés, társas kapcsolatok
- ✓ a játék, mozgás;
- ✓ a tanulás területén
- ✓ normaként jelennek meg az óvodai életben. Rögzítjük a sikerkritériumokat, valamint a felzárkóztatást, illetve a tehetséggondozás feladatait, amely meghatározása felelősségteljes gyermekismeretet követel
- ✓ a tevékenységek segítik a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség) és akaratának (önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat) fejlődését, teret adva a gyermeki önkifejezésnek, önérvényesítésnek
- ✓ a játékos tevékenység és a szülőkkel való kapcsolat során a nemi sztereotípiák erősítésének kerülése, nemek társadalmi egyenlőségével kapcsolatos előítéletek lebontásának elősegítése is feladatunk
- ✓

7.2.5. Ismétlődő közös tevékenységek megszervezése

Az óvodában igyekszünk minden alkalmat célszerűen megragadni a közös ünnepek és hagyományok kialakítására. A közös tevékenység a gyermek fejlődésének serkentője.

A közösségi nevelés szempontjából kiemelt jelentőségűek:

- ✓ A közös ünnepek és hagyományok ápolása,
- ✓ A szűkebb és tágabb környezethez, a szülőföldhöz való kötődés alakítása,
- ✓ Közös programok a szülőkkel (barkács délutánok, ismerkedő nap, közös ünnepségek).

Az ünnepek kapcsán a közösen feldíszített csoportszobák, az ünneplőbe öltözött gyermekek, felnőttek látványa, a közös verselés, mozgás mind-mind az esztétikai érzelmek és a közösségi élet alakításának eszközei. Változatos tevékenységekkel, -pl. ünnepek előtti barkács délutánok szervezésével - és gazdag eszköztárral segítjük a hagyományok ápolását (pl. farsangi jelmezek-díszek, karácsonyi, húsvéti, anyák-napi csoportszoba díszek, a dramatizálás eszközei.)

7.2.6. Intézmény és csoport szintű hagyományos ünnepeink

HAGYOMÁNYOS ÜNNEPEINK	TEVÉKENYSÉG TARTALOM	SZERVEZETI FORMA
SZÜRETI MULATSÁG	- közös szüreti mulatság, táncolás az udvaron	- egész óvoda együtt
MIKULÁS	- Dalok, versek, dramatikus játékok - Mikulás ajándéka - Közös Mikulásvárás	- Csoportszintű ünneplés
KARÁCSONY	- Adventi előkészületek - Közös ünnep a szülőkkel - Karácsonyi népszokások - Karácsonyi barkács délután	- Csoportszintű ünneplés - szülők részvétele
EGÉSZSÉG HÉT	- Maci kórház meghívása - kóstolók, fogápolás, mozgás, lelki egészségvédelem	- Csoportonként
FARSANG	- Farsangi mulatság - Kiszebáb készítése	- Közös ünneplés délelőtt a gyerekekkel, és délután a szülők részvételével
MÁRCIUS 15.	- Képek, jelképek készítése, gyűjtése (zászló, kokárda, huszár) - Közös zászló tűzés a nagycsoportosokkal	- -Csoportszintű ünneplés
HÚSVÉT	- Népi játékok, hagyományok felelevenítése - Tojásfestés, tojás les - Locsolóversek - Húsvéti barkács délután	- Csoportszintű ünneplés szülők részvétele
ANYÁK NAPJA	- Ajándék készítése - Ünnepvárás előkészítése - Szülőkkel közös ünneplés	- anyukák köszöntése
ÉVZÁRÓ	- Tarisznyaátadás - „Búcsúzunk a nagyoktól” - Zenés- mozgásos-táncos játékok	- itt maradók búcsúja szülők részvétele
APÁK NAPJA	- sport nap az udvaron apukákkal együtt	- apukák részvétele, köszöntése
GYERMEKNAP	- ugrálóvár, bábszínház szervezése	- egész óvoda együtt
SZÜLETÉSNAP	- Montessori születésnap kör	- Csoportszintű megemlékezés

Az ünnepeknél a köszöntőknél figyelembe vesszük a szülők vallási, ideológiai nézetét, nemzeti és etnikai hovatartozását.

7.2.7. Közösségi és erkölcsi nevelés során a társas kapcsolatok alakulásának segítése a gyermek-gyermek, a felnőtt-gyermek viszonylatban

Nevelőmunkánk a gyermek-gyermek viszonylatban egymás megismerésére, a toleranciára, a különbözőségek megismerésére, elfogadására és tiszteletére irányul. A gyermek személyiségfejlődésének alakulásában modell értékű az óvodai feladatellátásban résztvevő felnőttek közötti kommunikáció, bánásmód, viselkedés. Társas együttműködés közben tanulják meg a gyermekek az egymás felé fordulást, egymás segítségét, valamint a közösség alapvető normáit. Alkalom nyílik az egymáshoz viszonyításra, amely szükséges a reális énkép kialakításához, önkifejező törekvéseihez, önértékeléséhez. A gyermeki kapcsolatok (gyermek-gyermek, gyermek-dajka, gyermek óvodapedagógus) együttműködése során válik természetessé, hogy minden gyermek, különbözőségeivel is elfogadható és szerethető. A felnőtt-gyermek kapcsolatában: a felnőtthez fűződő viszony nyújtja az érzelmi biztonságot a gyermek számára, amely a jó közérzetet, nyugodt, harmonikus tevékenységet teszi lehetővé. A kommunikatív jelek megértésével, a mindenki számára azonosan értelmezett szokás- és normarendszer kívánalmaival a feltétel nélküli szeretet fokozatai, a gyermekek számára egyértelművé válnak. Az udvarias magatartás formáinak elsajátítása által a gyermekek képessé válnak a társak ellentétes véleményének elfogadására, alakul a szülők, felnőttek iránti figyelmesség, tisztelet.

7.2.8. Konfliktuskezelés az óvodában

Megjelenésük szerint lehet:

Nyílt és rejtett reakció attól függően, mennyire jelenik meg a felszínen a konfliktus:

- A látható nyílt szakasz nem hordozza mindig az összecsapás lényegét. Ezért fontos megismerni az előzményeket, a lehetséges következményeket.
- A rejtett konfliktus oka lehet például a gyerekek közötti feszültség, a konfliktusvállalás hagyományainak hiánya, a kommunikációs zavar a felek között.

Tudatos vagy tudattalan konfliktus: ez arra utal, az egyén számára mennyire élhetők meg a negatív érzések, mennyire tartja tudatosan kontroll alatt.

Konfliktusok kialakulásának szociális háttere, a gyermekek kapcsolatteremtő készségeinek éretlenségéből adódik:

- ✓ Zárkózottság: kommunikációs nehézség
- ✓ Szorongás: szomatikus tünetek
- ✓ Felületesség: alkalmazkodási nehézségek
- ✓ Magatartási – beilleszkedési nehézség: organikus háttér, kedvezőtlen óvodai tapasztalatok, gyakori környezet vagy lakhelyváltás, a szülők túlhajszolt életmódja.
- ✓ Közösségi tapasztalatok hiánya: túlzott alárendelődés, érzelmek inadekvát kifejezése.
- ✓ Kompromisszum készség hiánya: kívülről kapott helyzeteket nehezen fogadja el, túlzottan ragaszkodik saját elképzeléseihez.

A fejletlen szocialitás miatt a pedagógusnak nagy szerepe van a konfliktus kezelésében:

- ✓ Nem szabad a gyermekek helyett megoldani a problémát, mert fontos a saját tapasztalatuk megélése.
- ✓ Nem szabad szabadjára engedni az összeütközéseket, mert rossz megoldási módok rögzülhetnek.
- ✓ Feleslegesen ne avatkozzon be, mert a felnőtt megoldásaitól való függést eredményezheti.
- ✓ Ne biztosítson maximális konfliktusmentes környezetet, mert a gyerekek más környezetben felkészületlenek lesznek.

A nyugodt biztonságos légkörre törekvő pedagógus oldja a felmerülő, feszültségeket, gátlásokat, szorongásokat. segíti, hogy a gyerekek zökkenőmentesen tudjanak eligazodni a csoportban és tudjanak alkalmazkodni a környezetükhöz.

7.2.9. A művészeti nevelés

A művészeti nevelés a személyiségfejlesztés eszköze. Az alkotótevékenység sokszorosan gazdaggá teszi a személyiséget. A szabad önkifejezés kiindulópontja a minden gyerekben megtalálható alkotóerő. A művészeti nevelés a személyiségfejlődés olyan területein fejti ki hatását, amely a többi nevelési szektorban kevésbé kerülne felszínre.

Montessori nagy fontosságot tulajdonít az esztétikai érzék fejlesztésének. Az esztétikai érzéket pedig természetes eszközökkel, kényszer alkalmazása nélkül kell fejleszteni. Ennek indirekt módja a kedvező, esztétikus, ízléses környezet kialakítása. Az esztétikai érzék direkter eszközökkel is fejleszthető: a természet szépségének bemutatása, művészeti tárgyak bemutatása, és minden olyan tevékenység, amely kreativitásukat igényli.

A kreativitás, az alkotó gondolkodás és cselekvés kialakítása a művészeti tevékenységek legfontosabb feladata. Akinek van fantáziája, vannak ötletei, problémák megoldásán dolgozik, gondolatait és érzéseit ki tudja fejezni, másfajta módon éli meg önmagát, az kreatív ember. Az óvodáskorban hihetetlenül nagy lehetőségei vannak a kreatív képességek kibontakoztatásának.

Legfontosabb teendőnk, hogy a megfelelő eszközöket, élményeket, környezetet, szabadságot biztosítsunk a gyermekeknek alkotó tevékenységük megnyilvánulásaihoz. Minél több alkalmat kell adni arra, hogy a gyermekek érzéseiket, gondolataikat, ötleteiket a játékban, az énekezésben, a bábozásban, a rajzolásban, stb. kifejezésre juttassák. A tapasztalatszerzés itt is igen nagy fontosságú. A gyermek mindenre fogékony, mindent befogad, minden érdekli, mindent utánoz.

A művészeti nevelés tehát egy rendkívül sokrétű, összetett, komplex tevékenység. Ebbe a fogalomkörbe tartozik a mese-vers, az ének-zene, a bábozás, a mozgások, a játék, a dramatizálás, a festés, az agyagozás, a rajzolás, a barkácsolás, és ugyanakkor a környezet rendezettsége is.

A **mese-vers, dramatizálás, bábozás** szinte mindennapos tevékenység az óvodában. Mindegyik fontos szerepet tölt be a gyermekek fejlesztésében. A mesét, verseket az évszakok váltoásaival összhangban mutatjuk be a gyerekeknek.

A **vizuális tevékenységek**, mint gyurmázás, agyagozás, rajzolás, festés, batikolás, vágás, tépés, ragasztás, hajtogatás, varrás, barkácsolás, stb. a gyermekek kedvenc időtöltései. A gyermekek számára elérhető helyen mindig rendelkezésükre állnak a különböző anyagok, eszközök, amikkel kedvük szerint dolgozhatnak, alkothatnak. A gyerekek rajzolás közben fejezik ki környezetükkel kapcsolatos érzéseiket, vágyaikat is.

A **zenei nevelés** azon tevékenységek összességét foglalja magába a lehető legtágabb értelemben, amelyek során a gyerekek a hang jelenségével találkozhatnak. A zenei nevelés célja: a zene megismertetése, megszerettetése, a harmonikus személyiségfejlődés elősegítése. Feladatunk, hogy felkeltsük a gyerekek zenei érdeklődését, formáljuk zenei ízlésüket, fejlesszük hallásukat, ritmusérzéküket. Az éneklés sokszor játékhelyzetben, mozgás és ének egységében történik.

7.2.10. Mozgás

A gyermekek lételeme a **mozgás**, ennek kielégítése fontos feladatunk. A gyermekek egészséges testi fejlődéséhez rendszeres, játékban gazdag, az egyéni képességeket figyelembe vevő, kellő aktivitást és terhelést biztosító mozgásra van szükség. A mozgás a szellemi fejlődés alakulására nagyon nagy hatással van. Használjuk ki a spontán módon adódó lehetőségeket, minél többet mozogjunk a friss levegőn. Montessori a fejlődés rendkívül fontos elemének tartja a szabad mozgás biztosítását gyermekkorban.

7.2.11. Montessori csoportok:

Gyermekeközpontúság, önállóság a gondolkodásban és a cselekvésben, egyénre szabott fejlesztés, fantázia, kreativitás, sikerélmény jellemzi a Montessori csoportot. A pedagógusok önálló tevékenységre serkentik a gyermekeket. A nevelési térben a gyermek szükségletei szerint választ, cselekszik, saját tevékenysége során tanul.

„A Montessori Módszer a gyermek teljes személyiségének elfogadásán alapuló, a gyermek természetes érdeklődésére építő személyiség központú nevelő-oktató módszer.”

A gyermek szabadságát csak az egymás iránti figyelem korlátozza. Montessori felfogásának megfelelően a vegyes korcsoport szervezése nagyon fontos pedagógiai koncepciónkban. A kisebb gyermekek tanulnak a nagyobbaktól, a nagyobbak pedig tanítva a kisebbeket, megmutatva ezt-azt, felelnek kérdéseikre, ezáltal tudatosulnak ismereteik. Sokkal több szociális kapcsolatra, kommunikációra nyújt lehetőséget a vegyes korcsoport, mint az azonos korú gyermekek közössége. Fejleszti a segítőkészséget, a beszédfejlődést, a különbözőség elfogadását. Mivel minden gyermek másképp fejlődik, nem tűnik fel, ha valamelyik lemarad, nem okoz kudarcélményt. Azokat a gyerekeket pedig, akik valamilyen területen korukat meghaladó ütemben fejlődnek előrehaladásukban segíthetjük, nincs gátja, felső határa a fejlődésüknek.

Mindig az egész személyiség fejlesztésére törekszünk. Ezen belül legfontosabb az érzelmi nevelés, elsősorban a szeretet. A szeretet a kölcsönös érintkezésen belül és a mindennapi élet során alakul ki. A pedagógus segítőtársa a gyermeknek. Elsősorban megfigyel, segít. Mindig akkor és annyit, amennyire szükség van. Minden egyes gyermeknek éreznie kell, hogy a pedagógus ott van a háttérben, bármikor hozzá fordulhat segítségért, felvilágosításért, kellékekért.

7.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az értelmi nevelés tevékenységeken keresztül, a kultúraátadás hatásrendszerében az óvodai nevelési módszerek segítségével, elsődlegesen a gyermekek szabad játéka által valósul meg.

Az értelmi nevelés szoros kapcsolatban van az anyanyelv és a kommunikáció alakulásával. A program lényeges része a beszéd, az anyanyelv és a kommunikáció fejlesztése, hiszen csak kellő nyelvi fejlettséggel rendelkező gyermekek lesznek képesek az alap-kultúra technikák elsajátítására. Kommunikáció a beszéd és a gondolkodás egyik eszköze.

Célunk: A magyar nyelv szerkezetének, megbecsülésének kialakítása, a természetes beszéd és kommunikációs kedv ösztönzése, fenntartása. Kialakítjuk a mindennapokban a beszélgetés lehetőségét, támaszkodva a meglévő tapasztalataikra, ismereteikre érdeklődésükre.

Az óvodai anyanyelvi nevelés komplex tevékenység alapvetően minden nevelési területhez kapcsolódik, ezért kiemelt jelentősége van az egész nap folyamán. Vegyes csoportjaink beszédfejlesztés szempontjából is jótékony hatásúak, hiszen a kisebbek figyelik a nagyobbak beszédét, kérdeznak tőlük. A nagyobbak válaszolva, magyarázva a kisebbeknek gyakorolják ismereteiket, szavakba öntve. A gyermekek akarva-akaratlanul utánozzák egymást és az óvodapedagógust is.

7.3.1. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés célja

Az anyanyelv megbecsülésén és szeretetén keresztül alakul

- o a gyermekek természetes beszéd és kommunikációs készsége,
- o beszédészleléssel a beszédhangok felismerése, kapcsolása,
- o beszédmegértéssel a szavak, szókapcsolatok, mondatok jelentésének tartalmának megértése,
- o fejlődnek értelmi (kognitív) képességeik.

7.3.2. Az óvodapedagógus feladatai

A gyermek egyéni kíváncsiságára, érdeklődésére építve

- ✓ A kommunikáció, különböző formáinak alakítása, a beszélő környezet, a helyes minta a gyermekek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartásával, ösztönzésével, szabálykövetéssel és a gyermeki kérdések támogatásával
- ✓ Az új gyermekek beszédfejlettségének felmérése, családi háttérének megismerése
- ✓ Tevékenységekben az anyanyelv gazdagságának, multikulturális elemeinek megismertetése, verbális és nem verbális jelzések, interakciók megjelenítése, használatának gyakorlása.
- ✓ A csoportban dolgozó óvodapedagógusok és a dajka beszédmintájának, kommunikációjának összehangolása
- ✓ A tervezetten szerzett tapasztalatok gyakorlatorientált megvalósítása
- ✓ A gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak ismereteinek rendszerezése, célirányos bővítése, játékos cselekedtetés során, kommunikációs helyzetben az ok-okozati összefüggések felismertetése, környezettudatos magatartás megalapozása.
- ✓ A kognitív képességek fejlesztése az egyre pontosabb, valósághű észlelés, a figyelem, a képzelet, a problémamegoldó gondolkodás, az alkotóképesség fejlesztése és az alakuló fogalmi gondolkodás fejlesztésével, az iskolai beilleszkedéshez szükséges értelmi érettség kialakítása.
- ✓ Valamennyi értelmi képesség fejlesztése, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését biztosító ösztönző környezet biztosítása.
- ✓ Az anyanyelv fejlesztés három alaphelyzetének alkalmazása (spontán, irodalmi nevelés, egyéb kezdeményezési helyzetek)
- ✓ A „beszélő magatartás” megalapozása, kialakítása

- ✓ A művészeti nevelés adta lehetőségek felhasználása (bábozás – dramatikus játékok, mesélés-verselés, vizuális tevékenységek, az éneklés, a dalos játékok és a gyermektánc)
- ✓ Szókincs bővítése, metakommunikációs helyzetek teremtése (gesztusok, arckifejezések, testtartások, testbeszéd.
- ✓ Folyamatos, összefüggő, tiszta beszéd, nyelvi kifejezőkészség kialakítása.
- ✓ Hallgassuk meg a gyermek mondanivalóját, s legjobb tudásunk szerint válaszoljunk kérdéseikre
- ✓ A szociokulturális háttér figyelembevételére épülő differenciált készség, képességfejlesztés, együttműködés a logopédussal és a családdal a megelőzés és a korrekció területén

A nyelvi elmaradások korrigálásának gyakorlata:

- Komplex logopédiai terápia
- Napi anyanyelvi játékok
- Drámajáték elemeinek alkalmazása

7.3.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés tartalma

Napi gyakorlatunkban az anyanyelvi játékok egyéni és mikro csoportos szervezésére – alkalmazkodva a gyermekek életkori sajátosságaihoz – külön időt biztosítunk.

A nyelvi játékok, gyakorlatok legfőbb ismérve, hogy játékos keretben végezzük, örömmel és sok-sok ötlettel fűszerezett csoportos játék keretében. A nyelv- és ajak ügyesítő, valamint a hallás differenciálási gyakorlatokkal, lehetőséget teremtünk, a hangzók helyes ejtésére. Ha az mégsem következne be, - mint a korábbi években is tettük – logopédus segítségét vesszük igénybe. Az óvodai csoportokban, ugyanis csak a szükséges készségeket fejlesztjük a napi tevékenységek során. Az anyanyelvi játékokhoz, központi és saját készítésű eszközöket használunk: szemléltető képek, tornaszerek, különböző anyagokból készült tárgyak, bábuk, tükör, videofilmek, hangszerek, dia-vetítő, hangkocka, hívóképek, feladatlapok, valamint a csoportszoba eszközei, képes dominó, képes ABC, szóvonat. Bujkáló képek, magánhangzók megkülönböztetésére pálcikák, korongok, Memória-játék, Ellentétes szó párok képei (stb).

Feladatai:

- A feladat szükségszerűségének általános bemutatása
- Az anyanyelv fejlesztésének, három alaphelyzete (spontán, irodalmi nevelés, egyéb kezdeményezési helyzetek) biztosítása
- A „beszélő magatartás” megalapozása, kialakítása
- A művészeti nevelés adta lehetőségek rövid bemutatása (bábozás – dramatikus játékok, mesélés-verselés, vizuális tevékenységek, Az éneklés, a dalos játékok és a gyermektánc)

7.3.4. Esélyegyenlőség az értelmi fejlesztés szolgálatában

Az óvodáskorú gyermek - legyen ép, vagy halmozottan hátrányos helyzetű - érdeklődő, és kíváncsi. Rendező elv nélkül szerez ismereteket, tapasztalatokat. Érzelmait, vágyait sok esetben valóságnak éli meg.

Célunk, hogy olyan tapasztalatszerzést biztosítsunk a gyermekek számára, amely egyrészt feloldja az akadályoztatás miatti korlátokat, határokat, másrészt tág teret biztosít az egyéni érdeklődésre és fejlettségi szintre épülő pedagógiai munkához.

Alapvető pedagógiai elvünk

Az egyéni fejlettséghez igazodó differenciált fejlesztés, különös tekintettel a nyelvileg hátrányos helyzetű gyermek esetében.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- ✓ Beszédük érthető, kifejező, összefüggő, a különféle élethelyzetekben használnak az elvont kifejezéseket
- ✓ Beszédfegyelmük kialakul, nyugodtan, figyelmesen végig hallgatják a felnőtteket és társaikat
- ✓ Koruknak megfelelően kialakult a pontos érzékelés, észlelés, képesek vizuális, auditív differenciálásra
- ✓ Térbeli viszonyokat képesek felismerni és megnevezni.
- ✓ Az önkéntelen bevésés mellett megjelenik a szándékos bevésés is.
- ✓ Gondolkodásuk, képzeletük, fantáziájuk, emlékezetük, szándékos figyelmük fejlődik
- ✓ Gondolkodásukra a problémamegoldásra törekvés és kreativitás a jellemző.
- ✓ Bátran és szíves kommunikálnak a társaikkal és a felnőttekkel.
- ✓ A metakommunikációs jelzéseket használják, a környezetükben élő személyekkel jól kommunikálnak.
- ✓ Tudnak szemkontaktust teremteni és tartani.
- ✓ Az etnikai gyermekek is megértik és helyesen alkalmazzák az óvodai élethez szükséges kifejezéseket, és képesek magukat megértetni.

8. A kiemelten tehetséges gyermek

Az intézmény fontos feladata a képességek kibontakoztatása, a tehetséges gyermekek felismerése, nyilvántartása, egyéni nyomon követése, a tehetségek gondozása és fejlesztése, élve az intézményi és az intézményen kívüli együttműködések lehetőségeivel. A mikro csoportos tevékenységszervezés közben a differenciálás gyakorlata kiválóan alkalmazható a kiemelten tehetséges gyermekek nevelésében, melynek fontos színterei, a játék tevékenység, a bábjáték. A témák feldolgozására legalkalmasabb a projekt módszer. A tehetséges gyerek már kisgyermekként is hordozza a kiemelkedő képességűekre úgy általában jellemző személyiségvonásokat, érzelmi mintázatokat és karakterisztikus viselkedésformákat. A tehetséggondozás során a tehetségígéreteket fejlesztjük a gazdagítás, dúsítás, differenciálás eszközrendszerével komplex programok keretében

Alapelveink:

- A tehetség ígéreték erős oldalának fejlesztése
- A gyermekek tehetségével összefüggő gyenge területének erősítése
- Kiegyensúlyozott, elfogadó, szeretetteljes óvodai légkör megteremtése

- Feltöltődés, pihenés, elvonulás lehetőségének biztosítása

Célunk:

A tehetségígéretes gyermekek személyiségének optimális alakítása, komplex fejlesztése az óvodai programok keretében.

Feladataink

- A tehetséges gyermek felismerése
- Sokféle tevékenységkínálat biztosításával, a gyermekek érdeklődési körének megismerése
- Egyéni bánásmód keretében történő célzott fejlesztés, képességfejlesztés
- A gyermek pozitív én-tudatának kialakítása és erősítése
- Elfogadó és támogató környezet kialakítása
- A szülők folyamatos tájékoztatása, megnyerése a közös célok hatékony elérése érdekében
- A tehetségfejlesztési szakértővel partneri kapcsolat kialakítása

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- ✓ Képesekké válnak társaikkal való együttműködésre, közösségen belül megtalálják helyüket, társaik elfogadják, nem kerülnek peremhelyzetbe. (szociálisan alkalmassá válnak az iskolai életre)
- ✓ Képesekké válnak igényeik, szükségleteik közvetítésére, megértetésére.
- ✓ Képessé válnak nyelvi jelek befogadására, feldolgozására, beszédbeli kommunikációra.
- ✓ Saját személyükkel kapcsolatos munkákat önállóan végeznek
- ✓ Kialakul a vizuális jelek felismerése
- ✓ Képesekké válnak a környezetükben állandó, adaptív viselkedésre és indulataik szabályozására
- ✓ Kompenzációs technikákat elsajátítanak
- ✓ Figyelem összpontosításra képesekké válnak
- ✓ A tehetséggondozás során alakul a gyermekek önkifejező-képessége, koordinációs képessége, térpercepciója erősödik, alkotásaikban érvényesül a kreativitás és az alkotás öröme.

9. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

A gyermekeink családi hátterére nem jellemző a szociális hátrány. Amennyiben mégis lesz óvodánkban ilyen gyermek, akkor az alábbiak szerint fogjuk segíteni leküzdését. Ezen túl munkánk tervezésénél figyelembe kell vennünk **az elfoglalt, időhiánnyal küszködő családok igényeit** (ha lesz) éppúgy, mint a szerényebb anyagi lehetőségekkel bíró, több gyereket nevelő, esetleg csonka családokét.

Különösen nagy a felelősségünk a **halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek** nevelésében. A hátrányos helyzet esetenként a **gyermek veszélyeztetettségét** is magában hordja. Ők néha csak tőlünk kapnak segítséget a világban való eligazodáshoz, a kultúra értékeinek megismeréséhez, lelki és testi fejlődésükhöz.

9.1. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek célja

A hátrányos és a halmozottan hátrányos gyermekek érdekében tett intézkedésekkel, gyermekközpontúsággal, családorientált szemlélettel, az együttműködések elősegítésével az esélyteremtés növelése, valamint a gyermekek komplex személyiségfejlődésében bekövetkezett pozitív változások elősegítése.

9.2. Az óvodapedagógus feladatai

- A tolerancia, segítőkészség kialakítása, a másság elfogadása
- Praktikus ismeretek elsajátíttatása.
- A mindennapi élethez szükséges készségek kialakítása
- Családi életre és egészséges életmódra nevelés
- A mozgás és a sport sajátos eszközeivel kialakítani az alapvető mozgás - és feladatmegoldó képességet, az egészséget értéknek tekintő gondozásmódot, a szabadidő tartalmas eltöltésének igényét
- A szülőkkel - a gyermeküket is elhanyagoló családokkal való - együttműködésre készítő kapcsolattartás erősítése

9.3 A hátrányos helyzet okai

- A család anyagi és egészségügyi állapota, erkölcsi helyzete és életvitele, értékrendje
- A család lakhelye és környezete
- A gyermek és/vagy szülő egészségi állapota
- A családtagok száma

Környezeti okok

- Sokgyermekes család:
- 3 vagy több gyermek
- Szűkös lakásviszonyok:
- A család magas létszáma
- Több generáció együttélése

Nevelési hiányosságok:

- Kettős nevelés
- Felügyelet és gondozás hiánya
- Helytelen bánásmód (brutalitás)
- Érzelmi sivárság, közömbösség
- Könnyelmű, felelőtlen életvitel
- Bűnöző családi háttér

Anyagi okok

- Munkanélküliség
- Létminimum alatti 1 főre jutó jövedelem
- A szülő csökkent munkaképességű vagy munkaképtelen
- A kereset nem a család szükségleteinek kielégítésére fordítódik

Egészségügyi okok

- Születési rendellenesség vagy szerzett fogyatékoság
- Mozgáskorlátozottság
- Érzékszervi károsodás (látás, hallás...)

- Szervi rendellenesség
- Tartós betegség
- Idegrendszeri, pszichés problémák (szülő és/vagy gyerek)
- Higiénés hiányosságok

A gyermek személyiségében rejlő okok

- Értelmileg, érzelmileg visszamaradt

9.4. A szociális hátrányok enyhítésére tett intézkedések

- A differenciált egyéni fejlesztés
- Egészségnevelés
- Életvezetési tanácsok a családok részére
- A mozgás prioritása a nevelésben
- Interkulturális nevelés: életvezetés, cigány irodalom, a cigányság története
- Tehetséges gyermekek fejlesztése.
- Felzárkóztató foglalkozás az arra rászorulóknak részére
- Kirándulásokon a részvétel biztosítása
- Kulturális rendezvények csoportos látogatása
- Pályázatokon való részvétel

Szülőknek felajánlott segítség

- Fórum - jogi és életvitellel kapcsolatos tanácsadás
- Játékos, ismeretterjesztő klubfoglalkozások
- Felvilágosítás a szociális juttatások lehetőségeiről a szülői értekezleten, fogadó órákon, írásos tájékoztatón keresztül
- Szülőkkel közös programok (*pl. kertgondozás, főzőcske, Szülői Klub*)

Anyagi támogatás lehetősége

- Az odaítélés elveinek a szülőkkel együtt történő megfogalmazása
- Étkezési hozzájárulás biztosítása
- Ruhavásár lehetőségének megteremtése
- Pályázatok útján nyert támogatások elosztása

10. A gyermekvédelemmel kapcsolatos pedagógiai tevékenység

Gyermekvédelmi tevékenységünket a Gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (GYt.) módosítása 17. paragrafusában határozza meg. A gyermek- és ifjúságvédelem kötelezettségeit a 20/2012. EMMI rendelet fogalmazza meg.

Célunk:

- az egyenlő bánásmód elvének teljes körű érvényesülése
- prevenció

- a veszélyeztettség kialakulásának megelőzése
- szükség szerint segítségnyújtás
- együttműködés a különböző intézményekkel és szakemberekkel

A gyermekvédelmi feladatok ellátására nagy hangsúlyt helyezünk, a gyermekvédelmi munka valamennyi óvodapedagógus feladata. A gyermekvédelmi feladatok koordinálását megbízott óvodapedagógus, gyermekvédelmi felelős látja el, közvetlen kapcsolatot tartva a gyermekvédelmi feladatokért felelős óvodavezetővel.

Az óvónők évente egy alkalommal értékelik a gyermekvédelmi munkát, melyről az óvodavezetőt és a megbízott gyermekvédelmi felelőst folyamatosan tájékoztatják.

Az általános elvárások közül - a tolerancia, nyitottság, elfogadó, segítő attitűd, szeretetteljesség, következtetés – kiemelten fontos.

Alapelvek érvényesítése

- Mindenek előtt tiszteletben tartjuk a családot, a családi nevelést
- Minden gyermeket érintő döntésben „a gyerek mindenek felett álló érdekeit” vesszük figyelembe, azt más érdekek nem előzhetik meg
- A lehető legkorábbi beavatkozás elve
- Az együttműködés, a probléma komplex megközelítése, a célkitűzések megfogalmazásában
- A gyermekek jogait minden megkülönböztetés nélkül biztosítjuk: fajra, nemre, vallásra, származásra való tekintet nélkül
- Figyelembe vesszük az etnikai kisebbséghez tartozó, migráns gyermekek kultúráját, a differenciált fejlesztés lehetőségeit
- Az esélyegyenlőtlenségek csökkentése mellett kiemelt a befogadó környezet megteremtésével a kialakult előítéletek lebontásához való hozzájárulás, az újabb előítéletek kialakulásának megelőzése
- A gyermekről adatot kiadni (szülői tájékoztatás mellett) csak meghatározott célból és kötelezettség teljesítése érdekében lehet

10.1. A gyermekvédelemmel kapcsolatos pedagógiai tevékenység célja

- Érvényesülnek a gyermekeket megillető jogok, a védelem a testi, értelmi, érzelmi fejlődést akadályozó környezeti ártalmaktól.
- Megvalósul hátránykompenzációval az esélyegyenlőség, az eltérő szociális és kulturális környezetből érkező gyermekek számára

10.2. Az óvodapedagógus feladatai

A gyermekek körülményeinek figyelemmel kísérése, a fejlődés nyomon követése, hiszen a gyermekvédelmi munka, valamennyi óvónő feladata.

- A gyermekvédelmi esetek kiszűrése
- A szükséges nyilvántartások vezetése
- Kapcsolattartás, együttműködés az óvodán belüli munkaközösségekkel, óvodapszichológussal, az óvodán kívüli, Gyermekjóléti Szolgálattal, Pedagógiai Intézettel, Egészségügyi szervekkel
- Prevenció és korrekció, tehetséggondozás a pedagógiai munkában.
- Integráció a pedagógiai gyakorlatban
- A szociális érzékenység felkeltése a gyermekek és szülők közösségében
- Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése
- A családi nevelés kiegészítése, kompenzálása a gyermekek szociokulturális, mentális hátrányainak, esélykülönbségeinek csökkentése

A megelőzés feladatai

- A gyermeki és szülői jogok megismertetése és érvényesítése az óvodában.
- A beszoktatás segítése (a gyermekek fogadásának új elemei)
- A gyermek sajátos nevelési igényének, hátrányának megfelelő pedagógiai ellátás biztosítása.
- Egészségügyi szűrővizsgálat biztosítása.
- Együttműködés gyermekvédelmi társszervekkel.

A feltárás feladatai

- A gyermekek és családjuk sokoldalú megismerése (dokumentumok, nyilatkozatok begyűjtése) komplex állapotfelmérés
- A gyermekek veszélyeztetettségének és hátrányos helyzetének megkülönböztetése – a gyermek és környezetének aktuális állapotának figyelembe vételével. Az adatváltozások nyomon követése.
- Sokrétű egészségügyi szűrővizsgálatok, ill. szükség esetén szakorvosi vizsgálatok kezdeményezése. A fejlődés nyomon követése.
- Gyermekorvosi, védőnői tanácsadás, közös programok. A gyermekek óvodai beíratásának támogatása.

A megszüntetés feladatai

- Hatékony egyéni felzárkóztató munkával az esélyegyenlőség feltételeinek megteremtése.

- Egészségvédő, mentálhigiénés programok szervezése, veszélyhelyzetek elkerülésére nevelés, teljes körű egészségfejlesztés kialakítása, működtetése
- Óvodán belül gyermekvédelmi munkaközösség működtetése a segítség lehetőségeinek közös felkutatása.
- A sajátos nevelési igényű kisgyermek másságát elfogadó környezet kialakítása. (befogadó intézményi légkör, gyermekközösség, szülők közössége)
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, kiemelkedő képességének felismerése, és gondozása.
- Gyermekjóléti szolgáltatások kezdeményezése (adomány-gyűjtés)
- Az esélyteremtést támogató lépések szolgáltatások folyamatos figyelemmel kísérése (a nevelésben, a gyermekek mérésében)
- Az óvodában való tartózkodást segítő tevékenységek folyamatos figyelemmel kísérése (jelzőrendszer működése, partnerségi kapcsolatok, egészségügyi szolgáltatások, szociális segítségnyújtás lehetőségei)
- Az igazolatlan hiányzások minimalizálása (a napi nyilvántartásban az igazolások nyomon követése)
- Fogadóórák, egyéni beszélgetések, visszatérő családlátogatások alkalmainak gyarapítása, a meggyőzés módszerének alkalmazása
- Szoros kapcsolat kialakítása a látens módon segítséget kérő családokkal

A gyermekvédelmi felelős feladatai:

- A nevelési év elején megtervezi a munkát az adott nevelési évre
- nyilvántartja az előforduló veszélyeztetett helyzetű gyermekeket
- év végén beszámoló elkészítése

Gyermekvédelmi szempontból a veszélyeztetettség: olyan magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja, vagy akadályozza.

Gyermekvédelmi esetek csoportosítása:

1. Szociálisan veszélyeztetett (pl.: munkanélküli szülő a családban)
2. Egészségügyi okokból veszélyeztetett (pl.: aki tartósan beteg, egészségtelen lakáskörülmények között él)
3. Családi okok miatt veszélyeztetett (pl.: akinek a családjában rendszeresek a konfliktusok, a család nem tudja vagy nem hajlandó ellátni a gondozást, nevelést)
4. A gyermek személyiségében rejlő ok miatt (pl.: aki nehezen kezelhető, antiszociális magatartású, magatartási-beilleszkedési nehézséggel küzd)

Fontos figyelni a következő tünetekre:

- testi
- hangulati
- viselkedésbeli
- fejlődési zavar

Óvodánkban a gyermekeknél megjelenő esetleges tüneteket az óvodapedagógusok a gyermekvédelmi felelősnek, illetve az óvodavezetőnek jelenti. Az szülők óvodapedagógusok jelzéseit, a szülők problémáit a dolgozók tapintatosan kezelik. A titoktartási kötelezettség

minden alkalmazottra vonatkozik. Kivétel ez alól a nevelőtestületi értekezlet és a nevelőtestület tagjainak egymás közti, a gyermek érdekében végzett megbeszélései, illetve a megfelelő szakember tájékoztatása a problémáról.

10.3. Az együttműködés kialakítása az óvodán kívüli szervekkel

10.3.1. Együttműködés a Gyermekjóléti Családsegítő szolgálattal

- A családok szociokulturális háttérének megismerését követően a szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés közvetítése (pl. szülői értekezleten)
- A szülőkkal való kapcsolat segítése,

A fejlődés eredménye az óvodáskor végére

- ✓ A gyermekek én-képe önértékelése, lelki egészsége nem mutat komoly sérülést
- ✓ A gyermekek teherbíró, küzdőképességük fejlődik, alkalmassá válnak, hogy megfelelő harmóniában éljenek önmagukkal és környezetükkel.
- ✓ A gyermekek képessé válnak a csoportban való alkalmazkodásra, kialakul a kompetencia érzése
- ✓ A gyermekek képessé válnak veszélyhelyzetek elkerülésére, felismerésére
- ✓ A gyermekek teljesítménye a valós képességeiket tükrözi.
- ✓ Csökkennek az indulási hátrányokból és fogyatékosságból adódó különbségek.

11. A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formái

Az alapelveinkkel összhangban, saját nevelési céljainkat és feladatainkat a családi nevelés kiegészítéseként terveztük meg, mert tiszteletben tartjuk, hogy a gyermekek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége. Ebben az együttműködésben felvállaljuk a kezdeményező szerepet.

A nyitottság mindenekelőtt lehetőségek megteremtése a szülők fogadására, az óvoda-család jó kapcsolatában nyilvánul meg. Intézményünk kiemelt feladata a szülőkkal való együttműködés tartalmi megújítása.

11.1. A szülő, a gyermek a pedagógus együttműködésének célja

A személyiségi és a szülői jogok tiszteletben tartásával

- Erősítjük a jó partneri viszonyt,
- Elismerjük a befogadó nevelésben a család elsődlegességét,

- Kapcsolatunkat áthatja a kölcsönös tisztelet, felelősség, bizalom és az elfogadó toleráns magatartás.

11.2. Az óvodapedagógus feladatai

- A családban és az óvodában folyó nevelési sajátosságok kölcsönös megismerése a különbözőség elfogadásának közvetítése.
- A családok sajátosságainak, szokásainak figyelembevételével a segítség családokhoz illesztett megoldásainak keresése, az intervenciós gyakorlat érvényesítése.
- Pedagógiai elveinkkel megegyező szülői kérések, javaslatok figyelembevétele, megvalósítása
- A családi nevelés hiányosságaiból eredő hátrány csökkentése érdekében a szülőkhöz való közelítés oly módon, hogy abból egyértelműen a segítőkészség és az együttműködés szándéka tükröződjön.
- A szülők környezettudatos magatartásának befolyásolása, szokás- normarendszer ismeretében
- A gyermekek fejlődéséről nyújtott folyamatos és hiteles tájékoztatás, modell értékű nyílt kommunikáció során, a gyermekek iskolai beilleszkedésének közvetett segítése.
- A szociális érzékenység tudatos fejlesztése

Az együttműködés alapelvei

- A nevelésben a család elsődlegességének elismerése, tisztelet a szülő iránt.
- A család szokás-norma rendszerének megismerése, elfogadása.
- A gyermek fejlődéséről folyamatos, hiteles tájékoztatás.
- Pedagógiai elvünkkel egyező szülői kérések, javaslatok figyelembevétele, megvalósítása, eredményességének figyelemmel követése

11.3. Az együttműködés tartalma

- Befogadással biztonságot nyújtó, szeretetteljes családi légkör megteremtése. A csoportról pozitív kép kialakítása, mely meghatározza a gyermek későbbi közösségi életét, személyiségének alakulását, formálódását
- Szülői értekezleteken az óvodát, a csoportot, a gyermeket, a szülőket érintő legfontosabb témákat, feladatokat, programokat, érintő problémák megbeszélése. Sor kerül a szülő véleményének, javaslatának meghallgatására és figyelembevételére (tervezett idő: nevelési év elején, félévkor)
- Fogadóóra - egyéni beszélgetések: gyermekneveléssel kapcsolatos nézetek kicserélése, a család szokásainak, értékrendjének megismerése, megértése, befolyásolása a család erőforrásainak feltárása, évente kétszer
- Közös programok: lehetőséget teremtenek a család és az óvoda közötti kapcsolat elmélyítésére, egymás szokásainak, normáinak, értékrendjének még jobb megismerésére, nevelési elveink közelítésére (leendő óvodások fogadása nyáron, Márton nap, gyermeknap, kirándulás, barkács délutánok)

- Napi kapcsolattartásra az óvodai napirend zavarása nélkül van lehetőség az óvodába érkezéskor-távozáskor, az óvoda nyitottságából adódóan ahhoz, hogy a szülő folyamatosan tájékozott legyen gyermekével kapcsolatos eseményről, fejlődésről

11.4. Kapcsolattartás lehetősége

Formája	Tartalma	Résztvevők
Beiratkozás	- személyes kapcsolat felvétel - személyi adatok rögzítése - az óvoda bemutatása - betekintés a gyerekek szervezett tevékenységeibe	• óvodavezető • szülő • gyermek
Óvodakezdés Ismerkedő napok	- Anyás beszoktatás - a bizalom kiépítése - motiváció kialakítása a tevékenységek iránt	• óvodapedagógus • gyermek • szülő
Szülői értekezlet Ismerkedő szülői értekezlet Ismétlődő szülői értekezlet	- az óvoda életével kapcsolatos információk megbeszélése - ismerkedés a helyi programmal - a csoport életének ismertetése - azonos témában érintett szülők részvételével - nagycsoportos gyermekek szüleinek az iskolai beiratkozás segítése	• óvodapedagógus • szülő
Nyílt nap	betekintés az óvoda mindennapjaiba, az érdeklődő szülőknek egyenként	• óvodapedagógus • gyermek • szülő
Fogadóóra Évente kétszer, vagy igény szerinti történő fogadó óra	- szülő - óvónő személyes hangvételű egyéni problémák megbeszélése	- óvodapedagógus - szülő
Barkácsdélután	- ünnepi készülődés	- gyermek - óvodapedagógus - szülő
Márton nap	- ünnepi készülődés	-gyermek -óvodapedagógus .szülő
Mikulásvárás	- vidám hangulatú ünnepszervezés	- óvodapedagógus - gyerekek
Karácsony	- közös készülődések, vendégvárás, ünnepvárás - érzelmi kapcsolat mélyítése, - gyertyagyújtás, hagyományápolás - karácsonyi barkács délután	- gyermek - óvodapedagógus - szülő

Farsang	- vidám hangulatú együttlét, közösség formálás, hagyományápolás - maszkok, maskarák készítése	- gyermek - óvodapedagógus
Anyák napja	- meghitt, közös együttlét - műsor - ajándékkészítés	- gyermek - óvodapedagógus - szülő
Apák napja	- közös együttlét - sportnap - ajándékkészítés	- gyermek - óvodapedagógus - szülő
Évzáró	- közös együttlét - műsor - nagyok búcsúztatása	- gyermek - óvodapedagógus - szülő
Szabadidős programok	- kirándulás, - közös játékelmény, - környezetvédelmi napok	- gyermek - óvodapedagógus - szülő
Kérdőívek Véleményláda Hirdetőtábla	- elégedettségvizsgálat /szülőértekezlet/	- óvodapedagógus - szülő

Az óvodai nevelés a családi nevelésre épül. Nem vállalhatjuk át a családi nevelés feladatainak megoldását, de hozzájárulunk a családi nevelés, okozta hátrányok, fejlődésben történő lemaradások kompenzálásához. A gyermek reális megismeréséhez, értékeinek felfedezéséhez alapszükségleteinek kielégítéséhez az önálló véleményalkotásra, döntési képességeinek fejlődésére a szülőket hozzásegítjük a gyermekek óvodai fejlődéséről való rendszeres és hiteles tájékoztatással. Szükség szerint alkalmazzuk a családközpontú beavatkozást. Szükség szerint felhívjuk a szülők figyelmét saját jogaikra, kötelességeikre.

12. Az óvodai élet tevékenységformái

12.1. Játék

A játék a tanulás alapvető formája. A spontán és aktív felfedező játékot öröm, jókedv kíséri. Az önmagában is élményt jelentő játék alapozza meg a hatékony tanulást. A játék a kisgyermekkor legfejlesztőbb tevékenysége, így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon és hosszantartóan ki kell elégülnie.

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban és az óvodában a felnőtt – a szülő és az óvodapedagógus. Utánozható mintát ad a játéktevékenységre. A felnőtt jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását.

A játék sokoldalúan fejleszti a gyermeket. Játéktevékenysége közben fedezi fel, ismeri meg környezetét, ismeri fel önmaga lehetőségeit és korlátait. Itt jönnek létre a gondolkodási tevékenységének első formái, fejlődik emlékezete, megfigyelőképessége, fantáziája, gazdagodik érzélemvilága, erősödik akarata, kitartása, alakul szabálytudata.

A játék során fejlődik a gyermek érzékelése, észlelése, képzelete, gondolkodása, kreativitása.

A játékba ágyazódik a mozgás, a testséma, a percepció fejlesztése és az én – megismerése. Kiemelt jelentőségének meg kell mutatkoznia az óvoda napirendjében és időbeosztásában is.

Óvodásaink a játékban és a játékon keresztül gyakorolják a nyelvet, a gondolkodást, a másokkal való együttműködést, a kitartást. Itt élük át a szerepeket, a hozzájuk tartozó magatartásmódokat, a felnőttek által közvetített attitűdöket és érzelmeket. A szabad játék idején a csoportszoba játéktereit ötletük megvalósítása érdekében - ésszerű korlátozással - átrendezhetik. A játék a gyermek fejlődésének tükrözi. A játék által követhetővé válik a fejlődés.

12.1.1. A játék célja

- Kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó örömteli játékban megélt tapasztalatok birtokában
 - gazdagodnak a gyermek szabad önkifejezési formái.
- A mozgásos, értelmi, szociális tapasztalatok többszöri átélése segíti,
 - a gyermek egyéni vágyainak kreatív ötleteinek szabad kipróbálását, kibontakoztatását,
 - közben formálódik társas viselkedése, magatartása.

12.1.2. Az óvodapedagógus feladatai

- A szabad játék elsődlegességének biztosítása a tevékenységek közötti harmonikus arányok megteremtésével
- olyan változatos problémaszituációk teremtése, amelyek közül a gyermekek önállóan választhatnak, Maguk találják ki a megoldást, így átélik a felfedezés örömeit
- Az eltérő életkoronként megjelenő, a különböző kultúrákban előforduló játékfajták és azok tartalmának, eszközeinek bevezetése, minőségének gazdagítása a gyermekek egyéni fejlettségének figyelembe vétele
- A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenlétével az indirekt irányítás biztosítása a gyermekek optimális személyiségfejlődésének biztosítása érdekében
- A játék közbeni normák közvetítésével az iskolai beilleszkedéshez szükséges lelki, szociális érettség közvetett segítése
- A pedagógus tudatosan megengedő, támogató biztonságot adó jelenléttel, nyugodt légkör megteremtésével a beszédkedv, a közlésvágy motiválása.
- A szabad játék és játszótárs biztosítása, játéktámogató magatartással, reflektív attitűddel, (differenciált reagálás, egyéni bánásmód megvalósítása) a szülők szemléletformálása

12.1.3. A játék tartalma

A fejlesztési feladatainkat meghatározzák

- A korosztály általános pszichikai sajátossága: Fontos a gyermekek mozgásfejlettségének (manuális képességének) észlelésének, érzelmi, akaratil életének gondolkodási jellemzőinek ismerete.
- Az egyéni fejlettség és érdeklődés: Fontos tudni, hogy a gyermek a fenti területen milyen szinten áll, hiszen a fejlesztő munka ennek ismeretében tervezhető meg.
- A csoport összetétele: Információkat kell szerezni a gyermek szociális háttéréről, (környezet, élmény, ismeret). Meghatározó a nemek aránya.

A nevelési gyakorlatban kétféle játékot különböztetünk meg:

- A gyermekek szabad játékát, melyhez az óvónő (közvetett) módon kapcsolódik.
- Az óvónő által kezdeményezett (irányított játék) nevelési célzatú, tanulási tartalmat, hordozó játéktevékenységet, melyben a gyermekek önkéntes alapon vehetnek részt.

12.1.4. A játékhoz szükséges feltételek biztosítása

- nyugodt légkör
- idő
- megfelelő hely
- eszközök
- élmények, tapasztalatok
- irányítás

Nyugodt légkör

Nemcsak a játéknak, hanem az egész óvodai életnek elengedhetetlen feltétele. Ennek érdekében nagyon fontos kiscsoporttól kezdve az alapvető szokás, normarendszer kialakítása, a megfelelő csoportlégkör biztosítása elfogadó, segítő, támogató attitűddel, differenciált módszerekkel, multikulturális - interkulturális szemlélettel.

Idő

A napirendben erre kell a legtöbb időt biztosítani. legyen idejük elképzeléseiknek megvalósítására. A nap folyamán a délelőtti és délutáni játéknak egyenértékűnek kell lenni. Fontos a folyamatosság, hogy a gyermek kapkodás nélkül tevékenykedhessen, elmélyülten játszhasson, legyen ideje elképzeléseinek a megvalósítására.

Megfelelő hely

Csoportszoba: Fontos a megfelelő játék és mozgástér kialakítása. A csoport kialakításánál figyelembe vesszük az életkort, a csoport összetételét és az egyéni igényeket is. Aki kívánja annak lehetőséget adunk, kis pihenő és „búvó-helyek” létrehozásához. A nagyoknál biztosítjuk a játékhelyek lehetőség szerinti változtatását és a játékhelyek több napon át való használatát.

Udvaron: nagyobb a hely a mozgásos játékhoz, de itt is fontos, hogy széleskörű tevékenységre legyen lehetőség.

Az évszakok által nyújtott udvari játéklehetőségek mellett, lehetőséget biztosítunk a nyári időszakban is a benti játékok folytatására (pl. babák, plüss állatok kivitelének lehetősége, építés, labdázás). A hátsó dombon kihasználjuk az évszakok adta lehetőségeket: télen szánkózásra, nyáron egyéb természetes mozgásra. (legurulás, le- és fölfutás, labda le-föl gurítása stb.) A

füves részeken leterített plédeken játszhatnak különféle óvodai játékokkal, focizhatnak stb.

Eszközök

A megfelelő, készen vett játékeszközök biztosítása mellett, az óvoda által a játékhoz adott többlet meghatározó elemei a közösen készített eszközök. Módszerünkben speciálisan alkalmazott Montessori jellegű játékok folyamatos frissítése, személyre szabott készítése.

Szimbolikus és szerepjáték eszközei: szobai és konyhai kellékek, különböző foglalkozások eljátszásának szimbólumai.

Konstruáló játékok eszközei: (különböző kockák, kirakó és összerakó játékok, közlekedési eszközök, terepasztalok, állatok, a természetes környezet felépítését inspiráló eszközök.

Rajzolás, festés, gyurmázás, kézi munka, barkácsolás eszköztára: szerszámokkal, inspiráló anyagokkal.

Kísérletező hely eszközei: természetes anyagok, felszerelések, gyermekenciklopédiák, földgömb, nagyító, mágnes).

Kincses láda (különböző érdekes tárgyak az éppen aktuális játékokhoz takarók, szép anyagok, barkácsolás kellékei).

Énekes játékok eszközei: ritmus hangszerek, a népi játékok kellékei, képek az ismert játékokról, gyermekek által készített hangszerek

Mesesarok eszközei: könyvek, bábok, dramatizáló eszközök, jelmezek, párnák.

Fejlesztőmunkánk lényeges eleme, a tudatos játékeszközök kiválasztása, biztosítása. A gyermek általános és egyéni fejlettségén túl, fontos tudnunk a különböző játékeszközök fejlesztő hatását is.

A részfunkciók fejlesztése szempontjából óvodánkban megtalálhatóak az alapjátékokon túl:

- Montessori játékok
- Vizu - motoros és vizuális játékok (pl.: puzzle, formaegyeztető, képes lottó stb.)
- Figyelemfejlesztő játékok (különböző kártyajátékok, memória játékok)
- Emlékezeti vagy felismerő játékok
- Értelmező játékok (pl.: különböző társasjátékok)

Játékeszközök a mozgásfejlesztés szolgálatában:

Az udvaron nagyméretű mászóka, mászófal, kismotorok, kerékpárok, csúszda, szánkó. A mozgásfejlesztéshez az eszközök biztosítása nagyon fontos, de nem elégséges, lényeges még, hogy a gyermekeknek sok, mozgásos játékot, sok sportjátékot, versenyjátékot, népi játékot szervezzünk.

Szociális játékok eszközei:

A csoportszobában és a mosdóban megtalálhatóak a testséma, én-kép kialakításához a nagyméretű (mobil) és közepes tükrök. A szociális kapcsolatok kialakításához fontosnak tartjuk

az ehhez szükséges eszköztár folyamatos bővítését (pl. a babák évszakoknak megfelelő ruhái, az életkor és nemek megkülönböztetésére szolgáló kellékek (kalap, kendő, szemüveg)

Fontos szerepe van a játékban a funkció nélküli eszközöknek, amit közösen gyűjtenek, amelyeket kreatív ötleteiknek megfelelően használnak fel. A játékeszközök tartóssága, esztétikája, mennyisége fontos kritérium. A játékeszközök megválasztásában és beszerzésében tükröződik az igényesség. (természetes anyagok, korszerűség, találékonyság)

Élmények, tapasztalatok

A játék egyik fontos eleme a tapasztalatszerzés és élményszerzés. Lehetővé tesszük, hogy a családban, az óvodában és a tágabb természeti, társadalmi környezetben szerzett tapasztalatokat a gyermek újra és újra átélje, ezért figyelünk a spontán élmények mellett a témához kapcsolódó közös élményszerzési lehetőségek megteremtésére, tervezésére. A közös élményszerzés alkalmait minden nevelési évben az óvodai csoportnaplóban tervezzük, tartalmával segítve nevelési feladat megvalósulását.

Irányítás

A tudatos jelenlét és az indirekt játékirányítás a játék feltételek megteremtésének korszerű játépedagógiai megközelítési irányát mutatja meg számunkra. Az óvodapedagógus a játék kibontakoztatása, és nem a játék fejlesztése céljából hat a játékra.

Figyelemmel kísérjük a gyermekek játékát, hangulatát, érzelmeit. Az irányításban beavatkozásunk kiterjed: a gyermeki sokirányú megfigyelésére a megoldási lehetőségek felállítására, választhatóságára, a testi épségének megőrzésére, konfliktusos helyzet kivédésére felnőtt segítsége nélkül, valamint a gyermek ismereteire alapozott tervszerű kezdeményezésekre. Az óvónő játékával adjon mintát a játékok helyes használatára és a játékok elrakására.

A játéktevékenység irányításában, fejlesztésében fontos szempont:

- Élmény szerepe az óvoda szűkebb és tágabb környezetében,
- Sokszínű tevékenykedtetési lehetőség biztosítása,
- Játsszótárs választás biztosítása,
- A feltételek biztosítása életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével,
- A játék önkéntességének maximális figyelembevétele
- Az óvónő, mint modell szerepe: tolerancia, a különbözőség elfogadása

12.1.5. Korosztályonként előforduló játékfajták

Gyakorlójáték

- Ismétléses cselekvések közben anyagok, eszközök megismerése, szöveg, dallam, mozgásismétlődő játékok, ritmusjátékok, szabályjátékok- játékszabályok megismerése, elfogadása, követése.
- Az ismétlődő mozgás öröme alapelv, így fejlődik tér érzékelésük, tapasztalatuk.
- Részképességekben sajátos fejlesztést igénylő gyermekeknél szerepjátékok, és konstruáló játékok

Szimbolikus szerepjáték:

- Egyszerű szabálykövetések (egyénenként, és csoportosan), jellegzetes cselekvések, műveletek utánzása.
- Szabályok elfogadása és betartása, a környezet jelenségeinek, eseményeinek beépítése, önálló vagy csoportos játékban.
- A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja a közösségi élet, a játék szabályainak, normáinak gyerekekkel és szülőkkel közös formálását a gyermeki véleménynyilvánítás és döntőképeség erősítését (épületen belüli és az udvari játék folyamatosan fejlesztett szabályai – ezekre utaló jelzések) különös tekintettel a konfliktus helyzetek megoldási lehetőségeire.
- Gyakorolja a társakkal való együttműködést, átéli az alá- és fölérendeltségi viszonyokat, újra alkotva, kreatívan egy-egy átélt eseményt. Fejlődik képzelete, szervezőképessége, empátiája, alkalmazkodó képessége, és kommunikációs képessége.

Építő, konstruáló játékok:

- Összerakosgató, összetehető játékok, egyéni elképzelés alapján.
- Összerakosgatások, egyszerű szerelések az élethelyzeteknek megfelelő tárgyak elkészítésével.
-

Barkácsolás:

- Folyamatosan gyűjtjük az eszközöket, amelyeket elérhető helyen tárolunk.
- Fontos, hogy a barkácsolás a játékfajták természetes kiegészítőjeként jelenjen meg, ne legyen öncélú.
- Barkácsolás közben, nagyon sok technikát (vágás, tépés, ragasztás, szögelés, fonás, hajtogatás) munkaformát ismernek meg a gyermekek.
- Munka közben átéli az alkotás öröme, fejlődik problémamegoldó gondolkodásuk, alakul társas kapcsolatuk, gyakorolhatják a társas együttlét, viselkedés szabályait.

A bábjáték:

Csoportjainkban életkoruknak megfelelően, elérhető helyen rendelkezésre állnak a bábjáték eszközei. .

A bábjáték forrása:

- Az óvodapedagógus játéka,
- Óvodapedagógus –gyermek bábjátéka
- A gyermekek bábjátéka,
- A gyermekek bábkészítése és a bábok felhasználása.

A (2,5) 3-4 éveseknél a beszoktatás időszakában ismertessük meg és szeretessük meg az újbábot, a fakanálbábot és a síkbábot.

Az 5-6-7 évesek az óvónővel közösen, de önállóan is bábozzanak kesztyűbábbal: az egyszerű marionett bábbal, melyet a barkácsolás során készítenek.

Személyiségfejlesztő hatása:

- Hat a társas kapcsolatok alakulására,
- Az önmegvalósításra,
- Alkalmazkodni tudásra,
- Élmények, tapasztalatok felidézésére,
- A kommunikáció, kreativitás fejlődésére.

A gyermekek saját vagy irodalmi élményeiket, dramatizálás során, kötetlen módon játsszák el, amely mozgásos cselekvésen, esztétikai látványon és beszéden alapszik.

A dramatizálás személyiségfejlesztő hatása:

- a felelevenített élmények kapcsán fejlődik emlékezetük, szervezőképességük, kommunikációjuk, alkalmazkodóképességük, önértékelésük, önismeretük.

Mozgásos játék, szabályjáték:

Verbális, mozgásos és manipulatív játéktevékenység fejlettségnek megfelelő szinten
Önálló szabályra figyelés

Szabályjáték

Ennél a játékfajtánál a legfontosabb a gyermekek és a felnőttek által megfogalmazott szabályokhoz való igazodás igénye. Játék közben a gyermek érzelmeket tanul, tanulja indulatainak fékezését, a siker és kudarctűrést, felelősségtudata, feladat tudata fejlődik.

Mozgásos szabályjátékok:

Szabadidőben, testnevelés foglalkozáson, mindennapi testnevelés keretében alkalmazzuk. Ide tartoznak a bújócskák, körjátékok, szembekötősdik, labdajátékok, futójátékok, sorversenyek, célba dobások, kosárlabda játékok, váltóversenyek, fogócskák, népi gyermekjátékok.

Értelemfejlesztő játékok:

Amit a gyermekek egyénileg, vagy mikro-csoportban, óvónővel, vagy egyedül játszhatnak. Pl. Társasjátékok, dominók, kártyák, logikai játékok. Puzzle-játékok, Lego-k, memória játékok, Barkochba-játék, formakirakó, anyanyelvi és kommunikációs játékok.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végére

- ✓ A gyermekek képesek több napon keresztül egyazon játéktémát folytatni, azt együttesen szervezni
- ✓ Játékukban dominánsan jelentkezik a szimbolikus-szerepjáték, melyben a gyermekek képzelete, szervezőkészsége, alkalmazkodó képessége empátiás készsége és kommunikációs képessége fejlődhet
- ✓ Szabályjátékokat önállóan szerveznek, képesek az együttműködésre, alkalmazkodnak a szabályokhoz
- ✓ Építményeikben, konstruáló tevékenységükben tükröződik a kreativitás
- ✓ Ismert meséket dramatizálnak, báboznak
- ✓ Viselkedési kultúrájukban megjelenik az udvarias kifejezések használata

12.2. Verselés, mesélés

A mese a gyermek érzelmi-értelmi és erkölcsi fejlesztésének egyik legfőbb segítője. Visszaigazolja a gyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást is kínál. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek érzelmi biztonságban érzi magát, közben belső képi világot jelenít meg. A mindennapos mesélés, mondókázás, verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme. A népi mondókák és a népmesék az anyanyelv sajátos ritmusát, dallamát, hangzásvilágát, nyelvünk legbensőbb törvényeinek megfelelő formában közvetíti. A 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodva, a népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, a magyarság történelmét feldolgozó mesék, illetve a klasszikus és kortárs művek is megjelennek a gyermekek mindennapjaikban. A mese és a vers emberi kapcsolatokra tanít, erkölcsi tartalma van, belső indulati élményeket közvetít. A mese- képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és a dramatizálás eszközeivel feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.

12.2.1. A verselés, mesélés célja

Életkori és egyéni sajátosságok szintjén alakul,

- a gyermekek mesék, versek iránti érdeklődése,
- megalapozódik az irodalomszeretet.

A nyelv szépségének, kifejezőerejének megismertetése által, fejlődik

- a helyes nyelvhasználat, a gyermekek saját vers- és mesealkotása,
- és a biztonságos önkifejezés.

12.2.2. Az óvodapedagógus feladatai

- Oldott, derős légkör teremtése, amelyben a gyermekek természetes közlési vágya, a meglévő ismereteinek különféle élethelyzetben való gyakorlása fejlődik és fejleszthető.
- Életkori sajátosságokhoz igazodó anyanyelvi és mozgásos játékok beépítése a mindennapi tevékenységekbe.
- Népi, klasszikus és kortárs multikulturális, interkulturális irodalmi, esztétikai élmények közvetítése, hagyományok ápolása. A csoportba járó más nemzetiségű gyermekek gyermekirodalmi alkotásainak megismerése – bekapcsolása a nevelés folyamatába – versek – mesék pedagógiai szempontú válogatása.
- A mesélés, verselés, mondókázás mindennaposságával az esztétikai, irodalmi fogékonyság megalapozása, anyanyelvünk, szülőföldünk szeretetére nevelés
- Beszédfejlesztő módszerek változatos alkalmazása, figyelembe véve a gyermeki személyiségvonásokat és szükségleteket (mesereprodukció, drámajáték és dramatizálás, bábjáték, elbeszélés, képolvasás, anyanyelvi játékok, beszélgető körök, interaktív játékok)
- A gyermeki vers és mesealkotás ábrázolással való kombinálása fejlődésének elősegítése az önkifejező képesség gazdagítása érdekében.
- A nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó, valamint migráns gyermekek differenciált támogatása a magyar nyelv elsajátításában.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek speciális fejlesztésének szakemberrel történő összehangolása.
- A mesélés szerepének megismertetése a szülők körében, a szülők nevelési szemléletének formálása.
- Tehetséggondozó műhely működtetése

A feltételek megteremtése

Az irodalmi nevelés minden nap jelen van az óvodában. Megfelelő hely (mesesarok) biztosításával, mesepárnák elhelyezésével, különböző ráhangoló tartalmakkal kezdődik a mese. A mesét egész héten keresztül hallhatják a gyermekek, és azt követően történik a dramatizálás, amennyiben ezt a feldolgozási módot választja a pedagógus.

12.2.3. A verselés, mesélés tartalma

A mese vers a gyermek számára a leghatékonyabb tanulási forma, létszükséglet, olyan érzelmi, értelmi és erkölcsi értékeket közvetít, amely megalapozza a gyermek pozitív személyiségjegyeit.

Fontos szempont, hogy magas szintű irodalmi élményt nyújtunk a gyermek számára. A művek kiválasztásában érvényesüljön a pedagógiai, pszichológiai, módszertani tudatosság, amelyet segít a jól felszerelt könyvtárunk.

A mese – versmondás lényeges elemeit – metakommunikációs eszközöket (testbeszéd, tekintet) az óvodapedagógus személyes példáján keresztül sajátítja el és gyakorolja a gyermek.

Alkalmazza a drámajáték elemeit, az ismerkedő játékokat, a csoportépítő játékokat, amely során saját emlékeik, képzeletük alapján élik át a gyermekek a helyzeteket, szituációkat.

Követelmény, hogy az óvónő – mese-vers tevékenység során – emlékezetből meséljen, verseljen (kivételt képeznek a folytatásos történetek, pl. alvás előtt). Olyan feltételeket teremtsünk, hogy a mese – vers tevékenységen minden gyermek részt vegyen.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végére

- ✓ Önállóan mondanak rövidebb-hosszabb verseket, rigmusokat.
- ✓ Megjegyeznek 10-14 mondókát, 6-8 verset és 10-15 mesét.
- ✓ Szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak a maguk és társaik szórakoztatására.
- ✓ Képesek saját vers és mesealkotásra, összefüggő mese, történetet kitalálására, annak mozgásos megjelenítésére kifejezésére.
- ✓ Elkezdett történeteket fantáziájuk segítségével folytatni tudnak.
- ✓ A metakommunikációs jelzéseket használják, a környezetükben élő személyekkel jól kommunikálnak.
- ✓ Szívesen nézegetnek könyveket, vigyáznak az épségükre.
- ✓ A térbeli irányokat, viszonyokat, illetve verbális kifejezéseket helyesen használják.
- ✓ A nemzeti kultúra - kincsből ismernek verseket és meséket.
- ✓ A szülők részt vesznek mesék közös feldolgozásában,
- ✓ Visszajelzésekből értesülünk, hogy gyakoribbá válik a szülők otthoni mesemondása

12.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

12.3.1. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc célja

- A közös éneklés, a közös játék örömeinek megéreztetésével a gyermek zenei ízlésének, esztétikai fogékonyságának fejlesztése, továbbá zenei anyanyelvének megalapozása, a zenei képességek (ritmus, hallás, éneklés, mozgás) alakítása. Az örömet adó ölbeli játékok, népi gyermekdalok, énekes játékok, a kortárs művészeti alkotások által alakul,
- o a zene iránti érdeklődés,
 - o formálódik a zenei ízlés, esztétikai fogékonyság.

12.3.2. Az óvodapedagógus feladatai

- A zene iránti érdeklődés felkeltése
- Megfelelő légkör kialakításával az érzelmi motiváltság biztosítása.
- A gyermekek minél több olyan zenei élményhez juttatása, amely megalapozza zenei anyanyelvüket, fejleszti gondolkodásukat és kommunikációs képességeiket.
- A gyermekek zenei képességének (hallásának, ritmusérzékének, zenei emlékezetének, harmonikus, szép mozgásának), kreativitásának fejlesztése, énekes népi játékok, az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások segítségével
- A zenei képességfejlesztéssel párhuzamosan örömteli, érzelmek gazdag, szép, tiszta éneklésre szoktatás, az egyéni megszólalás bátorítása természetes játékhelyzetekben (felelgetős énekes játékok)

- Az énekes játékok eszközeivel különböző grammatikai megoldások, választékos kifejezések, párbeszéd, dramatizálás gyakorlása
- Az önkifejezés újabb lehetőségének felkínálása a zenei improvizációra való ösztönzés (mozgás rögtönzése zenére, dallam, ritmus variációk kitalálása) A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek sajátos nevelési igénye szerinti zenei nevelése
- A nemzeti, etnikai és migráns gyermekek zenei kultúrájának közvetítése a szülőföldhöz való kötődés erősítése
- Tehetséggondozás működtetése.

12.3.3. Az ének, zene, énekes játék, gyermektánc tartalma

A zenei nevelés programja mindkét csoportban az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével tervezett tevékenység. A zenei anyag feldolgozása Kodály Zoltán irányelvei és Forrai Katalin szakmai útmutatása alapján történik.

A program, zenei anyagát hangsúlyosan alkotják:

- Népi mondókák, ölbeli játékok
- Pentaton hangkészletű 6 hangterjedelmű népi dalos játékok,
- A zenei átélést segítő, kreatív mozgások,
- Hangulatokat, érzelmeket közvetítő zenehallgatás, dalanyag
- A készségfejlesztés zenei elemei.
- Hangszeres előadások
- Nemzeti kulturális elemek

A zenei anyag kiválasztása, tervezése az évszak és az ünnepkör figyelembevételével történik. A zene, mint az önkifejezés egyik eszköze állandóan jelen van a nap folyamán, melynek során nagy gondot fordítunk az élő befogadó zenei tevékenységre, sokszori gyakorlására, s az ehhez kapcsolódó, szép, esztétikus mozgásra.

Az ölbeli játékok helye szerepe a beilleszkedési időszakban jelentős és a mindennapokban gyermekek közösségi nevelésében fontos szerepet tölt be.

Játék közben is adódik lehetőség zenei élményszerzésre, így pl. dúdolgatásra, énekelgetésre, amely oldott, derűs légkörben, a gyermekek önkéntes érdeklődésére és részvételére épül.

Fontos szempontnak tekintjük az óvónő pozitív mintaadását, a helyes artikulációt és a tiszta éneklést.

Zenei élményeket szereznek a gyermekek:

Spontán játék közben, óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenység által:

3 – 7 éves korban a tanulás szervezeti formája: tervszerű, kötetlen foglalkozás, hetente 1 alkalommal. A kezdeményezések kapcsán mindvégig törekszünk a gyermek érdeklődésének felkeltésére és fenntartására. Lehetőséget teremtünk egyszerű táncos lépések gyakorlására, mint pl. körben járás, ringatózások rugózások, mely a gyermekek harmonikus mozgását segítik elő.

5-7 éves korban a szép, tiszta éneklésre és a harmonikus mozgásra helyezzük a hangsúlyt. Ebben a korban már képesek az önállóságra, ezért nem szükséges, hogy az óvónő végig együtt énekeljen velük. A mozgással kísért egyöntetű szép, tiszta előadás megvalósítása tudatos

cselekedtetésre épül (testtartás, tekintet, hangsúly, hanglejtés, ritmus).

Éneklés közben beszédszervek koordinált mozgásának fejlesztésére, a hangzók helyes formálásának gyakorlására, beszédtechnika fejlesztésére, fogalomalkotás, szókincsbővítés, beszédhibák javítására is lehetőség nyílik.

A tevékenységszervezés kötetlen és kötött, mikro- és makrocsoportos jellegű.

Óvodánkban alkalmazott zenei eszköztár:

- Különböző méretű dobok, zörgő dobok,
- Különböző méretű cintányérok, háromszögek,
- Ritmus hangszerek,
- Furulya,
- Saját készítésű hangszerek felhasználása (termékek)
- Audiovizuális eszközök (CD lejátszó, laptop, JBL)
- Szakmai könyvek,
- Az énekes dalos játékokhoz felhasznált eszközök

Zenei képességfejlesztés feladatrendszere

Ritmusfejlesztés: 3-7 éves korig

- egyenletes lüktetés érzékeltetése különböző mozdulatokkal
- egyenletes taps mondókára, énekre
- kiolvasó mozdulat gyakorlása
- $\frac{1}{4}$ szünet
- lassú-gyors érzékeltetése
- lassú-gyors mondókára, énekre, zenére
- ismert dalok, mondókák ritmustapsolása
- $\frac{2}{4}$ -es hangsúly érzékeltetése
- ritmusvisszhang
- dalok, mondókák ritmusának tapsolása
- ritmus, egyenletes lüktetés egyidejű hangoztatása
- ritmusfelismerés megnevezett dal, mondóka közül
- ritmusfelismerés megnevezés nélkül
- dal felismerése ritmusról
- dalritmus hangoztatása belső hallás alapján
- $\frac{2}{4}$ -es hangsúly hangszerrel

Hangszerek:

- dob, triangulum, réztányér (stb. az adott lehetőségekhez képest)

Hallásfejlesztés: 3-7 éves korig

- magas-mély éneklés
- halk-hangos éneklés
- mondókázás
- dallam felismerés dúdolásról (hangszerről)
- szöveges motívumok visszaéneklése

- finom különbségű hangszínek, hangszerek, egymás hangjának megkülönböztetése
- dallam felismerés kezdő motívumról, hangszerről
- tanult dalok önálló előadása
- dallambújtatás
- visszhangjáték

Gyermektánc, mozgásformák:

- helyben járás mondókára, énekekre
- egyenletes járás
- egyenletes járás körbe, kézfogással (ellenkező irányban is)
- egyenletes járás vállfogással, párosával, keresztezett kézfogással
- utánzó mozgások dalosjátékokra
- Járás körben kézfogás nélkül, irányváltoztatással
- Járás csigavonalban
- Járás két körben ellentétes irányban
- Járás párosával, keresztfogással, irányváltoztatással, egymás megkerülésével
- Járás kapu alatt átbújjással
- Lépegetés körbe befelé-kifelé
- Oldalzáró lépés kézfogással, kézfogás nélkül
- Forgás egyedül, párosával
- Sarokemelés
- Egyenletes járás csigavonalban, hullámvonalban, átlósirányban
- Járás egy oszlopból két oszlopba
- Helyben sarokkoppantás
- Járás sarokkoppantással
- Érintőlépés
- Záró lépés hátra
- Záró lépés előre-hátra párosával
- Oldalzáró lépés 1 vagy 2 lépéssel, dobbantással, párosával, szökkenéssel
- Páros forgás negyedlépésekkel

Montessori eszközök a hallás fejlesztéséhez:

zörej dobozok: két egyforma nagy fadoboz piros, illetve kék tetővel. Mindkét doboz hat fahengert tartalmaz: kék, illetve piros tetővel. A hengerek különböző magvakat tartalmaznak, amelyek megrázva eltérő zajokat okoznak. A két sorozat pontosan egyforma.

Cél:

- közvetlen: a különböző zajok észlelése és megkülönböztetése
- közvetett: a finom mozgás fejlesztése, a hallás fejlesztése, az auditív memória fejlesztése, felkészítés a zenére

A fejlődés eredménye az óvodáskor végére

- ✓ Ismernek 10-15 mondókát, 20-25 különböző hangkészletű és szöveghosszúságú népi gyermekjátékdalt, néhány alkalmi dalt, műdalt.

- ✓ A gyermekek bátran, egyénileg is tudnak mondókázni, énekelni.
- ✓ Szívesen és örömmel vesznek részt énekes játékokban.
- ✓ Ismerik a zenei fogalom párok jelentését.
- ✓ Képesek érzékelteni az egyenletes löktetést, a motívum hangsúlyokat és a ritmust különböző mozgásformákkal kifejezni.
- ✓ Felismerik a tanult dalokat dúdolásról, hangszerjátékról, jellegzetes részletekről.
- ✓ Próbálkoznak az improvizálással.
- ✓ Képesek dallam bújttatást végezni.
- ✓ Ismernek egyszerű ritmushangszereket, azokat tudják használni.
- ✓ Képesek élvezettel, figyelemmel, érdeklődéssel végighallgatni a zenei bemutatásokat.

12.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Az emberismereteinek döntő részét vizualitás, látás által nyeri. A vizuális nevelés látásnevelés, képzetek, utánzás, gyakorlás segítségével. A látás sajátos gondolkodás. Ismeretek, gondolatok lejegyzésének első lehetősége, az ábrázolás a vizuális nyelv egyik formája. A vizuális nevelés az óvodai nevelés egészét áthatja. Óvodásaink számára a szabad rajzolás az egyik legjelentősebb önkifejezési mód, mely során a gyermek (sémákat”, vagy másképpen szimbólumokat használ. A „sémák” alapformák, amelyek a valóságról szerzett tapasztalatok során folyamatosan gazdagodnak. A rajzolás, festés, mintázás, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A papíron nyomot hagyó rajzeszközök (ceruzák, tollak, zsírkréták, stb.) a funkció öröm érzését keltik a firkáló gyermekekben. A különböző motívumok szabad kombinálásával jut el a gyermek a formáig, majd a kompozíciók megalkotásáig. Amit a világról tud, ábrázolásában is el tudja mesélni, amit nem tud ábrázolni, azt hozzámeséli.

12.4.1. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka célja

A gyermek élmény- és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezése. A gyermekek a tér, forma és szín képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, a szépség iránti nyitottságuk, igényességük alakítása. Az esztétikai tartalmú élmények által alakul a gyermekek vizuális észlelése, az emlékezete, képzelete, a vizuális gondolkodás.

12.4.2. Az óvodapedagógus feladatai

- Az önálló gyermeki alkotó tevékenység feltételeinek megteremtése, örömteli alkotólégtér kialakítása.
- Mozgással, cselekedtetéssel, vizuális élmények biztosításával, az észlelő funkciók változatos gyakoroltatásával, párhuzamosan végezhető tevékenységszervezéssel sokszínű tapasztalatok nyújtása.
- A belső képek gazdagítása gyermeki ábrázolás ösztönzése, változatos lehetőségek felkínálásával.
- Az esztétikai érzékenység, a szép iránti nyitottság, környezet esztétikai alakítására és a vizuális esztétikai élmények befogadására való fogékonyság megalapozása, fejlesztése a népi motívumok, nemzeti szimbólumok alkalmazásával.
- A gyermeki élmény- és fantázia világának gazdagításával a saját formanyelv, az alkotó alakító önkifejezés és önérvényesítő gyermeki tevékenység fejlődésének segítése.

- Önértékelésre, egymás munkájának megbecsülésére nevelés.
- A vizuális tevékenységekhez kapcsolódó verbális és nem verbális megnyilvánulásokkal a spontán beszéd formáinak fejlesztése: (pl. megszólítás, szándéknyilvánítás, kérdés, tudakozódás, különböző mondatfajták használata, aktív és passzív szókincs bővítése, véleménynyilvánítás, döntés, az ábrázoltak szóbeli elmondása, formák, színek magyarázata, a barkácsoláshoz szükséges eszközök, anyagok megnevezése, kiállítás látogatáshoz kapcsolódó élmények megbeszélése. stb.)
- Az ábrázolási tevékenységében lassan fejlődő, (diszgráfia tüneteit mutató) gyermekek egyéni fejlesztése, folyamatos jelzés a szakemberek felé.
- A nemzeti és cigány vizuális kultúra sokszínűségének, egyes díszítő elemeinek megismertetése.
- Szociális hátrányok enyhítése ábrázolás eszközeinek biztosításával.
- Tehetséggondozás működtetése.

Fontos az ábrázoló tevékenység fejlesztésében:

- A technikák megismertetése, gyakorlása 3-4 éves korban, bővítése a többi életkorban.
- Témaként több technikai megoldás felkínálása, feltételeinek biztosítása a kreativitás fejlesztése és a változatosabb gyakorlás érdekében
- Élményre alapozott, jól kigondolt témaválasztás
- A vizuális nevelés komplex beillesztése a nevelési rendszerbe

A 3-6-7 éves korban tervezhető alkotó-alakító tevékenységek tartalmának, minőségének differenciált fejlesztése.

- az óvodapedagógus tegye lehetővé, hogy a gyerekek játszva ismerkedhessenek az anyagokkal, eszközökkel és a technikai kivitelezés módjaival
- a tevékenységeket a képalakítás, a plasztikai munkák és az építés köré csoportosítsa
- tervezze meg a képalakító tevékenységek technikáit és eszközeit.
- teremtsen lehetőséget az élményeiknek, érdeklődésüknek megfelelő szabad témaválasztásra. - segítse a gyermekek képalakító készségeinek megindulását a szírt elrendezéstől a képelemek, részformák elemeinek egymáshoz rendezésével
- segítse a képi, a plasztikai és a környezetalakításból eredő aktív tárgykészítés bővülését
- aktivizálja a gyermeket az eszközök előkészítésére, tisztán tartására, elrakására
- gazdagítsa a technikai megoldásokat
- alakítsa ki az ajándékkészítés igényét
- teremtsen meg a művészeti alkotások megismerési lehetőségét

A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása

- az óvodapedagógus teremtsen megfelelő feltételeket a gyermekek egyéni igényei szerinti ábrázoló tevékenység folytatásához
- teremtsen lehetőséget heti rendszerességgel mikrocsoportos, kötetlen formájú tevékenységre
- teremtsen megfelelő feltételeket az udvari játék keretén belüli alkotó tevékenységekre

Montessori eszközök a színek megismeréséhez

Színdobozok I., II., III.

I. doboz: 2-2 sárga, piros és kék tábla. A táblák mindkét szélén egy-egy szegély van, ezeknél

fogva tarthatjuk őket.

II. doboz: A dobozban a három alapszínen kívül (sárga, piros, kék) narancs, zöld, lila, rózsaszín, szürke, barna, fekete és fehér táblapárok is találhatóak.

III. doboz: A dobozban kilenc rekesz van. Minden rekeszben hét azonos színű, de különböző színárnyalatú (a világostól a sötétig) tábla található. A rekeszekben található színek: sárga, narancs, piros, rózsaszín, kék, lila, zöld, barna, szürke.

Cél: közvetlen: az alap-, kevert- és kiegészítő színek megismerése, a színérzék edzése és finomítása

közvetett: felkészítés a művészeti tevékenységekre, a szín- és a művészetértés iskolázása.

Feladat: Színek felismerése és párosítása.

Montessori eszközök a tapintáshoz

Letapogatható táblák:

1. tábla: Egy fatábla, amely két négyzetre van felosztva. Az egyik négyzet simára lakkozott, a másik pedig érdes csiszolópapírral van bevonva.

2. tábla: Egy fatábla, amely tíz egyenlő sávra van felosztva. A sávok felváltva lakkozottak vagy csiszolópapírral bevontak.

3. tábla: Egy fatábla, amely öt különböző csiszolópapírral van bevonva, amelyek érdessége csíkonként csökken.

Cél: közvetlen: a tapintás fejlesztése, az érdes felületek minőségének felismerése

közvetett: a finommotorika fejlesztése, az íróujjak és a csukló edzése, előkészítés a csiszolópapír betűkre és számokra, az írásra

12.4.3. Az ábrázoló tevékenységek színterein a feltételek megteremtése

Csoportszoba

Szabadon folyó ábrázoló tevékenységhez:

- Az ábrázoláshoz szükséges eszközök (festék, ecset, ceruza, színes ceruza, filctoll, gyöngy zsírkréta, agyag, gyurma, papír, olló, és más anyagok a gyermekek számára elérhetőek, biztonságos az elhelyezésük
- Több térbeli „munkalehetőség” technika felajánlása mód.

Dramatikus játékhoz:

- Bábok, kosztümök, építők, kirakók, összerakós játékok
- Félkész termékek, játékok, anyagok
- Díszletek, hátterek.

Tervezett ábrázoló tevékenységhez:

- Változatos helyszín, anyag és eszköz (dobozokon, paravánon, táblán, csempén stb.)
- Tárolási lehetőség az elkészült munkáknak

Udvar

- Állandó helyen asztal, szék, tábla, kréta, s egyéb eszközök biztosítása.

Természet

- Élménygyűjtés, növényekből, termésekből, alkalmi játékok készítése.

Épített környezet

- Házak és udvaruk, valamint azok lakóinak megfigyelése
- Múzeum, könyvtár, színház, bábszínház látogatása.

Az ábrázoló tevékenység során változatos sokféle eszközt biztosítunk a gyermekek számára. Igyekszünk megtanítani az eszközök célszerű használatát. Figyelünk a helyes szokás és normarendszer (ülés, testtartás, kézmosás, stb.) kialakítására. Olyan légkört teremtünk, amelyben a gyermekek egyéni élményeiket, a közös megfigyeléseket, elképzeléseiket, saját elgondolásaik szerint újra alkothatják, ahol megjelenik szűkebb és tágabb környezet megismerésén belül a szülőföldre való kötődés. Fejlesztő eljárásunk alapja, hogy önmagához képest fejlődjön, lépjen előre a gyermek. A lehetőségek megteremtésével a gyermeki fejlődés mozgatórugója az önfejlesztés lesz, hiszen a gyermek is arra törekszik, hogy alkotásai egyre jobban hasonlítsanak a valóságra. A segítség módját illetően várjuk ki először, hogy mit alakít ki magától a gyermek, s ne arra gondoljunk, hogy mit kell tudnia a gyermeknek.

Az iskolakezdéshez a fentiek mellett fontos, hogy kialakuljon a finom motorikus koordináció, a vizuális észlelés, megfigyelés, emlékezet megfelelő fejlettsége, mely egyaránt szükséges a sikeres iskolai munkához, így a terület fejlesztése, szintén a fejlesztő tevékenység fontos eleme.

Fejlesztés területei

1. Építés
2. Plasztikai munkák
3. Képalakítás

A fejlődés eredménye az óvodáskor végére

- ✓ A rajzolás, mintázás, kézimunka kedves örömteli tevékenységgé válik.
- ✓ Rácsodálkoznak a szép látványra, tudnak gyönyörködni benne, esztétikai véleményt alkotni.
- ✓ Kézmozgásuk lehetővé teszi az egyre finomabb mozdulatokat kívánó feladatok elvégzését. a vizuális észlelésük, megfigyelésük, emlékezetük fejlődik
- ✓ Az eszközöket készségszinten kezelik.
- ✓ Ismerik a különféle ábrázolási technikákat, anyagokat, azokat képesek önállóan megválasztani és alkalmazni, szükség esetén közös feladatokban együttműködni.
- ✓ Képalakításukban megjelenik a tér, síkba való átfordítása.
- ✓ Munkáikban tükröződnek a világról szerzett egyre valósabb ismeretük, de elsősorban érzelmi megnyilvánulásai, kialakul saját forma-nyelvük.
- ✓ A gyermekek alkotására jellemző, a részletező formagazdagság, a színek változatos használata.
- ✓ Használják a népi, nemzeti, etnikai kultúrában megjelenő díszítő motívumokat.
- ✓ A kiemelt figyelmet igénylő-tehetséges gyermekek szabad önkifejezése megvalósul

12.5. Mozgás

A mozgás fejlődését a születéstől a kisgyermekkorig általában figyelemmel kísérik, fontosnak tartják. A járás megtanulása után azonban már kevesebb figyelem irányul erre a területre.

Programunkban centrális helyet foglal el a mozgásnevelés, amely a fejlesztés alapjául szolgál. Alapvetőnek tartjuk a mozgásfejlődés folyamatos nyomon követését, megsegítését, regisztrálását. A fejlődést segíteni ugyanis, csak a meg lévő szinthez igazodva lehet. Miközben mozog a gyermek, tapasztalatokat gyűjt, fejlődik, csont és izomrendszere, alakulnak mozgás koordinációi, testi képességei, pontosabbak, finomabbak lesznek mozdulatai, észlelési funkciói. Számunkra az igazán érthető és feldolgozható információ, amit megtapasztal mozgás és tevékenység útján. A tanulási zavarok kialakulásának megelőzésében kulcsfontosságú a széleskörű mozgásfejlesztés.

Programunkban a mozgásfejlesztést igen tágan értelmezzük. Az aktív nagymozgásoktól a finommotoros manipulációig mindent magába foglal, és az egész személyiség fejlődését elősegíti. Kedvezően befolyásolja az értelmi és a szociális képességek alakulását is.

12.5.1. Mozgás célja

A rendszeres mozgás, a természetes mozgáskedv fenntartása, a mozgásigény kielégítése, mely során megalapozódik a mozgás szeretetére épülő egészséges- életvitel és életmód.

12.5.2. Az óvodapedagógus feladatai

- Rendszeres, mindennapi mozgással, az egészséges életmódot erősítő tevékenységek biztosítása, az egészséges életvitel kialakítása, a gyermekek egészségének megőrzése, edzése.
- A játékos mozgás, torna által a mozgásigény kielégítése, felkeltése mozgáskultúra fejlesztése, az egyéni szükségletek és képességek figyelembevételével.
- Nevelési feladatok megvalósításához, mozgásos tapasztalatok, tervezése és a mindennapi gyakorlati megvalósítása.
- A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése, a mozgástapasztalatok bővítése, a mozgáskészség alakítása, mozgásra készítető biztonságos környezet kialakítása.
- Játékos mozgásban az értelmi és szociális képességek, társra figyelés fejlesztése.
- Testi képességek (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség), fizikai erőnlét a koordinációs készségek, és a térérzékelés tudatos fejlesztése.
- Az egyéni lemaradásokat kompenzáló speciális mozgásos játékok közvetítése, a hátránnyal küzdő gyermekeknél. (fejlesztőpedagógus mikro csoportos tevékenysége.
- Biztonságban végezhető mozgásélmény feltételeinek megteremtése, a csoportszobában és az udvaron egyaránt.
- A szülőkkel együttműködve, a gyermekek egyéni érdeklődésének, temperamentumának figyelembevételével differenciált (prevenció, korrekció, tehetséggondozás) mozgáslehetőség biztosítása, ill. közös mozgásos programok szervezése.

A mozgás sokoldalú tevékenység, feladatrendszere az egész óvodai életet átszövi. A szabad játék tevékenységén, a mozgásfoglalkozáson túl jelen van a különböző nevelési területeken, valamint a gondozási és önkiszolgáló tevékenységben is.

Hatása az értelmi képességek fejlődésére

- A mozgásos játékok, gyakorlatok téri felidézésével fejlődik a gyermekek vizuális memóriája.
- A testrészek, téri irányok, formák bemozgásával, megismerésével, megnevezésével bővülnek a térről való ismereteik, fejlődik térészlelésük, gyarapszik szókincsük.
- A konkrét, mozgásos tapasztalatok beépülése segíti az elvont gondolkodás, a keresztcsatornák fejlődését.

Hatása szociális képességek fejlődésére:

- A saját testéről szerzett tapasztalat és a mozgásos képességeinek megismerése, a mozgás feletti kontroll kialakulása segíti az „én tudat” fejlődését a „szociális én” erősödését. Világos, konkrét értékeléssel a pozitív énkép alakulását.
- A közös, örömmel végzett mozgás közben társas kapcsolatai kiszélesednek. A társakkal végzett együtt mozgás segíti a gyermek én-határainak megismerését, a másik észlelését, fejlődik önfegyelmük, önuralmuk, együttműködő, kooperáló képességük és toleranciájuk.
- A mozgásos versengések során átélik a sikert és a kudarcot egyaránt. Így tanulják ezeknek a kezelését, elviselését.

Programunkban a mozgáson keresztül pedagógiai és pszichológiai feladatokat egyaránt megvalósítunk. A mozgásfejlesztés fő feladatait – a nagymozgások, szem-kéz- láb koordináció, egyensúlyérzék, finomítókra fejlesztését – természetes módon építjük be a gyermekek tevékenységébe.

12.5.3. A mozgásfejlesztés tartalma

Óvodánk mozgásfejlesztő programja kiemelten az alábbi területeken valósul meg:

- a) a szabad játékban a gyermekek kötetlen, spontán, természetes játékos mozgása közben,
- b) a mozgás-foglalkozáson,
- c) mindennapi mozgás keretében,

a) Mozgásfejlesztés a szabad játékban

Valamennyi szintéren fontos a feladat természetes mozgáskedv megőrzése, felkeltése és a mozgásigény kielégítése, valamint a motiváló, mozgásra inspiráló biztonságos környezet kialakítása teremben a szabad levegőn, eszközökkel és eszköz nélkül, spontán vagy szervezett formában.

3 - 4 éves korban:

A nagymozgások fejlődését kívánjuk segíteni, ezért leginkább a csúszáshoz, kúszáshoz, bújáshoz, mászáshoz, guruláshoz szükséges eszközöket kell biztosítanunk (csúszda, létra, tornaszőnyeg, asztalok, székek).

4 - 5 éves korban:

Nagyobb hangsúlyt kap a szem-kéz, szem-láb koordináció. Mindezt jól szolgálják a célba dobó játékok (kugli, ugróiskola, ugrókötel, labda). Kiemelt szerepet kap az egyensúlyérzék fejlesztése (billenő hinta, füles labda, lépegető, stb.)

5 – 7 éves korban:

A finommotorika fejlesztésére kell a legnagyobb hangsúlyt fektetni. A játékban nagyon sok lehetőség nyílik ennek a spontán fejlesztésére. Pl.: ábrázolási technikák gyakorlása: tépés, vágás, varrás, gyöngyfüzés, építés, konstruálás, babaöltöztetés, barkácsolás, stb. A gyermekek felügyeletének biztosítása mellett használjuk fel a mozgásos tevékenységekre az öltözőt és a fejlesztő szobát is.

Óvodánk kitűnő belső és külső sajátossága feltételeinek megléte lehetővé teszi a szabad mozgásforma önálló és célzott gyakorlását, kipróbálását. A mozgásos tevékenységekhez a csoportszobát, a teraszt is alkalmassá tesszük, a könnyen mozgatható mozgásösztönző szerek biztosításával (asztalok, székek, mászóókák, füles labda stb.)

Tornaszobánk kiemelt jelentőséggel bír a napi életünk során a mozgásfejlesztésben, a napirendünk célszerű kialakításában.

Nagy területű udvarunkon a különböző anyagból készült több funkciós mászóka, csúszda, illetve az ezeket kiegészítő tornaszerek, jól szolgálják a testi képességek fejlődését, mozgásuk összerendezettségét, sok lehetőséget biztosítanak mozdulataik kipróbálására, téri tapasztalataik megszervezésére.

. Tervezzük az udvar továbbfejlesztését, ahol felügyelet mellett a sokoldalú mozgásfejlődést elősegítő felszerelések és eszközök mindig a gyermekek rendelkezésére állnak.

A gyermekek mozgásigénye különböző. Nagyon fontos, hogy a nagyobb, aktívabb mozgást és a nyugodtabb tevékenységet kedvelő gyermekek megtanuljanak egymáshoz alkalmazkodni, egymást tiszteletben tartani. Ehhez elengedhetetlen bizonyos alapvető szabályok megtanítása, betartása. Tudatosan szervezzük a fejlesztési feladatokat. Az udvaron minden gyermek életkorától független, érdeklődésének megfelelően csatlakozhasson bármelyik óvónő, vagy gyermek által kezdeményezett mozgásos játékhoz, feladathoz. A feltételek birtokában fontos, hogy megtanítsuk a gyermekeket a sport – és a manipulációs eszközök használatára. Tanítunk sok, mozgásos játékot, régi népi játékot is, pl.: ugrókötelezés, ugróiskola, dalos játékok. Kapcsolódjunk be a gyermekek által szervezett és kezdeményezett játékokba, ha ezt igénylik, ötleteinkkel fejlesztjük tovább. Fontos az egymás testi épségének megóvása, a balesetmentes helyszínek, eszközök megválasztása.

Az udvari játékeszközök EU - s szabványoknak megfelelő, balesetveszély elkerülése céljából. A felülvizsgálatuk folyamatos.

Meggyőződésünk, hogy a rendszeres mozgás során fejlődnek a gyermek pszichikai, testi, értelmi és szociális képességei, ezek eredményeként egészségesebbek lesznek.

b) Mozdásfejlesztés a foglalkozásokon

A tevékenységek levezetésénél maximális lehetőséget biztosítunk arra, hogy a gyermekek egyéni tempójuknak megfelelően sokat gyakorolhassák a különböző mozgáselemeket. Differenciált feladatok adásával segítjük elő, hogy minden gyermek megtalálja a képességeinek legmegfelelőbb mozgásos feladatokat. A mozgás kivitelezését segítő utasításokat a feladat végzése alatt többször ismétljük, az értékelést, ellenőrzést egyszerre végezzük. Megmutatjuk a helyes mintát. Ösztönözzük őket az esztétikus, pontos mozgásra. Fontos szempont a foglalkozások szervezésénél, hogy a gyermekek a lehető legkevesebb várakozási idővel folyamatosan mozogjanak. Amíg lehetőség van rá, a szabadban tornázzanak.

A sokoldalú mozgástapasztalat, alapvető mozgáskészségek, mozgásformák megismerése, a testi képességek kibontakoztatása mellett a gyermekeknek sok testnevelési játékra van

szükségük. Mindezek mellett a testnevelési foglalkozások tartalmában és gyakorlatában a komplexitást is érvényesítjük, azaz több tevékenységi forma művelődési anyagát építjük össze.

A mozgás műveltség tartalma:

A rendgyakorlat és gimnasztika alapgyakorlatai:

- Játékos járás, futás, ugrás, dobás gyakorlatok és a gyakorlásukhoz, alkalmazásukhoz szükséges testnevelési játékok,
- Játékos támasz gyakorlatok (csúszás, kúszás, mászás, bújás, gurulás hossz tengely körül, átfordulások, tarkóállás, kézálási kísérletek), gyakorlására szerkesztett testnevelési játékok,
- Játékos függés, egyensúly, labda gyakorlatok (kézzel, lábbal) és a gyakorlásukhoz, alkalmazásukhoz szükséges testnevelési játékok,
- Játékos emelések, hordások, küzdő gyakorlatok (húzások, tolások) és a gyakorlásukhoz, alkalmazásukhoz szükséges testnevelési játékok, versengések,
- Játékos foglalkozások a szabadban (görcsolyázás, rollerezés, kerékpározás, csúszkálás, szánkózás, kuglizás...),
- Játékos testtartásképző – javító és lábboltozat süllyedést megelőző javító gyakorlatok (kúszás előre és hátra, hason és hátton, labdadobás hason fekvésben, célba és társnak),
- Játékos, zenés – mozgásos önkifejezés (táncos és népi játékok, gyermek néptánc alapok)
- Játékos légzési gyakorlatok.

Óvodánkban alapkérdésnek tekintjük a sport, tornaszerek és kézi szerek folyamatos bővítését, amelyek magukban hordozzák a játék és a mozgásanyag gyakorlati lehetőségét. A kézi szerek segítségével – tornabot, kendő, szalag, labda, babzsák, karika – végzett gyakorlatok, a különböző fogásmódok, forgatások, emelések, dobások, stb., mind jól szolgálják a finom mozgások kialakítását, a téri irányok gyakoroltatását, az oldaliság tanítását, segítik a kéz fogóizmainak erősítését.

A tudatos fejlesztési céllal tervezett nevelői munka eredményeként minden gyermek láthatóan, mérhetően magasabb fejlődési szintet ér el a korábbihoz képest.

c) Mozgásfejlesztés a mindennapokban

Naponta egyszer 5-10 perces időtartammal szervezzük meg. (kivétel mozgás foglalkozás után és bizonyos ének-zene foglalkozás után). A tevékenység napirendbe történő illesztése állandó. A mindennapos testnevelés anyagát elsősorban mozgásos játékok adják, kiegészülve egy-egy gimnasztikai gyakorlattal. Az örömmel és jó hangulatban végzett játékok jó lehetősége nyújtanak a fejlesztő program egy-egy feladatának megvalósításához, társas kapcsolatok alakításához (a futó és fogó játékokkal a nagymozgások és a térészlelés, labdajátékokkal a szem-kéz, szem-láb koordináció és a finommotorika fejlődik. A játékok, térformák felidézésével a vizuális, verbális memóriájuk fejlesztésére, valamint szókincsük gyarapítására nyílik lehetőség.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végére

- ✓ A gyermekek szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékban
- ✓ A gyermekek mozgása összerendezett, kialakult a nagymozgása, finommozgása, egyensúlyészlelése.
- ✓ Ismerik az irányokat, tudnak térben tájékozódni.
- ✓ Tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni.
- ✓ Szeretnek futni, képesek 50 – 100 m távolságot kitartóan végig futni.
- ✓ A természetes mozgások (csúszás, kúszás, mászás, dobás) technikáit ismerik
- ✓ Tudnak helyben labdát pattogtatni.
- ✓ A különböző verseny játékok, ügyességi játékokban betartják a szabályokat.
- ✓ Képesek alkalmazkodni társaikhoz, toleránsak, együttműködők, segítőkészek.

12.6. A külső világ tevékeny megismerése

A környezeti nevelés általában a környezeti kultúra megélését és átadását jelenti. Az élő és élettelen környezetünkkel való harmonikus együttélést, életmódot, gondolkodást, viselkedésmódot, szokást és értékrendszert. Mindezek kialakítására legalkalmasabb az óvodáskor, mely ideális és fontos szakasza a környezeti nevelésnek, hiszen a szokások már a korai életszakaszban kialakulnak, s az egész életre szóló élmények, benyomások, alapvetően meghatározzák a leendő felnőtt környezeti gondolkodását, környezet és természetvédelmi szemléletét és környezettudatos magatartását.

Programunkban a komplex környezeti nevelés fokozott hangsúllyal van jelen. A környezet megismerése áthatja a gyermek életét, az óvodai tevékenység egészét.

12.6.1. A külső világ tevékeny megismerése – környezet és természet

12.6.1.2. A külső világ tevékeny megismerésének célja

- Biztonságban tájékozódnak környezetükben, ismerik szűkebb és tágabb, természeti és emberi környezetüket.
- Erősödik a pozitív érzelmi viszony a nemzeti, a multikulturális értékek,
 - o a népi, és a családi hagyományok,
 - o a szülőföld, a hazai táj,
 - o a természet szeretete, védelmének igénye, a környezettudatos magatartás.
- Megismerik a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét és védelmét

12.6.1.3. Az óvodapedagógus feladatai

- A gyermek meglévő tapasztalataira, élményeire, kíváncsiságára, megismerési vágyára, sokoldalú érzékelésén alapuló érdeklődésére építés. A természeti, és szűkebb lakókörnyezetükhöz fűződő pozitív érzelmi viszony kialakítása
- Több érzékszervre ható, és cselekvés közben felfedezett környezeti tapasztalatszerzés feltételeinek megteremtése a spontán szerzett tapasztalatok rendszerezése bővítése mellett ezek különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlásának biztosítása
- Tanulási készségeket, képességeket meghatározó részfunkciók tudatos fejlesztése alkalmi, folyamatos megfigyelés, gyűjtés, szimulációs játékok közben)
- A környezet megismerésének komplex-integrált tevékenységsoraiban a spontán és irányított beszélgetéssel, önértékelítő törekvések segítése, anyanyelvi-értelmi nevelés megvalósítása
- A gyermekek önálló véleményalkotási, döntési képességeinek fejlesztése a kortárs kapcsolatokban és a környezet átalakításában
- A beszélő környezet megteremtése, a természetes beszéd és kommunikációs kedv fenntartása, ösztönzése és a gyermeki kérdések támogatása
- Olyan jeles napok, néphagyományok, multikulturális elemek beépítése az óvodai életbe, amelyek érzelmileg gazdagítják gyermekeink óvodai életét, fejlesztik az erkölcsi tulajdonságaikat, megalapozza szokás és normarendszerüket
- A családi tárgyi kultúra értékeinek megismerése, beépítése a napi gyakorlatba
- A szülők környezettudatos magatartásának befolyásolása, bevonásuk a környezet megfigyelésébe, átalakításába.

12.6.1.4. A természeti és társadalmi környezet megismerésének tartalma, témakörei

A környezet megismerésének tartalmát, a tapasztalatszerzés irányítását három fő területen biztosítjuk:

- Természet és társadalmi környezet megismerése
- Környezetalakítás, a felnőtt környezettudatos mintájának biztosításával
- Környezetvédelem (természet növény és állatvilágának óvása, szelektív hulladékgyűjtés,)

A témakörök keretét az évszakok változásai, az évszakokhoz kapcsolódó jelenségek megfigyelése, jellemző tevékenységei, a hagyományok és jeles napok töltik meg tartalommal. Szülőkkel való közös tevékenység során ismerjék meg a társadalmi környezetünkben fellelhető foglalkozásokat: pl. fodrász, kőműves, kozmetikus, varrónő, szerelő stb.) A természeti és társadalmi témákról szerzett tapasztalatok, ismeretek az életkor előre haladtával folyamatosan bővülnek, és koncentrikusan mélyülnek, maguk a témakörök is több ponton kapcsolódnak egymáshoz.

12.6.1.5. A külső világ tevékeny megismerése, anyagtartalom– korcsoportonként:

Az éves nevelési terv része: (helye: csoportnapló)

12.6.1.6. Környezetalakítás

Életkori szinten gyakorolják, alkalmazzák a gyermekek a tapasztalati úton megszerzett készségeket, ismereteket. Az életre való felkészítés nem nélkülözi a munkatevékenységek lehetőségeinek kiaknázását. A környezetalakítás céljából nagyon fontosnak tartjuk, hogy a

munkavégzés ne időszakonkénti, hanem rendszeres tevékenység legyen, ami beépül az óvodai nevelés komplex folyamatába. A tárgyakról, jelenségekről szerzett benyomásokat, ha azok érzelmileg megalapozottak a gyermek tovább éli, átrendezi.

A gyakorlás legtermészetesebb szinterei:

- Kötetlen játék (játékhelyek átrendezése, csoportszoba rendjének helyreállítása, ünnepek előtti díszítésben való részvétel, stb.)
- Célzott tanulási folyamat: gyűjtögetés, dugványozás, csíráztatás, ültetés, gyomlálás, öntözés, kísérletezés, szelektív hulladékgyűjtés.
- Természetes élethelyzetek: a természet kincseinek alkotó módon történő felhasználása, átalakítása,
- Virágos- és konyhakert, természet és élősarok, óvoda udvara.
- Fontos az óvónő- és a dajka környezethez, természethez fűződő pozitív viszonya, aktív környezetalkotó munkája minta a gyermek számára.

Környezetvédelem

A környezetvédelmi nevelés elsősorban a felnőttek pozitív mintáján, a szokásokon, a környezettel való kapcsolattartáson, hétköznapi apró történésein keresztül érvényesül.

Az udvari élet, a séta, a kirándulás azért fontos, mert az óvodapedagógusok segítségével a gyermekek rácsodálkoznak a természetre, észreveszik a szépet és jót, de a károsat is.

Fontos teendőink

- Olyan szokások, szokásrendszerek, viselkedési formák kialakítása, amelyek lehetővé teszik, hogy gyermekeink harmonikus kapcsolatba kerülhessenek környezetükkel. A szelektív hulladékgyűjtéssel kapcsolatos információk átadása és a gyakorlatban való megvalósítás segítése.
- Érdeklődésük-kíváncsiságuk felkeltésével, érzelmeik alakításával olyan tapasztalatokhoz, ismeretekhez juttatni őket, melyek révén megtanulják a létrehozott értékek védelmét, megbecsülését. Mintaként szolgál a felnőttek környezettudatos magatartása.

Udvarunk kiváló terep a környezet szeretetének, védelmének állandó gyakorlására.

- Velünk, körülöttünk élő növényekre, állatokra vigyázzanak, ne tépjék le a virágokat, ne tapossák el a bogarakat, csigákat, békákat, s ne kezeljék játékszerként!
- Ne szemeteljenek, aki igen, felszólításra tegye azt a kijelölt tárolóba.

A környezetvédelmi nevelés feladatának eredményes megvalósításához a nevelőtestület tagjainak szoros együttműködésére és a szülőkkel való sokrétű kapcsolat kialakítására van szükség. (Pozitív minta, példamutatás)

12.6.1.7. A környezet megismerésére nevelés helyszínei

CSOPORTSZOBA	UDVAR, KÖZVETLEN KÖRNYEZETÜNK	KIRÁNDULÁSOK, SÉTÁK
Élő-természet sarok: Gyűjtött termések, kavicsok, kagylók, növények, hajtások. Természettudományi könyvek, kísérletek eszközei. - zöldségfélék, gyümölcsök feldolgozása (saláták) - képkártyák, fényképek - kísérletek: növényekkel, természeti jelenségekkel (víz, jég, hó, hő, anyagok) - Kis állatok megfigyelése - jeles napok, hagyományok ápolása, annak jelképei: - Márton napi liba nap, - adventi koszorú - Mézeskalácssütés, - jelmezek, maskarák - tojásfestés	Tevékenységek a természetben, a természet átalakítása: - szelektív hulladékgyűjtés - levélsöprés, - madáretető kihelyezése és folyamatos gondozása, - veteményezés, talaj gond. - kísérletek (szél, hó, jég, víz, föld, levegő) - jeles napok, hagyományok, ápolása - <u>Szituációs játékok</u>, népi játékok - „<u>farsang</u>” - Lakodalmas játék, , - Kiszabáb - Madarak, fák napja, - Föld napja, - Víz napja	A természet változásainak, szépségeinek, jelenségeinek megfigyeltetése: -Budakeszi erdőség - Piac Társadalmi környezet: -- Középületek megfigyelése (posta, orvosi rendelő, ABC,) Állatok és életterükek megfigyeltetése - Állatkert, vadaspark - Természettudományi Múzeum, - Gyermek Vasút

A fejlődés eredménye az óvodáskor végére

- ✓ A gyermekek életkoruknak megfelelően érdeklődnek a szűkebb –és tágabb környezetük iránt.
- ✓ A gyermekek irányított és spontán megfigyelésekből adódó önálló véleményüket, tapasztalataikat, problémahelyzetek mérlegelésével el tudják mondani, mesélni
- ✓ A gyermekek elemi ismerettel rendelkeznek:
- ✓ Tudják lakcímüket, szüleik nevét, foglalkozását, óvodájuk nevét, életkorukat,
- ✓ Ismerik a testrészek neveit, helyét, funkcióját, igényesek testük tisztaságára,
- ✓ Különbséget tudnak tenni évszakok között, ismerik az évszakok jellemzőit,
- ✓ Felismerik az időrendiséget, oksági viszonyokat a napszakok tevékenységeit.
- ✓ Ismerik a hagyományokat, a nemzeti, multikulturális értékek egyes elemeit.
- ✓ Ismerik a háziállatokat, vadállatokat, jellemzőit, azonosságait, és különbségeit.
- ✓ Alkalmazzák a főbb közlekedési szabályokat.
- ✓ Óvják környezetük tárgyi,- természeti jelenségeit, alakul környezettudatos magatartásuk. Részt vesznek aktívan a környezetvédelmi munkákban
- ✓ Önállóan gyakorolják- dajkák bevonásával- a növénygondozás legegyszerűbb műveleteit, ismernek növényekkel, állatokkal kapcsolatos munkákat.

A külső világ tevékeny megismerésére, a kozmikus nevelés feladatainak megvalósításához szükséges témakörök, tevékenységi keretek:

Állatok

- az állatok szükségletei
- növény-állat elkülönítés
- gerincesek
- gerinctelenek
- állattörténetes kártyák
- fejlődéskörök (pete, lárv, báb, kifejlett rovar)
- háziállatok
- erdőn élő állatok

Növények

- növényi szükségletek
- növényélettan
- a növény részei
- növények csíráztatása
- növények nevelése, mindennapi tapasztalatok

Kísérletek

- az anyagok halmazállapota
- nagyítás
- mágnesesség
- úszás
- árnyjáték
- légnyomás
- oldódás, keveredés

Csillagászat

- világegyetem keletkezése
- a naprendszer bolygói
- Földtörténet

Földrajz

- szárazföldek –vizek
- kontinensek –óceánok
- állatvilág
- növényvilág
- természetvédelem
- országok fogalma
- a Föld emberei
- Európa, Magyarország
- időjárás, naptár, évszakok, óra

Közlekedés

- a gyalogos közlekedés szabályai

- járművek megfigyelése
- szárazföldi-légi-vízi-rendszerezés

Felnőttek

- a felnőttek munkája
- az óvoda dolgozóinak munkája
- a gyermekek szüleinek munkája
- szülők foglalkozása

Család

- a családtagok neve, a család otthona, lakcím
- ki mit csinál otthon?
- családi munkamegosztás
- idősebb és fiatalabb családtagok
- az ember életútja
- az emberi szükségletek

Testünk

- a test részei
- végtagok és funkciójuk
- érzékszervek
- testünk ápolása
- az egészséges életmód fontossága

12.6.2. A külső világ tevékeny megismerése – mennyiségi és formai összefüggések

A környező valósággal való ismerkedés, a folyamatos cselekedtetés kapcsán a gyermekek sokoldalú tapasztalatokat szereznek az őket körülvevő tárgyak, jelenségek formai és mennyiségi jellemzőiről. Matematikai tartalmú elem valamennyi tevékenységben jelen van és a súlyozottan mozgáson, érzékelésen alapuló tapasztalatszerzés szinte észrevétlenül megvalósítható.

Az óvodapedagógus elsődleges feladata, gondoskodni a megfelelő eszközök és tevékenységek biztosításáról, amely felkelti a gyermek érdeklődését és változatos, sokszínű lehetőséget nyújt az alapvető matematikai készségek, képességek fejlődéséhez. A matematikai tevékenységhez jó színvonalú eszköztár.

Ez a terület hangsúlyozottan jelenik meg a Montessori pedagógiában. Így speciális matematikai játékok állnak a gyerekek rendelkezésére. – Ezek az eszközök manipulációs tevékenységblokkban megtalálhatók és szisztematikus, konkrét tapasztalatszerzést kínálnak folyamatosan a számolás – sorrendiség, számtani műveletek és összehasonlítás terén.

12.6.2.1. A külső világ tevékeny megismerése – mennyiségi és formai összefüggések célja

- A gyermekek rendelkeznek életkoruknak és egyéni fejlettségüknek megfelelően
 - o sokoldalú érzékszervi megtapasztalásból eredő mennyiségi, formai, és kiterjedésekkel összefüggő ismeretekkel, készségekkel,
 - o tapasztalataikat tevékenységekben tudják alkalmazni.

12.6.2.2. Az óvodapedagógus feladatai

- A gyermekek spontán és irányított helyzetekből adódó matematikai tapasztalatszerzés útján történő érdeklődésének felkeltése.
- Pozitív viszony kialakítása, a probléma helyzetek megoldásához a logikus gondolkodás megalapozása, az elemi ok-okozati összefüggések felismertetése, tevékenységekben, élethelyzetekben való gyakorlása.
- A kognitív képességek cselekvés során történő fejlesztése, különös tekintettel az érzékelés, észlelés, emlékezés, megértés fejlesztésére.
- A gyermeki tevékenység változatos formáinak (egyéni, páros, mikro csoportos) biztosítása, a cselekvéses, tanulásból adódó tapasztalatok összegzése.
- A gyermekek önálló véleményalkotásának, döntési képességének megalapozása, sajátos logikájának elfogadása, egymás véleményének meghallgatásával, kortárs kapcsolatokban, és problémahelyzetekben.
- A gyermekek aktív, passzív szókincsének, mennyiségi-minőségi gyarapítása, a fogalmak, relációk körének és tartalmának bővítése, új fogalomrendszer kialakítása. A gondolatok, a problémamegfogalmazás, pontos egyértelmű, a gyermekek számára érthető közvetítése.
- A gyermekek egyéni fejlődésének nyomon követése, differenciált képességfejlesztés.
- Tehetségfejlesztő műhely működtetése

12.6.2.3. A külső világ tevékeny megismerése – mennyiségi és formai színterei

- A spontán matematikai megismerés általános színtérének tekintjük a játékot, a mozgásos tevékenységeket, ahol természetes környezetben folyik a tapasztalatgyűjtés. Létrejönnek olyan a játék során adódó szituációk, amelyek alkalmasak matematikai tartalmak közvetítésére, ok– okozati összefüggések felismerésére.
- A célzott tanulási helyzetekről úgy gondoljuk, hogy a gyermekek eltérő, egyéni képességei, ismeretei, szociokulturális környezete miatt a leghatékonyabb közvetítői az egyéni képességfejlesztés és ismeretszerzés alkalmainak. Az egyéni, páros és mikro csoportos, és kooperatív tevékenykedtetés foglalkoztatás kapcsán az óvodapedagógus differenciáltan foglalkozik a gyermekekkel. Megfigyelheti előrehaladásukat, fejlettségi szintjüket, s ennek függvényében tervezheti – egyénre és csoportra szabottan – a magasabb szintre emelést.
- Kortól függetlenül, kötetlen formában játékos cselekedtetés, sokoldalú érzékelésen alapuló tapasztalatszerzés útján valósul meg a matematikai nevelés

Fő alapelvünk: hogy ne kész ismereteket közöljünk, ne kész műveleti sémákat sajátíttassunk el, hanem bevonjuk a gyermekeket az anyaggyűjtő, a kitalálás, a kigondolás, az önálló feladat, és problémamegoldó tevékenységekbe, amelyek során összehasonlítható, megkülönböztethető, lényeges sajátosságokat kiemelő konkrét műveletekre is sor kerül.

A motoros (mozgásos), az észleléses, a verbális és a szociális tevékenységek aktív átélése

együttesen nyújt lehetőséget a matematikai ismeretek és összefüggések megláttatására.

A komplex foglalkozások alkalmat adnak, hogy az iskolai alkalmassághoz szükséges:

- Tapasztalatokat elmélyítsük, rendszerezzük,
- A részképességeket fejlesszük,
- A gondolkodási műveleteket gyakoroljuk, kognitív képességeket fejlesszük
- A szükséges szokásokat, kialakítsuk, és koruknak megfelelő ismereteket sajátíttassunk el.

A fejlesztés tartalma

- Az összetartozó dolgok megfeleltetése
- Csoportosítás: tulajdonságok szerinti szétválogatás és halmazba sorolás
- Számfogalom megalapozása
- Halmazok számossága, a számok sorrendben történő ismételtetése és a „Hány?” kérdés megválaszolásának képessége
- Halmazok összehasonlítása tulajdonságaik szerint
- Sorba rendezés megnevezett mennyiségi tulajdonságok és felismert szabályosság szerint
- Számtani műveletek, halmazokkal végezhető játékos műveletek
- Építések, alkotások szabadon és másolással
- Geometria: a forma és a minta felismerése, azonos és eltérő formák csoportosítása
- Tevékenységek tükörrel
- Tájékozódás térben, síkban, téri irányok

A fejlődés eredménye az óvodáskor végére

- ✓ Felismerik a környezetükben lévő elemi matematikai összefüggéseket.
- ✓ A halmazokkal való műveletek végzésében jártasak; összehasonlítás: mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.
- ✓ Megoldanak alapvető problémahelyzeteket, felismernek tapasztalati összefüggéseket, következtetéseket
- ✓ Értik és helyesen alkalmazzák az összehasonlítást kifejező szavakat, relációkat, matematikai összefüggéseket, tapasztalataikat, ismereteiket, a játéktevékenységekben tudják alkalmazni
- ✓ Felismernek az alapvető geometriai formákat
- ✓ Kialakul az alapvető helyzetek, relációk az irányok megkülönböztetése, a balról-jobbra való haladási irány követése.

Montessori matematikai gondolkodást fejlesztő eszközei

A matematikai gondolkodás fejlesztésében nagy szerepe van a tapasztalatnak. Montessori eszközei nagyon megkönnyítik a matematikai fogalmak kialakítását. Figyelemre méltó gondossággal dolgozza ki a számfogalmak kialakulását és a tízes számrendszer megértését.

Számtani rudak

Cél: mennyiségek felismerése, számjegyek és mennyiségek egyeztetése

Dörzspapír számok

Cél: számszimbólumok megismerése, a számok nevének és szimbólumának összekapcsolása, előgyakorlatok a számjegyek írásához

Orsódoboz

Cél: mennyiségfogalom megszilárdítása, a nulla megtapasztaltatása, jelentésének megismerése, annak megtapasztaltatása, hogy a mennyiség elemek számosságából jön létre

Számjegyek és korongok

Cél: a mennyiségek és számszimbólumok egymáshoz rendelése 1-10-ig.
A páros és páratlan szám fogalmának előkészítése.

Gyöngykígyó

Cél: tájékozódás a tízes számrendszerben.

Sequin táblák

Cél: mennyiségek és számszimbólumok összekötése 11-19-ig és 11-99-ig
A számfogalom kialakítása

Összeadás tábla

Cél: összeadás számlálással, pótlás és bontás értelmezése.
A tízes számrendszerben való tájékozódás elmélyítése.

Matematikai társasjátékok

Az élethelyzetek, az élmények kínálják az alkalmat e tennivalókra. A csoport életében a napirenden belül bármikor beépíthetők akár az óvónők, akár a gyermek kezdeményezésére. Lehetőséget adunk a gyermekek többoldalú megtapasztalásra, érzékelésre. Az óvodás kor végére a gyermekek fokról – fokra magasabb fejlettségi szintre kerülnek, amely optimális kiinduló pontja az iskolakezdésnek

12.7. A munka jellegű tevékenység

A munka a gyermek mindennapi tevékenységének része, mely az óvodai élet egészében érvényesülő folyamat. Megerősítést nyer a munka jellegű tevékenység nevelőértéke. A fejlesztés csak és kizárólag a gyermek örömteli, örömmel vállalt tevékenységén belül valósul meg.

A munka sajátossága, hogy bizonyos külső kényszer is motiválja, lemérhető, konkrét célja van.

A munkálkodásuk során ismerkednek szűkebb és tágabb környezetükkel, szülőföldjükkel a tárgyi-, és természeti világról egyre pontosabb információ birtokába jutnak, a biztonságos és elérhető munkaeszközök használata közben lehetőség nyílik – a különböző észlelési formák összekapcsolásával – a munkavégzés pontosabbá és szervezettebbé tételére. A munka nem csak a gyermekekre gyakorol hatást, hanem azzal kölcsönhatásban környezetére is, azt formálja, átalakítja tevékenysége során.

12.7.1. A munka célja

A gyermeki munka megszerettetésén keresztül, alakulnak a munkavégzéshez szükséges, attitűdök készségek, képességek, erkölcsi tulajdonságok, kompetenciák:

- o Kognitív: pontosan értsék meg, mit várunk el tőlük, sajátítsák el az eszközök célszerű használatát, alakuljon az összpontosítási képességük, munkaszervezési képességük
- o Érzelmi-akarat: alakuljon ki önállóságuk, önértékelésük, önbizalmuk, kitartásuk
- o Szociális társas: alakuljon ki a felelősségérzetük, feladattudatuk.

12.7.2. Az óvodapedagógus feladatai

- A munkavégzéshez alapvető feltételek biztosítása (idő, hely, eszköz, légkör)
- A gyermekek önkéntesen, önállóan, örömmel, képességeik szerint végezhesék a személyükkel kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet, illetve a közösség érdekében végzett munkatevékenységet. Aktív-cselekvő részvétellel a munkavégzés lépéseinek elsajátítása
- Tudatos pedagógiai munka során a munkavégzéshez szükséges szokások kialakítása és betartásának, konkrét, reális, fejlesztő értékelése. Az iskolakezdéshez szükséges munkaérettség kialakítása
- Saját és más munkájának elismerésére, megbecsülésére nevelés.
- Önálló véleményalkotás, döntési képesség fejlesztése kortárs kapcsolatokban, együttműködés közben
- A közösségért végzett munkák vállalásánál jelenjen meg a helyes önértékelés és önbizalom
- Beszélő környezet biztosítása, a kommunikációs kedv fenntartása a gyermeki kérdések támogatása a munkavégzés során
- A munka tevékenységek során,- eszköz használat, helyi jellegzetességek- a szülőföldhöz, nemzethez kötődés erősítése
- A sajátos nevelési igényű gyermekek speciális szakemberekkel végzett pedagógiai munka során a munkavégzéshez szükséges készségek formálása
- A munkavégzésben a szülők közreműködésének aktív részvételének ösztönzése
- (pl gyűjtő munka, **Környezetvédelmi napok**)

Területei

- a) Önkiszolgáló munka
- b) Környezet rendjének megőrzése
- c) Alkalmoszerű munka - egyéni megbízatás
- d) Felelősi munka
- e) Naposi munka
- f) Növény, állatgondozás

a) Önkiszolgáló munka

Az önkiszolgálás a gyermek személye körüli feladatok ellátását jelenti. A felnőtt segítségével ismerkedik a tevékenység folyamatával, sorrendjével.

Területei:

- Testápolás

- Étkezés
- Öltözködés
(lásd: az egészséges életmód)

b) Környezet rendjének megóvása

Lehetőséget adunk a gyermekeknek az őket körülvevő szűkebb és tágabb környezet átalakítására és rendjének megőrzésére.

- o Pl. A csoportszoba berendezési tárgyainak átrendezése (játékok, foglalkozási eszközök, tisztálkodási szerek, bútorok)
- o A csoport rendjének helyreállítása (asztaltörlés, söprögetés stb.)
- o Udvari játékok, kerti szerszámok rendezése, használata, megfelelő, elérhető és biztonságos helyen való tárolása.
- o Környezetvédelmi tevékenységekben való részvétel (levélsöprés, gereblyezés, hulladékgyűjtés)

c) Alkalomszerű munkák

Egyéni, alkalmi megbízatások, a napi élet során folyamatosan adódnak, mely feladatok elvégzése egyfajta önállóság kialakulását eredményezik. Időnként olyan megbízatásokat is teljesítenek, amelyek otthoni előkészületet igényelnek.

- Eszközök, tárgyak, üzenetek átadása
- Gyűjtőmunka
- Ünnepi készülődés (ajándékkészítés, játék javítása, tisztítása, készítése)
- Kisebbségek segítése

d) Felelősi munka

- Fokozatosan vezetjük be, tartalmát folyamatosan bővítjük.
- Olyan tevékenységekben alkalmazzuk, ahol nem jelenik meg, felesleges várakozási idő.
- A Montessori módszernek nem sajátja, az önmagát ellátó munka érvényesül.

f) Növény – állatgondozás

Csoportonként élősarkot és kertet gondoznak, ismerkednek a növények fejlődésével, és tevékenyen részt vesznek a növények ápolásában, és a kisállatok (madarak) gondozásában. Télen gondoskodnak a madarak táplálékáról.

A gyermekek munkatevékenységéhez elegendő mennyiségű és minőségű, biztonságos és számukra elérhető eszközök, szerszámok állnak rendelkezésre.

Pl.: takarító eszközök, kerti szerszámok

A munkajellegű tevékenység tartalma

A gyermek önkéntességét, aktivitását, érdeklődését igyekszünk tudatosan felhasználni nevelési céljaink megvalósítása érdekében.

Nagy fontosságot tulajdonítunk a munkavégzés során a teljes önállóság biztosítására. A munkavégzés nem időszakonként, hanem rendszeresen, folyamatos tevékenység, amely beépül az óvoda nevelési folyamatába. Fontosnak tartjuk az élősarok kialakítását, és a kerti munka fontosságát

A fejlődés eredménye az óvodáskor végére

- ✓ Szívesen vállalnak egyéni és közösségért végzett megbízatásokat, és azokat felelősséggel teljesítik.
- ✓ Kitartóan, aktívan tevékenykednek, munkatempójuk különbségei ellenére képesekké válnak az együttműködésre, szociális magatartásuk (kivárás, tolerancia) a közösségi kapcsolataikat pozitívan befolyásolják
- ✓ Munka jellegű tevékenységeiket a felelősségérzet, a feladattudat és a kitartás jellemzi.
- ✓ Képesek-életkori szinten,- saját személyükkel kapcsolatos feladatok ellátására.
- ✓ Kialakul a környezet rendjének, megtartásának, megóvásának gondozásának igénye
- ✓ Kialakul az iskolakezdéshez a testi, lelki, és szociális érettség.

12.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

A gyermek a világot komplex módon érzékeli, észleli, ezért a tanulás során is ebből kívánunk kiindulni.

A tanulás tevékenységekben valósul meg. A tanulás a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Az óvodapedagógus által szervezett foglalkozásokon, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

A világban minden, ami megismerhető befogadható ismeretet, tapasztalatot jelent, komplex foglalkozások rendszerén keresztül juttatják el a gyermekekhez.

12.8.1. A tevékenységekben megvalósuló tanulás célja

A jövő, az egyre halmozódó információk tömege megkívánja, hogy a gyermekek a tanulás során a legfontosabb képességeket birtokolják.

Óvodapedagógusaink törekvései, hogy minden gyermekben akár tehetséges, vagy lassan haladó típus, megalapozzák azokat a képességeket, melyek alapján örömet jelent gyermekeink számára a későbbi tanulás és önfejlesztés.

A változatos tevékenységek során, a gyermekek meglévő tapasztalataira, élményeire, ismereteire, építünk, melynek célja, hogy:

- **Alakuljon kompetenciájuk**
- erősödik attitűdjük, készségeik, képességeik,
- fejlődik kreativitásuk.

A gyermekeket tágabb kompetenciákra kell felkészítenünk, melyek nevezhetők:

- „gondolkodási stratégiának”
- ”motivációs készletnek”
- ”a gondolkodás és az érzelem attitűdjének”

A tanulás az óvodában folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja.

Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendelkezése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet (az

éppen aktuális téma- projektnek megfelelő eszközök, könyvek, a szokás-szabályokat erősítő piktogramok, stb.) megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

A tanulás = problémamegoldás, amely: aktivizál, önállóságot feltételez, élethelyzetet, sokféle útkeresés, próbálkozás, önálló megoldások stratégiája, hajlékony gondolkodás mely ötletes, eredeti és játékos.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

12.8.2. Az óvodapedagógus feladatai

- Az óvodapedagógus az ONOAP és a Speciális Montessori módszerre alapozottan jeleníti meg a speciális témákat, szakszerűen válogatja össze és integrálja a különböző területekről származó megfelelő tanulási tartalmakat.
- **A gyermekek személyiségét nem statikusan, hanem önmagukhoz viszonyított fejlődési formában szemlélje.**
- **A gyermekek teljes személyiségét fejlessze, autonómiájuk kibontakoztatásával, megtartásával.**
- Megismerési vágy, kíváncsiság sokoldalú érdeklődés, kielégítése, az óvodában folyó tevékenységekhez való pozitív viszony kialakítása.
- A gyermekek tanulását támogató környezet megteremtése, az előzetes tapasztalatok figyelembe vételével.
- Különböző élethelyzetekben a gyermekek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetből szerzett spontán tapasztalatoknak, ismereteknek a célirányos fejlesztése.
- Tevékenység közben, szokások formálása, szociális együttlét iránti igény felébresztése; türelem, kivárás, alkalmazkodás, egymás segítése.
- A gyermek önkifejező törekvéseinek segítése.
- Modell értékű kommunikációs helyzetek teremtése a gyermeki kérdések támogatására.
- Értelmi,- kognitív- kommunikációs képességek fejlesztése (érzékelés, valóságghű észlelés, figyelem, emlékezet, gondolkodás, valósághoz közelítő képzelet).
- A gyermekek személyiségének fejlesztése; önállóság, kitartás, pontosság, feladattudat kialakítása.
- A gyermek érési folyamatához személyiségéhez igazított, pedagógiai módszerek alkalmazása.
- Személyre szabott pozitív értékeléssel a cselekvéses tanulás segítése.
- **A gyermek személyiségfejlődési nehézségeinek felismerése, segítségnyújtás, szükség esetén megfelelő szakembertől segítséget kérése.**
- A gyermekek egyéni képességeinek, fejlődési ütemének, szociokulturális háttérének figyelembe vételével differenciált, egyéni fejlesztése
- Az iskolai beilleszkedés közvetett segítése, az alábbi módon

Az iskolaérettséget támogató pedagógiai munka

- a. Az iskolaválasztás támogatása
- b. Az iskolával való kapcsolat fenntartása
- c. Az óvoda- iskola átmenetet segítő program kidolgozása, megvalósítása

12.8.3. A tanulás feltétele, formái, típusai, elvei és a tanulás feltétele:

Sokoldalú érzékelésen, észlelésen alapuló tapasztalatszerzés lehetőségének biztosítása.

Az óvodánkban lehetséges tanulási formák

- Spontán játékban tapasztalatszerzés,
- **Az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása**
- Gyermeki kérdésekre – válaszokra épülő ismeretszerzés,
- Célzott megfigyelés, tapasztalat-, élményszerzés (séta, kirándulás),
- Cselekvés közben, felfedezés során megvalósuló tanulás.
- Egyéni és kiscsoportos differenciált képességfejlesztés
- Kötelező tevékenységek
- Gyakorlati problémamegoldás.

A képességfejlesztés területei:

- Megelőzés
- Felzárkóztatás
- Tehetséggondozás

A gyermek és környezetének sokoldalú megismerése

A sajátos diagnosztikai eszközök pontos vezetése elősegíti a problémák korai felismerését. Lehetőség nyílik arra, hogy egyénre szabott feladatot tudatosan tervezzük. Képet kapunk arról is, hogy melyik gyermeknek lesz szüksége más szakember (logopédus, gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus) segítségére.

A differenciált képességfejlesztés feltétele:

- A gyermek és környezetének sokoldalú megismerése.
- A gyermek érési folyamatához személyiségéhez igazított pedagógiai módszerek alkalmazásával differenciált tervezés.
- A fejlődés nyomon követése, az eredmények elemzése, szükséges korrekciója.

A gyermek érési folyamatához igazított differenciált tervezés.

A differenciálás az a folyamat, melyben a gyermekek egyéni szükségletéhez igazítjuk a tapasztalatszerzés, élményszerzés alkalmait.

A kötetlenség a legalkalmasabb tevékenységi keret, foglalkoztatási forma. Az óvodapedagógus tudatosan és tervszerűen biztosítja a fejlődéshez szükséges differenciált tevékenységek feltételrendszerét, és módszereit.

A differenciálás gyakorlata:

- Szociális differenciálás (munkaformák kiválasztása, képességek figyelembe vétele a csoportszervezésnél)
- Módszertani (metodikai) differenciálás (cselekvéses, felfedező tanulás, megfelelő ingerek, keresztcsatornák működtetése, egyéni munkatempó,- teljesítőkéesség figyelembe vétele)
- Célra irányuló differenciálás. (prevenció, korrekció, tehetséggondozás, életkori szint, hajlamok és érdeklődés figyelembe vétele)
- Eszköz szerinti differenciálás

A fejlődés nyomon követése, az eredmények elemzése, szükséges korrekciója.

A gyermekek fejlődését az erre a célra szolgáló fejlettségmérő lapon tudjuk követni, az óvodába lépéstől az iskolakezdésig. Az óvodai nevelés a teljes óvodai életet magában foglaló, tevékenységek keretében folyik. A gyermekek iskolakészültségét az egyéni érési tempó

figyelembe vételével állapítjuk meg, amely az óvodából az iskolába történő lassú átmenetet segíti. A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelés eredményeként kialakul az iskolai munkához szükséges fejlettségi szint.

A tanulás típusai

Az óvónő pedagógiai szabadsága alapján dönt az elvárható és a szükséges szervezeti keretéről, a tevékenység alapú tanulási formákról. A foglalkozások kiterjesztett formában alkalmazandók, a szükséges módszertani felkészültség mellett, tervezettek, fokozatos időtartamúak, gyakorlatiasak, tevékenykedtetőek. A csoport aktuális fejlettségi állapota, az egyes gyermekek igénye, szükséglete a foglalkozások tartalma és a helyi adottságok függvényében tervezzük, hogy melyik napon, milyen tanulási keret-formát választunk.

A tanulás szervezési elvei

- Műveltség tartalmak komplexitása,
- A gyermekek egyéni élményei, tapasztalatai, mozgásos-és beszédhelyzetek meghatározó szerepe az ismeretszerzésben,
- Tervszerűség és spontaneitás összhangja,
- Egyéni fejlettséghez, eltérésekhez igazodó pedagógiai módszer, és differenciált fejlesztés.

Az utolsó pedagógiai elv különös hangsúlyt kap óvodánkban, hiszen sok a fejlődésben elmaradott, hátrányos helyzetű gyermek, az átlagos képességű és a tehetséges gyermek is. A gyermekek megismerési vágyára, érzelmi beállítottságára, önkéntelen figyelmére, meg lévő tapasztalataira építve irányítjuk a megismerést, a gondolkodás folyamatát. A tanulási folyamatban centrális szerepet kap a mozgásos, cselekvéses felfedező tevékenykedtetés biztosítása, a sokoldalú érzékelésen (vizuális, hallási, tapintásos) alapuló tapasztalatszerzés, élményszerzés. A képességek fejlesztése megkívánja az ismeretek rendszeres feldolgozását, az alkalmazkodó képesség lehetőségeinek megteremtését. Képességeket kifejezetten tevékenységben fejlesztünk, a beszéd és gondolkodás egységével. Az értelmi nevelésben a „tapasztalni – megismerni” elvet valljuk, s nem a kész ismeretek, cselekvésformák betanítását.

A tanítás-tanulás folyamatban a bizalomra, megértésre épülő óvónő-gyermek közötti kapcsolatra törekszünk, amelyben a gyermek, szorongás nélkül, örömteli kíváncsisággal vehet részt. Kiemelt szerepet kap a pedagógiai asszisztens a tanítás-tanulás folyamatában az óvodapedagógus útmutatásainak végrehajtásában segítve a gyermekeket.

12.8.4. Az óvodai tanulás során alkalmazott módszereink:

- *cselekvés*
- *szemléltetés és képszerű megismerés*
- *szóbeli megismerés*

1) A cselekvéssel kapcsolatos módszerek:

a) Didaktikus játékok

Jelentősége, hogy játékosan – tehát a gyermek szükségleteinek megfelelően – ad módot az ismeretek megszerzésére, a gondolkodási műveletek és a beszéd gyakorlására. A szabályok nélkülözhetetlen elemei a didaktikus játéknak, betartásuk nemcsak oktatási

funkciójuk miatt jelentős, hanem az erkölcsi nevelés szempontjából is.

b) Munkalappal (feladatlappal) végzett tevékenységek

Önálló munkára szoktat, ismereteket, készségeket, képességeket fejleszt. Sikერélményhez juttatja azt a gyermeket is, aki szóban nehezen fejezi ki magát. Az óvónő visszajelzéseket kap az egyes gyermekek fejlődéséről. Az oktatási folyamat bármely mozzanatában alkalmazhatjuk, ha azok a célnak megfelelően szerkesztettek.

c) Gyakorlati munkák, kísérletek

Egyszerű kísérletek végzésére a Montessori kozmikus nevelés részét képezi. A gyakorlati munkák az óvodában főleg a kerti munka, az élősarok gondozása keretében van lehetőség. Az itt elvégzett feladatok nagy előnye, hogy a gyermekeknek nemcsak új ismeretek szerzésére nyílik lehetőségük, hanem az ismeretek alkalmazására, változások, okozati összefüggések meglátására is.

2) A szemlélettel és a képszerű megismeréssel kapcsolatos módszerek:

a) Bemutató

A bemutatás, a spontán szemlélődésen túl, tudatos és tervszerű irányító munkával érhető el az érzékelés, észlelés, megfigyelőképesség fejlődése. A lényeges és lényegtelen különválasztása, az alapvető gondolkodási műveletek (analízis, szintézis) megindítása. Az óvónő feladata, hogy irányító kérdéseivel, magyarázatával rendszert vigyen a bemutatott tárgy, jelenség tanulmányozásába.

b) Önálló megfigyelések

A megfigyelésnél a gyermekek – megadott szempontok szerint – önállóan szerzik a tapasztalatokat. Ez történhet séták, kirándulások, a kertben végzett munkák, élősarok gondozása, otthoni feladatok kertében.

Önálló megfigyeléseik alapján ok-okozati összefüggések meglátására is többször lehetőségük nyílik. Mindez csak akkor történhet így, ha a gyermek önállóan szerzett megfigyeléseinek eredményeit szóban megfogalmazhatja az óvónővel való rendszeres és folyamatos beszélgetés során.

3) A szóbeli megismeréssel kapcsolatos módszerek:

a) Elbeszélés

Az események, jelenségek, tárgyak, személyek eleven, színes ismertetését, illetve érzelemgazdag kifejtését jelenti. Akkor alkalmazza az óvónő, amikor olyan ismereteket kíván nyújtani, amelyekről a gyermekeknek nem lehet közvetlen tapasztalatuk.

b) Magyarázat

A gondolkodáshoz kapcsolódik, segíti a megértést azáltal, hogy az összefüggéseket, törvényszerűségeket megvilágítja. A magyarázat módszerére szinte minden foglalkozás keretében szükség van a feladatok megértéséhez, azok megfelelő végrehajtásához.

Az óvónő magyarázata csak akkor segíti a megértéshez, ha rövid, lényegre tapintó.

c) Beszélgetés

Az óvónő arra készíti a gyermekeket, hogy a kölcsönös kérdés-felelet alapján maguk fedezzék fel az összefüggéseket, vonjanak le következtetéseket, természetesen az ő irányításával. A beszélgetés kiváló értelemaktivizáló módszer, mivel segíti megtalálni a lényegeset és azt elkülöníteni a lényegteltől. Fejleszti a koncentrált és megosztott

figyelmet, igénybe veszi a meglévő ismeretek felelevenítésével az emlékezetet.

A beszélgetés módszerét csak akkor használhatjuk,

- ha a gyermekeknek az adott témában előzetes tapasztalatuk már van,
- ha az óvónő ismeri a feladandó kérdések céljait, funkcióját s ezeknek megfelelően, tudatosan átgondolt kérdéseket fogalmaz meg,
- ha az óvónő kérdései helyesek és változatosak,
- ha a kérdések az egész csoporthoz szólóan megindítják minden gyermek gondolkodását és az óvónő türelmesen kivárja a lassabban gondolkodók válaszát is,
- ha gyermekek kérdező kedvét is serkentik.

Mindezen módszertani ismeret birtokában a pedagógus feladata:

- A gyermekek kezdeményezéseire támaszkodó pedagógiai eszközök segítségével, inger gazdag környezetben az egészséges személyiségfejlődés fejlesztése
- Az esélyteremtést támogató lépések, szolgáltatások megvalósítása az esélyegyenlőség biztosítása, az iskolába lépéshez szükséges fejlettség elérése.
- A módszereket az aktuális tevékenységi forma sajátosságainak, céljainak és a gyermekek fejlettségének megfelelő alkalmazása.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- ✓ A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget.
- ✓ A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik.
- ✓ A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdés feltétele:

A testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához:

a) A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- Érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a

gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet.

b) A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciálásnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

c) Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek, kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek:

- Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- Feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

Az ötéves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi, lelki és szociális fejlődésének elősegítése.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettséget. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

12.9. Infokommunikációs technika alkalmazása az óvodában

12.9.1. A pedagógus feladata az IKT használatának beépítése a mindennapi tevékenységébe, a felkészüléstől, a tervezésen keresztül a megvalósításig.

Stratégiai célok az IKT alkalmazásával kapcsolatosan:

- Az óvodapedagógusok ismerjék az oktatásban használatos IKT eszközöket és ezek főbb alkalmazási területeit.
- Az óvodapedagógusok képesek legyenek használni a legelterjedtebb eszközöket: (nyomtató, kamera)
- Az óvodapedagógusok képesek legyenek kiválasztani, ismerni és megfelelően használni a bevált szoftvereket (szövegszerkesztő, táblázatkezelő, képszerkesztő)
- Az óvodapedagógusok képesek legyenek információkeresési és kommunikációs céllal használni az internetet.
- Az óvodapedagógusok képesek legyenek IKT elemekkel gazdagítani oktatási anyagaikat, képesek legyenek a gyerekek érdeklődéséhez, képességeikhez leginkább illő anyagokat, megoldásokat választani.
- Az óvodapedagógusok az egész éves munkájukba beépítik az IKT eszközök használatát
- Az óvodapedagógusok ismerik és betartják a számítógép és az internethasználat nemzetközi és országos és helyi szabályait, szerzői, jogi törvényeket és rendelkezéseket, illetve az információ kezelés egyéb szabályait.

Pedagógus feladata:

- A tevékenységek során kellő odafigyeléssel és gondoskodással alkalmazza a modern infokommunikációs eszközöket.
- Figyelembe véve az adott csoport életkorát, szociális összetételét érdeklődését
- Alkalmazási területek: az egész nap folyamatába építve áthatja az egész óvodai tevékenységet.

A rendszer pedagógiai előnyei:

- Letölthetünk, verseket, meséket, zenéket, mesefilmeket.
- Letölthetünk az óvodai információkhoz aktuális ismeretterjesztő anyagokat
- Letölthetünk szakmai prezentációkat, dokumentumokat
- Kereshetünk információkat pl. bábszínház, múzeum, szolgáltatások terén
- Megismerhetjük más óvodák programjait, ötleteit.
- Nemzetközi kapcsolatot létesíthetünk hasonló programmal működő óvodákkal
- Kész feladatlapokat, színezőket nyomtathatunk ki.
- Tájékozódhatunk a nagyvilág dolgaiban.
- Prezentációkat készíthetünk foglalkozásokhoz.

Hosszú távú célok:

Az óvoda rendelkezzen:

- hordozható számítógéppel
- digitális fényképezőgéppel / kamerával
- internetes hozzáféréssel

Fejlesztési alapelvek:

- gyermekközpontúság előtérbe helyezése

- gyakorlatközpontúság és alkalmazható tudás figyelme bevétele
- a tudás és képességfejlesztés helyes arányának megtalálása
- képesség és személyiségfejlesztés
- a gondolkodás képességének fejlesztése
- kreativitás, vállalkozóképesség fejlesztése
- kommunikációs készség fejlesztése
- differenciált fejlesztés és az esélyegyenlőség biztosítása
- a folyamatosság, folytonosság és a fokozatosság megteremtése
- integrációs elv, komplex látásmódra törekvés
- kontroll és mérés

Pedagógiai hozzáadott érték:

Az IKT eszközök természetes szemléltető, felhasználást segítő eszközökké válnak

Mérés – értékeléshez: az eredményeket jól szemléltető táblázatok. A munkát, összegzést és a fejlődést nyomon követő grafikonok, segítik az átláthatóságot, értelmezést.

Az otthoni eszközellátottság egyre természetesebb volta, valamint az informatikai kultúra fejlettsége folytán térben és időben is szélesebb együttműködés alakulhat ki a pedagógusok, valamint a pedagógusok és szülők között.

Az IKT alkalmazásának területei:

Kapcsolattartás	Internet	Szülőkkkel – körlevél – verses anyagok Kollégákkal - a napló tartalmi elemeinek közös kitöltése - információ átadás Vezetővel – információ átadás Hivatallal - feladatellátás
	Számítógép	Faliújság anyagának elkészítése Naprakész információk szülőknek

Menedzselés	Weblap	Anyagának frissítése, bővítése
	Facebook	Képek, pedagógiai tartalmú cikkek
	Internet	Pályázatok figyelemmel kísérése
	Számítógép	Szórólapok, plakátok anyagának megtervezése

Pedagógiai munka		
Felkészülés	Internet	Kutató munka
	Számítógép	Színezők, feladatlapok készítése
Alkalmazás	Kezdeményezés Foglalkozás Szabadidős tevékenység	CD, MP 3, Magnó, Laptop, diavetítő alkalmazása
Montessori anyagbővítés	Internet	Kutatómunka - Eszközkészítés
	Internet – e-mail	Naplóvezetés - tervezés
		Értekezletek – anyagának elkészítése
		Beszámolók kidolgozása

Dokumentáció	Számítógép	Szülői értekezletek anyagának elkészítése
		Jegyzőkönyvek készítése
		Dokumentációs anyag tárolása
		Gyermekek mérésének – értékelésének – Fejlesztési terv készítése
Adatszolgáltatás KIR	Számítógép	Statisztikai adatszolgáltatás

13. Az óvodai élet megszervezésének és tervezésének elvei

13.1.Szervezeti és időkeretek

A csoportszervezés szempontjai:

- Átlaglétszám
- Csoportszoba férőhelye
- Nevelőtestület pedagógiai elvein alapuló szervezési elképzelések
- Tartalmi szempontok alapján:
életkor
fejlettség

Az óvoda teljes nyitva tartási idejében a gyermekekkel történő tevékenységek mindegyikét óvodapedagógus irányítja.

13.2. Napirend, heti rend kialakítása

A gyermekek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlesztésekhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces), csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez a gyermek egyéni szükségleteihez, tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítására törekszünk, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét.

A napirend lehetőséget ad az óvodai élet egészében az elmélyült tevékenykedésre, a szabadjáték kiteljesedésére megfelelő időt biztosít arra, hogy a gyermek minden tevékenységét befejezze, pontosan elvégezze. Figyelembe vesszük a gyermek testi-lelki szükségleteinek kielégítésére fordítható időkeretet.

Így a napirendben vannak rendszeresen ugyanabban az időben végzett tevékenységek, (étkezés, gondozás, mindennapos mozgás) melyek segítik a gyermeket eligazodni az időben, és nyugalmat, folytonosságot, támaszt biztosítanak. A gondozásnak kiemelt jelentősége van a nevelésben, a kapcsolatépítésben, a gyermekek önállóságának fejlődésének elősegítésében, együttműködve a gondozást végző óvodapedagógusokkal és dajkákkal.

A csoportokban biztosítani kell az alternatív pihenést, az életkoruknak megfelelően folyamatosan csökkentve a délutáni pihenő időt. Lehetőséget teremtünk a csendes tevékenységek és a szabad játék megvalósítására.

A nyári időszak napirendjét is gondosan és tartalmasan tervezzük meg. Az év közben már kialakított szabályok, szokások normarendszer megtartásával adunk lehetőséget a gyermekeknek arra, hogy az évszak örömeit szabadabban élvezzék, és kötetlenebb formában biztosítjuk számukra a változatos tevékenységet.

A heti-rend a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő az óvodai csoportokban, és lehetőséget nyújt a normarendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezéséhez. A befogadás idején ügyelünk a rugalmasabb és alkalmazkodóbb heti-rend összeállítására. Később az iskolára való felkészítés feladatai a heti rend pontosabb betartását kívánják

A napirend és a heti rend minden évben a gyermekek összetételéhez és fejlettségéhez mérten a Montessori pedagógiai elvéhez alkalmazkodik.

13.3. Az óvodai nevelés tervezése

NAPIREND Szeptember 1 – Május 31-ig	
IDŐTARTAM	TEVÉKENYSÉG
8:00-9:00	Játék, szabadon választott tevékenység. Mosdóhasználat, folyamatos reggeli.
9:00-9:20	Csendkör, mindennapos testnevelés
9:20-10:30	Kötött vagy kötetlen fejlesztő foglalkozások. Fejlesztő foglalkozások. Montessori idő.
10:30-10:45	Zöldség, gyümölcs fogyasztás, mosdó használat.
10:45-12:00	Öltözködés, játék a szabadban, munka jellegű tevékenységek.
12:00-12:45	Tisztálkodás, készülődés az ebédhez. Ebéd. Mosdóhasználat. Naposi teendők.
12:45-14:30	Pihenés, csendes tevékenység
14:30-15:00	Mosdóhasználat, uzsonnázás.
15:00-17:00	Játék, szabadon választott tevékenység. Külön foglalkozások, fejlesztések, tehetség gondozás. Jó idő esetén udvari játék.

NAPIREND Június 1 – Augusztus 31-ig	
IDŐTARTAM	TEVÉKENYSÉG
8:00-9:00	Gyülekező az udvaron, folyamatos reggeli, játék, szabadon választott tevékenység
9:00-10:30	Játék, szabadon választott tevékenység
10:30-10:45	Mosdóhasználat, zöldség, gyümölcs fogyasztás
10:45-11:30	Játék a szabadban
11:30-12:15	Mosdóhasználat, tisztálkodás, készülődés az ebédhez, ebéd
12:15-14:30	Mosdóhasználat, öltözés, mese, csendes pihenő
14:30-15:00	Mosdóhasználat, uzsonna
15:00-17:00	Játék az udvaron, hazaindulás

Az óvodai nevelés tervezése

HETIREND		
KORCSOPORT	KÖTELEZŐ FOGLALKOZÁS	CSOPORTOS FOGLALKOZÁSOK SZERVEZÉSE
3 - 4 éves	Mozgás Mindennapi mozgás Tevékenység Montessori eszközökkel	A külső világ tevékeny megismerése Verselés, mesélés Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
4- 5 éves		
5 – 7 éves		

A szervezett tanulás munkaformái:

Frontális	Mozgásos játékok, Mindennapi mese
Mikro csoportos	A külső világ tevékeny megismerése, Verselés, mesélés Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka, Ének, zene, énekes játék, gyermektánc Mozgás, Mindennapi mozgás
Kooperatív	A külső világ tevékeny megismerése, Verselés, mesélés, Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
Egyéni	Részképességek fejlesztése egyéni igények szerint
Páros	Együttműködés rokonszenvi alapon, mely segíti a nevelés eredményességét. Tanulási motiváció kialakítását célozza, részképességek fejlesztése.

Az óvodapedagógus által szervezett foglalkozások időkeretei korcsoportonként - ajánlás

Az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozások:	3 - 4 éves korban	4 - 5 éves korban	5 – 7 éves korban
Mozgás	Heti 1x (10-15perc)	Heti 1x (20-30 perc)	Heti 1x Heti 1x úszás (35-40perc)
A külső világ tevékeny megismerése Kozmikus nevelés Matematika Montessori pedagógiai elv szerint	Heti 1x (10-15 perc)	Heti 1x (15-20 perc)	Heti 1x (30-35 perc)
	Tevékenység Montessori eszközökkel – Minden nap		
Verselés, mesélés	Heti 5-10 perc	Heti 10-15 perc	Heti 20-25 perc
Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	Heti 1x (10-15 perc)	Heti 1x (15-20 perc)	Heti 1x (30-35 perc)
Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	Heti 1x (10-15 perc)	Heti 1x (15-20 perc)	Heti 1x (30-35 perc)
Egyéni fejlesztés	Naponta, illetve igényeknek megfelelően		
Logopédia		heti 1x	
Fejlesztő torna		heti 1x	

14. A pedagógiai munka dokumentációi – valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődés nyomon követését, tervezését szolgáló dokumentumok

14.1. A pedagógiai munka dokumentációi

A pedagógiai dokumentáció célja, hogy megjelenítse a helyi pedagógiai program elv-, cél- és feladatrendszerét, meghagyva az óvodapedagógusok választási szabadságát a módszerek és az eszközök alkalmazásában.

Intézményi szintű pedagógiai dokumentumok

- Az óvodai nevelés országos alapprogramja (Alapprogram)
- A Katica Kuckó Montessori Magánóvoda Pedagógiai Programja saját hatáskörben - nevelőtestületi határozattal elfogadott.
- A Katica Kuckó Montessori Magánóvoda mindenkor Éves Munkaterve, mely személyekre vonatkozó – a pedagógiai program adott évben megvalósítandó – céljait és feladatait tartalmazza

Csoportszintű pedagógiai dokumentumok

Csoportnapló:

- Éves tematikus terv
- A csoport nevelési terve (időkerete: 1 év ciklusra)
- A csoport nevelési tervének értékelésének (időkerete: ½ éves ciklus)
- A csoport befogadási terve: 2 hónap (időkerete: szeptember – október az újonnan érkező gyermekek számára)
- A csoport befogadási tervének értékelése (időkerete: – 2 hónap letelte után)
- A tevékenységekben megvalósuló tanulás – Tematikus terv, Reflexió (időkerete kb.: 4 hét ciklusra)

Csoportnapló mellékelt dokumentumai:

- Éves tanulási anyagterv

Felvételi és csoportnapló (időkeret: naponta)

14.2. A gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődés nyomon követését szolgáló dokumentumok

Cél: Olyan mérési, értékelési eljárások alkalmazása, amelyek a gyermekek megismerését szolgálják. A reális és szakmailag megalapozott értékelés az alapja a további fejlesztési feladatoknak.

A szülők folyamatos és egyéni tájékoztatást kapnak gyermekük fejlődéséről.

Alapelvnek tekintjük, hogy az óvoda, nevelési intézmény, így a lehetséges és szükséges mérések ennek megfelelően tervezettek. A nevelés-tanulás egymásra ható és egymást feltételező folyamatát kívánjuk a mérésekben tükröztetni.

Az egyéni fejlődést tartalmazó dokumentum intézményi szintű szempontjai:

A differenciált egyéni képességfejlesztésnek mindenhol érvényesülni kell, kiemelten a különleges bánásmódot igénylő és a tehetséges gyermekek esetében. Minden óvodapedagógusnak tudnia kell, hogy melyik gyermeket miben, mivel kell megsegíteni, hogy önmagához képest optimálisan fejlődjön. Ehhez elengedhetetlen a fejlődési szakaszok nyomon követése, mérése, értékelése és a további fejlesztési menet meghatározása.

14.2.1. Az óvodás gyermek személyiségének, megismerésének módszerei

A személyiségének megismerése:

A gyermekek megismerése, megértése, az óvodai nevelőmunka elengedhetetlenül fontos mozzanata. A megismerés célja a gyermek viselkedésének, tetteinek megértése, hiszen az óvodai nevelő munka konkrét céljait és feladatait, valamint a gyermekekkel való bánásmód kérdésére a helyes választ csak ennek birtokában lelheti meg az óvodapedagógus. Az óvodás gyermek megismerésének számtalan lehetősége áll a pedagógus rendelkezésére. Legfontosabb területe a játék illetve a szabad tevékenység, mely lehet:

- csoportszobában
- udvaron
- kirándulásokon, sétákon, versenyeken,
- ünnepségeken
- más speciális helyzetekben.

Módszerei:

A megfigyelés:

Ez a módszer lehetővé teszi a gyermek viselkedésbeli megnyilvánulásainak rendszeres nyomon követését, a játék, vagy más természetes tevékenységek közepette. A megfigyelés által megismerhetjük a gyermek pozitív és negatív jellembeli tulajdonságait, azokat a készségeket és szokásokat, amelyeket a családból hozott. Megismerhetjük a gyermek kedvenc játékszereit, tevékenységformáit. A gyermek megfigyelése minél változatosabb körülmények között kell, hogy történjék (társaival és felnőttekkel szembeni magatartás, személyes kapcsolatok, játék közben, személyes megnyilvánulások közös, csoportos és egyéni tevékenységek alkalmával).

- Fontos, hogy a természetes, megszokott környezetben történjem a megfigyelés.
- Tervszerű és folyamatos legyen, mert így megismerhetjük, hogy, melyek azok a körülmények amelyek bizonyos jegyeket a felszínre hoznak.

A beszélgetés:

A beszélgetés kérdés keretében zajlik, szorosan kapcsolódva a megfigyeléshez. E módszer segítségével nyert adatok lehetővé teszik, mind a személyiségfejlődés tanulmányozását, mind pedig a meglévő tulajdonságainak jellemzését. Gazdag tényanyagot kapunk a gyermek viselkedési motívumairól, véleményéről, érdeklődési köréről, meggyőződéséről.

Megállapíthatjuk a gyermek szókincsnek gazdagságát, kifejezőkészségét, beszédképességének fejlettségét.

A pedagógus feladata:

- A pedagógusnak pontosan fel kell építenie a témát, hogy mit akar megismerni a gyermekről.
- A beszélgetéshez biztosítani kell a szeretetteljes légkört, ahol a gyermek biztonságban érzi magát, és meg tud nyílni.

- A kérdező magatartása legyen mindig: barátságos, biztató, ne tegyen fel eldöntendő kérdéseket, és ne árulja el saját véleményét, hogy ne befolyásolja a gyermeket.

Lélektani problémák feltérképezése:

A lélektani problémák alkalmazása nem tartozik a pedagógus feladatkörébe, ilyen esetekben mindig együtt kell működni a pszichológussal, fejlesztőpedagógussal.

Mérések:

Szociometria:

A csoport szerkezetének és a gyerekek közösségben elfoglalt helyzetének feltárására irányul. A csoporton belüli ellenszenv-rokonszenv kapcsolatokat (Merei_Binét 1997 alapján). Az elkészítését csak indokolt esetben (a csoportban adódó nehézségek feltérképezésekor) alkalmazzuk.

- A gyermekek elégedettségét a napi tevékenységek során (Horvát&Dubecz elégedettség mérésen keresztül).

Gyermekrajzok elemzése:

Több célja is lehet. Alapvetően segíti a gyermek fejlettségének megállapításában, mozgáskoordinációjának, térbeli tájékozódásának vizsgálatában.

- Emberrajz: Goodenough által kidolgozott emberrajz – teszt alapján (Horváth&Dubecz)

14.2.2. A pedagógiai értékelés alkalmazása

Típusai:

- Diagnosztikus/kezdeti értékelés: célja a helyzetfeltárás, döntés-előkészítés;
- Formatív/folyamatos értékelés: szerepe a fejlesztés-formálás;
- Szummatív értékelés: szakaszzáró, minősítő értékelés.

a) Diagnosztikus - Kezdeti értékelés

A kezdeti értékelés révén feltárjuk a gyermekek tudás- és teljesítményszintjét a nevelési év elején. Mindezek feltárása lehetővé teszi a csoportra, esetleg egyénre szabott fejlesztési terv irányát.

A pedagógus feladatai:

- Minden év elején az első hónap a gyermekekre vonatkozó adatok gyűjtése.
- A gyermek megfigyelése a szabad játék és egyéb tevékenységei során.
- Célzott beszélgetés kezdeményezése a gyermekkel, érdeklődésének, anyanyelvi szintjének, gondolkodásának feltárása.
- Célzott beszélgetés kezdeményezése a szülővel, a gyermek életének előzményeiről, anamnézis felvétele.

A helyzetfeltárás célja, hogy minél realisabb képet alakíthassanak ki a csoportban lévő gyermekek pszichofiziológiai fejlődési szintjére, illetve ismeret- és képességszintjére vonatkozóan (értelmi fejlettség, érdeklődés, előzetes ismeretek, intellektuális készségek). Ezek az információk kiindulópontját képezik a csoport jellemzésének, valamint az évi munkaterv elkészítésének.

b) Formatív - Folyamatos értékelés:

A formatív vagy folyamatos értékelés a folyamat közbeni segítséget tűzi ki céljául.

A gyermekeknek állandó visszajelzést kapnak az elért sikerekről, a hibákról, nehézségekről, amelyek lehetővé teszik a menet közbeni korrekciót, illetve önkorrekciót. Ezáltal elkerülhető a gyermekek lemaradása, biztosítani lehet a menet közbeni felzárkóztatást.

A pedagógus elismerésben részesíti a gyermek minden olyan tevékenységét:

- amit önmagához képest egyre jobban végez,
- amit energia betartani, elvégezni, teljesíteni.

A pedagógus visszajelzései, értékelései világosak, egyértelműek, a konkrét cselekvésre, teljesítményre vonatkoznak.

A fejlődést elősegítő tevékenység:

- **Szervezeti formái:** kötött, kötetlen, mikrocsoportos
 - **Munkaformái:** egyéni, csoportos, egyénre szabott, frontális, páros
 - **Eszköztár formái:** dicséret, simogatás, szemkontaktus, szóbeli elismerése a tevékenységnek, az eredménynek, pozitív kiemelés a csoport előtt stb.
- Kinyilvánítás lépései:** a jó felfedezése, az igény analizálása, improvizáció (a pillanatnyi hangulathoz igazodva) konkrétság, tudatosság.
- Célja:** a pozitív eredmények megerősítése, önbizalom kiépítése, a helyes énkép kialakítása, szeretve érzés megteremtése, a gyermek fejlődésének segítése.

Speciális értékelések:

- ✓ **Matematikai tevékenységek:** Montessori eszközön keresztül, alkalmanként feladatlapok,
- ✓ **Beszédnevelés:** önálló mesélés vagy versmondás, mesejelenetek felismerése, sorrendbe helyezése, tárgyak, személyek felismertetése.
- ✓ **Kézimunka, rajz:** alkotások véleményezése
- ✓ **Zene, szerepjáték:** szerepek, ünnepségek szervezése a szülők részére.
- ✓ **Közösségi nevelés:** takarítási akciók szervezése, zöldsövezetek karbantartása, terem díszítése.
- ✓ **Mozgás:** mozgáspróbák
- ✓ **Montessori eszközök:** sajátos értékeléssel - önellenőrzéssel rendelkezik maga az eszköz.

c) Szummatív értékelés – szakasz záró értékelés

A szummatív, azaz szakasz záró értékelés egy-egy nevelési-oktatási szakasz záróaktusa, célja az összegzés, a záró minősítés. A félév és év vége, illetve a ciklus vége az óvodás gyermekek alaposabb kiértékelését teszi szükségessé.

A szummatív értékelés az óvodában nem más, mint a gyermekek mérésének értékelése. Ez az értékelési forma segítséget nyújt a további lépések meghatározására a következő félévben/nevelési évben, illetve az iskolába lépéshez szükséges értékelés elkészítéséhez.

A záró értékelés alapja, a gyermek éves megfigyelési és mérési anyaga:

Összetevői:

- ✓ **Megfigyelés** – területenként megfogalmazott szempontok szerint
- ✓ **Beszélgetés** – az anyanyelvi terület feltérképezése
- ✓ **Alkotások elemzése** – rajz értékelése
- ✓ **Mozgásos feladatok** – mozgás és téri orientáció feltérképezésére
- ✓ **Ok-okozati összefüggést célzó feladatok** – az értelmi képességek feltérképezésére
- ✓ **Teszt** – iskolába készülőkénél (Maci teszt)

Területei:

(szociális fejlettség, szociális érettség, nyelvi kifejezőképesség, értelmi képességek, mozgás fejlettség, térbeli tájékozódás, finommotoros koordináció, testséma fejlettség, neveltségi szint).

14.2.3. Az eredmények alkalmazása az egyéni fejlesztés folyamatában (PDCA működtetése /tervezés/cselekvés/ellenőrzés/javítás)

- A mérés eredményei nevelési évenként ismétlődnek, bekerülnek a gyermekről készített megfigyelési anyagba, mely folyamatos információt biztosít az adott gyermekről, fejlődési üteméről, erősségéről, lemaradásairól.
- A pedagógus a tapasztalatok alapján készíti el a gyermek fejlesztési tervét, építi fel a mindennapok feladatait
- Meghatározott időszakonkénti visszacsatol (visszamér –az új eredményekhez igazítja a egyéni fejlesztési tervet)

Az óvodai értékelés sajátosságai

- A játékokat, szabad tevékenységeket, választott tevékenységeket együtt értékeljük ki a tapasztalati területek szerinti tevékenységekkel, mert nehéz volna elkülöníteni, hogy a gyermek teljesítményéből mennyi tulajdonítható külön-külön mindegyik tevékenységi formának.
- A gyermekek lassan képesek lesznek arra, hogy önmagukat értékeljék, hogy felfedezzék, mit dolgoztak jól és helyesen, illetve, hogy mit hibáztak, milyen hiányosságokat kell pótolniuk.

A szülők tájékoztatása az értékelés eredményeiről:

Formái:

- A gyerekek hazavitt alkotásain keresztül: rajzok, térbeli munkák, alkotások
- A faliújság: kifüggesztve megnézhetik a gyerekek alkotásait, a tanult verseket
- Fogadóóra: a mérések eredményeiről, a fejlesztés menetéről, elért szintjeiről kap tájékoztatást. Lehetőség nyílik a közös feladatok megbeszélése gyermek fejlődésének segítése érdekében.

14.3. Kiemelt jelentőségű a gyermekek megfigyelése, a spontán és irányított szempontok alapján szerzett információk rögzítése.

a) Az információk rögzítését szolgáló dokumentumok

Dokumentum	Mérési, értékelési területek, szempontok	Információ rögzítésének időpontjai
Személyiség lap Anamnézis lap	A gyermek adatai, elsődleges információk A gyermek óvodáskor előtti fejlődésének, jellemzőinek megismerése	Óvodába lépéskor
Fejlettségmérő lapok Horváth & Dubecz alapján	- szociális érettség - szociális fejlettség - értelmi fejlettség - mozgásfejlettség - nyelvi kifejezőképesség mutatói - térbeli tájékozódás, mozgásfejlettség - finommotoros koordináció - testséma fejlettség mutatói - neveltségi szint	Óvodáskor kezdetén Kicsik - bemenet Középsősök november (előzetes információ – útmutató) Nagyok november (iskolaérettség feltérképezése) február visszamérés – (iskolaérettség eldöntése)
Fejlettségmérés tanköteles korú gyermekeknél: Szakemberek által - logopédus - fejlesztő pedagógus - mozgás konduktor	Általuk alkalmazott hivatalos tematika alapján	Minden év októberében
Egyéni fejlesztési terv	Felzárkóztatás (lemaradást mutató gyermekeknél) Tehetséges gyermekek tovább segítése Nemzeti etnikai gyermekek,	Tervezés a mérés eredményének illetve a fejlesztés területeinek függvényében

b) A mérés során keletkezett dokumentumok felhasználása

Az óvodapedagógus számára	A szülő számára
A kapott eredmények alapján megvalósul az egyénre szabott fejlesztés Az eredmények újabb mérések adataival bizonyítják a változásokat.	Jelentős információhordozó A szülő a konkrét adatokból látja gyermeke aktuális fejlettségi szintjét. A tájékoztatás a családdal való együttműködés gerincét képezi

c) A csoport előrehaladásának értékelése

A pedagógiai munkában a (PDCA ciklus működtetése /tervezés/cselekvés/ellenőrzés/javítás)

Cél: A nevelés folyamatát nyomon követve a csoport szokás- és szabályrendszerének megfigyelése, mérése, értékelése a kapott eredmények alapján tovább fejlesztés.

Feladat:

- A csoport előrehaladásának figyelemmel kísérésével az óvodapedagógusok munkájának, hozzá adott értékének” meghatározása.
- Nevelési év végén az óvodapedagógusok értékelik mérési eredményeket.
- Az összegzett tapasztalatokra, valamint az éves mérési eredményekre épül a következő nevelési év nevelési, fejlesztési terve.
- A csoporton belüli neveltségi szint személyes megfigyelésen alapul, amely a csoportban dolgozó két óvónő munkájának megfigyelésére, valamint az egyéni összegző mérés eredményeire épül.

14.4.Tervezés

Az éves nevelési és gondozási terv melyet kiegészítve a Montessori módszer anyagával dolgoztunk ki.

- **A tevékenységi tervet (éves terv).** Ehhez a csoport éves anyagtervéből az óvónők a saját elgondolásuk alapján választják ki a kapcsolódó anyagtartalmat.
- **TEMATIKUS TERV** – az éves terv lebontása téma ciklusokra – heti kibontásban a téma tartalma egymásra épülnek.
- **Egyéni fejlesztési terv** – A mérési – megfigyelési adatokból kiindulva a nehézségeket mutató területekhez igazított fejlesztési foglalkozások felépítése, tervezése. (egyéni szől)

15. Tudatos önértékelés - pedagógus kompetenciák

A minőségfejlesztés keretein belül az értékelő és önértékelő rendszerünket az új jogszabályoknak megfelelően az általunk megfogalmazott intézményi, vezető, pedagógusi elvárások mentén alkalmazzuk.

Célunk az erősségek és gyengeségek feltérképezése, a fejlődéshez szükséges feladatok kidolgozása, (feladattervek készítése), megvalósítása, és visszaértékelése, a PDCA ciklus működtetése.

A pedagógus, kapcsolódó feladatai:

- A gyakorlati munka folyamatos elemzése, értékek függvényében fejlesztése.
- Az önelemzés folytán önismeretének, személyiségének fejlesztése.
- Az értékelési rendszer tagjaként a megfelelő kommunikáció gyakorlása.

Az önértékelés szorosan kapcsolódik a tanfelügyeleti ellenőrzéshez, elvárásaiban, tartalmában, szempontjaiban.

Ezáltal a tanfelügyeleti ellenőrzés, valamint a kompetenciák mentén összehangolt dokumentációs és gyakorlati munkánk értékelése (Önértékelés) kiegészíti a Minősítő Eljárás által feltérképezett eredményeket.

A köznevelési intézmények új értékelési keretrendszere **pedagógusok esetében 9 kompetencia területen határozza meg az elvárásokat.**

1. kompetencia: Szakmai feladatok, szaktudományos, szaktárgyi, tantervi tudás
2. kompetencia: Pedagógiai folyamatok, tevékenységek tervezése és a megvalósításukhoz kapcsolódó önreflexiók
3. kompetencia: A tanulás támogatása
4. kompetencia: A tanuló személyiségének fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesülése, a hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló többi gyermekkel, tanulóval együtt történő sikeres neveléséhez, oktatásához szükséges megfelelő módszertani felkészültség
5. kompetencia: A tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése, esélyteremtés, nyitottság a különböző társadalmi-kulturális sokféleségre, integrációs tevékenység, osztályfőnöki tevékenység
6. kompetencia: Pedagógiai folyamatok és a tanulók személyiségfejlődésének folyamatos értékelése, elemzése
7. kompetencia: A környezeti nevelésben mutatott jártasság, a fenntarthatóság értékrendjének hiteles képviselője és a környezettudatossághoz kapcsolódó attitűdök átadásának módja.
8. kompetencia: Kommunikáció és szakmai együttműködés, problémamegoldás
9. kompetencia: Elkötelezettség és szakmai felelősségvállalás a szakmai fejlődésért

A tanfelügyelet ellenőrzési és a pedagógus önértékelési területei között az első pontban van eltérés, az önértékelés az utóbbira épül.

Mindezt összefoglalva fogalmazódnak meg az intézményi és pedagógusi feladatok, fejlesztendő területek a vezetői koncepció 5 éves tervezésében és annak éves lebontásában.

16. Az óvoda speciális szolgáltatásai

Lehetőség szerint az óvoda teljes nyitvatartási idejében a gyermekekkel történő foglalkozások mindegyikét óvodapedagógusoknak kell irányítani, így a szolgáltatások idején is. Amennyiben erre nincs lehetőség – nem óvodapedagógus irányítja a tevékenységet – felügyeletet kell biztosítani.

A szolgáltatások igénybe vevőit nyilatkoztatjuk az igénybevételéről, majd ezt követően alakítjuk ki a szolgáltatások körét.

A szülők kérésére az alapfunkción túl az alábbi szolgáltatásokat szervezzük:

Szolgáltatás tartalma	Szolgáltatás ideje	Szolgáltatást igénybe vevők köre	Szolgáltatást vezeti	A szolgáltatást felügyeli
Artistkids	hetente 1x	érdeklődők	Kiss Rita	csoportos pedagógus
Gyermek Jóga	hetente 1x	érdeklődők	Mazsuné Kelemen Eszter	csoportos pedagógus
Balett	hetente 1x	érdeklődők	Bodnár Anett	csoportos pedagógus
Zenepedagógia	havonta 1x	Mindkét csoport	Csetverikov Iván	csoportos pedagógus
Drámapedagógia	negyedévente 1x	Mindkét csoport	Földessy Margit színésznő	csoportos pedagógus

* a táblázatban foglalt tartalma a mindenkori jogszabályok függvényében és az érdeklődének megfelelően változik.- a drámapedagógiát és a zenepedagógiát az óvoda támogatja.

A szolgáltatásainkat szakemberek végzik. Speciális képzettségük révén jól segítik a nevelőmunka sokszínűbbé tételét.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végére

- ✓ A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelés eredményeként belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben óvodásból iskolássá érik.
- ✓ A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembe vétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

17. Az óvoda kapcsolatai

17.1. Óvoda- Család

A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége és ebben az óvodai nevelőmunka kiegészítő szerepet játszik.

Az óvoda a családdal együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermekek fejlődését. A szülő tud legtöbbet gyermekéről, ő ismeri legjobban gyermeke igényeit, szükségleteit, viszont az óvónőnek van olyan szaktudása és olyan korosztályi tapasztalata, mely alapján hathatós segítséget tud nyújtani a gyermekek fejlesztéséhez. Korrekt partneri együttműködésünk elengedhetetlen a gyermekek harmonikus fejlesztése érdekében.

Az óvoda körültekintően szervezi meg az együttműködés formáit, mely az információk áramoltatását, a szemléletformálást, az óvoda tartalmi munkájának szakszerű megismertetését, a gyermekek egyéni fejlődésének jellemzőit közvetíti.

Formái:

- Beiratkozás
- Befogadás
- Folyamatos kapcsolattartás a szülőkkel a mindennapokban
- Családlátogatás óvodába kerüléskor, vagy probléma esetén bármikor
- Nyílt napok, a szülők betekinhetnek a napi tevékenységekbe
- Közös kirándulás, családi sportnap
- Szülői értekezlet évente kétszer: szeptemberben és májusban. Tájékoztatást adunk a legfontosabb témákról, feladatokról, problémákról.
- Egyéni, személyre szóló tájékoztatás a gyermek fejlődéséről februárban
- Tavasszal óralátogatásra mennek az óvónők az iskolába készülő gyerekekkel. (Ha az iskolába készülő létszáma eléri a 6 főt.)
- Az iskolák bemutatkoznak a nagycsoportos szülői értekezleten, tájékoztatást adnak módszereikről, programjukról – szükség szerint, a szülők igényeivel egyeztetve.

Infó kulturális kapcsolattartási forma:

Óvoda szülői ház kapcsolattartás formáinak megváltoztatása is kiemelt feladat. A megváltozott informatikai világban a kapcsolattartás is megváltozik. Így naprakészebbek, pontosabbak az átadni szükséges dokumentumok.

- Információk átadása zárt csoporton belüli levelezéssel valósul meg
- Dokumentumok kitöltésre küldése a levelezésen keresztül
- Az óvodai eseményekre való felkészülésre a felhívás szintén az interneten keresztül történik
- Az óvodában történő események fotóit a személyiségi jogok figyelembevételével az beleegyezési nyilatkozat engedélyével, interneten keresztül küldjük a szülőknek és ők is az óvodának.

17.2. Óvoda – Iskola

Nevelésünk egyik fő feladata, hogy a gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelés eredményeként belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben óvodásból iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembe vétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre. A zökkenőmentes iskolakezdés elősegítése érdekében a helyi sajátosságok, szokások figyelembe vételével korrekt kapcsolatra törekszünk az iskolával.

Az együttműködés alapelvei

- Kölcsönös nyitottság, bizalom nevelőpartneri viszony
- Közös dokumentumok ismerete
- Nevelési feladatok összehangolása
- Kölcsönös hospitálás, közös továbbképzésen való részvétel

Céljaink

Kudarcmentes iskolakezdet és az óvoda-iskola átmenet megkönnyítése

Feladataink

- Az iskolakészültséget támogató pedagógiai munka (tanulási képességek, egyéni differenciált képességfejlesztés)
- Képességfejlesztés megvalósítása
- Tanulási zavarok kialakulását megelőző módszerek alkalmazása (korszerű tanulási munkaformák, drámapedagógia, konfliktuskezelési technikák)
- Az iskolaválasztás segítése (tanítónők megismerése, nyílt napok, közös kirándulások)
- Hospitálásra épülő együttműködés (jó gyakorlatok megismerés, az iskolába, óvodába)
- Gyermek fejlődésének után követése (első osztályosok eredménye)

Az együttműködés formái

Látogatások, tapasztalatcserék, fórumok

Az együttműködés tartalma

- Pedagógusok kölcsönös látogatása az óvoda nagycsoportjába, ill. az első osztályba
- Az intézményi programok megismerését célzó fórumok, előadások szervezése
- Folyamatos tervszerű ismerkedés az intézmények munkájával és a gyermekekkel
- (nyílt napok,)
- Az intézményi programokon való részvétel (szakmai előadás, szülő értekezlet)

17.3. Óvoda- Közművelődési Intézmények

Fenntartjuk és tovább ápoljuk kapcsolatainkat a társadalmi és civil szervezetekkel, közművelődési intézményekkel. Kapcsolatainkat a nevelési céljainkkal összefüggő területeken építjük ki:

- Fővárosi Állat- és Növénykerttel
- Fővárosi gyermekszínházakkal, Bábszínházzal

18. A pedagógiai program értékelése

Ellenőrzési, értékelési rendszer

Az intézményértékelés az óvodában folyó minden tevékenységre, területre kiterjed, így az óvoda közvetlen környezetének a nevelés, a tanulás szempontjából fontos adottságaira és jellemzőire is. Az intézményértékelés egyben a program bevalásának értékelése is.

Az ellenőrzés, értékelés területei:

- jogszerűség
- az óvoda stratégiája
- az óvoda külső tényezői
- az óvodába járó gyermekek és családi viszonyai
- a nevelési program, tevékenységek, eszközök
- szervezeti és vezetési jellemzők
- a gyermekek fejlődési jellemzői

- személyi, tárgyi, anyagi feltételek
- az óvoda kapcsolatai
- Az értékelési eljárásrendet az Minőségőrző Program tartalmazza

19. Irodalomjegyzék

- Dr. Hegyi Ildikó: Fejlődési lépcsőfokok óvodáskorban, Okker Kiadó, Budapest, 1999.
- Az alternatív óvodapedagógiai törekvések Magyarországon, MOE, 1991.
- B. Méhes Vera: Az óvónő és az óvodai játék, Tankönyvkiadó, 1982.
- Balázsné Szűcs Judit: Szabadon, játékosan, örömmel 1998.
- Dr. Deliné, Dr. Fráter Katalin: Integrált személyiségfejlesztés osztatlan csoportban, 1993.
- Forrai Katalin: Zenei nevelésünk elvei és a gyermek zenei fejlődése iskolába lépésig.
- Kovácsné Dr. Bakosi Éva, Dr. Kovács György: Személyiségfejlesztés játékos tevékenységrendszerrel, Óvodai Nevelés, 1994/5.
- Dr. Tótszőllősné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában, 1995.
- Óvodai nevelés országos alapprogramja, 1996.
- Porkolábné Balogh Katalin, dr. Páli Judit: Komplex prevenciós program.
- Porkolábné Balogh Katalin: Kudarc nélkül az iskolában, 1997.
- Szigetváriné Kurta Jolán: Saját programkészítés talán így. Óvodai Nevelés, 1997/10.
- Dr. Takács Bernadett: Játék, játék, játék ... avagy mégsem? Óvodai nevelés, 1997 / 10.
- Maria Montessori: The Secret of childhood 1936.
- Maria Montessori: A gyermek felfedezése 1948.
- Kiss József: Montessori Mária Nevelési Rendszere (Budapest, 1930.), pp, 6-27
- forrás: <http://www.ice.fi/career-training/n-v-q> letöltve: 2019.08.27.
- Practise Guidance for the Early Years Foundation Stage (May 2008) Crown Copyright, pp 5-15.
- https://www.petroczigabor.hu/cikkek/igazgato_kollegaknak/koznevelési-torvény_modositása_2019.html letöltve: 2019.10.29.

20. Legitimációs záradék

1. Elfogadó határozat

A Pedagógiai Programot a nevelőtestület 100% arányú „igen” szavazatával, teljes létszámú nevelőtestületi határozatával 2024.01.08. napján elfogadta.

.....
Nevelőtestület képviselője

2. Véleményezési jog gyakorlása

A Pedagógiai Program tekintetében véleményezési jogával élt az óvoda szülői képvislete. A dokumentummal kapcsolatban ellenvetést nem fogalmazott meg.

Kelt: Budapest 2024.01.15.

.....
Szülői képviselője

3. Az igazgató jóváhagyása

A Pedagógiai Programot az igazgató jóváhagyta 2024.01.08. napján.

.....
Igazgató

4. Egyetértési nyilatkozat

A Nkt. 85. §-a szerint a Katica Kuckó Montessori Magánóvoda Pedagógiai Programjában szereplő többletkötelezettség igénye nem merült fel. A Pedagógiai Programot a Kids World Nonprofit Kft ügyvezetője, mint fenntartó..... jóváhagyta 2024.01.15. napján.

.....
A Kids World Nonprofit Kft. ügyvezetője

A legitimációs eljárás alátámasztását igazoló dokumentumok:

1. A nevelőtestület döntéséről készült jegyzőkönyv, mely 100%. számú határozatával elfogadta a helyi nevelési programot, iktatószáma:20/1 /2024.

Budapest. 2024.01.18.

P. H.

21. Érvényességi rendelkezés

- ☐ A Pedagógiai Program az igazgató jóváhagyása után 2024.02.01. lép hatályba visszavonásig érvényes
- ☐ A Pedagógiai Program módosítása (5 évente kötelező, valamint a törvényességnek megfelelően változhat)
- ☐ A Pedagógiai Program nyilvánosságra kerül az elfogadás utáni napon, elérhetővé válik mindenki számára: a honlapon, valamint az óvoda irodájában, papírformátumban.

Kelt: Budapest.2024.01.18.

P. H.

.....
Igazgató

22. Mellékletek

JEGYZÉK

***a nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális)
eszközeiről és felszereléséről***

OM: 203191

összeállította:

.....

Igazgató

2024.

JEGYZÉK

a nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) eszközeiről és felszereléséről

A Katica Kuckó Montessori Magánóvoda

(1021 Budapest, Budakeszi út 73/B.)

<i>Eszközök, felszerelések</i>	<i>Mennyiségi útmutató</i>	
csoportszoba	2	
tornaszoba	1	
logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba	1	
játszóudvar	1	
óvodavezetői iroda	1	
orvosi szoba és elkülönítő	1	
gyermeköltöző	2	
gyermekmosdó, WC	2	
<u>Kiszolgálóhelyiségek</u>		
tálaló-mosogató, ezen belül felnőtt étkező	1	
felnőtt mosdó	2	
felnőtt WC	2	
mosléktároló	0	
szertár	1	
tálaló-mosogató,	1	

II. HELYISÉGEK BÚTORZATA ÉS EGYÉB BERENDEZÉSI TÁRGYAI

<i>Eszközök, felszerelések</i>	<i>Mennyiségi útmutató</i>	
1. Csoportszoba		
óvodai fektető	25 + 20	
gyermekszék	25 + 20	
gyermekasztal	4+ 5	
fényvédő függöny	18	
szőnyeg	4	
játéktartó szekrény vagy polc	22	
hőmérő	1-1	
óvodapedagógusi asztal	0	
felnőtt szék	1-1	
eszköz-előkészítő asztal	1	
szeméttartó	5	
2. Tornaszoba		
tornapad	2	
tornaszőnyeg	3	
bordásfal	3	
zsámoly	2	
óvodai többfunkciós mászó készlet	0	

3. Logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba		
tükör	1	

asztal	1	
szék	2	
4. Játszóudvar		
kerti asztal	2	
kerti pad	6	
babaház	1	
udvari homokozó	1	
takaróháló	1	
mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök	4	
5. Óvodavezetői iroda és Nevelőtestületi szoba		
íróasztal és forgószek	4-1	
tárgyalóasztal	1	
szék	8	
telefon	1 mobiltelefon	
könyvszekrény	1	
iratszekrény	3	
számítógép, nyomtató	1	
könyvtári dokumentum	150	
könyvszekrény	1	
8. Orvosi szoba berendezése, felszerelése a 26/1997. (IX. 3.) NM rendelet előírásai szerint		
9. Gyermeköltöző		
öltözőrekesz, ruhatároló, fogas	2x20	
10. Gyermekmosdó, WC		
törülközőtartó	2x20	
falitükör	2x3	

III. TISZTÁLKODÁSI ÉS EGYÉB FELSZERELÉSEK

<i>Eszközök, felszerelések</i>	<i>Mennyiségi útmutató</i>	
tisztálkodó felszerelések	2x16	
törülköző	4x18	
abrosz	12	

IV. A FELNÖTTEK MUNKAVÉGZÉSÉHEZ SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK

<i>Eszközök, felszerelések</i>	<i>Mennyiségi útmutató</i>	
takarítóeszközök	5 szett	
kerti munkaeszközök, szerszámok	5	
hűtőgép	1	
porszívó	1	

V. A NEVELŐMUNKÁT SEGÍTŐ JÁTÉKOK ÉS EGYÉB ESZKÖZÖK

<i>Eszközök, felszerelések</i>	<i>Mennyiségi útmutató</i>	
1. Játékok, játékeszközök (mennyiség eszköz fajtánként)		
különböző játékformák (mozgásos játékok, szerepjátékok, építő-konstruáló játékok, szabályjátékok, dramatizálás és bábozás, barkácsolás) eszközei	30	
mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök	22	
ének, zene, énekes játékok eszközei	12	
az anyanyelv fejlesztésének, a kommunikációs képességek fejlesztésének eszközei	20	
értelmi képességeket (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitást fejlesztő anyagok, eszközök	20	
ábrázoló tevékenységet fejlesztő (rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, kézimunka) anyagok, eszközök	20	
a természeti-emberi-tárgyi környezet megismerését elősegítő eszközök, anyagok	20	
munka jellegű tevékenységek eszközei	10	
2. A nevelőmunkát segítő egyéb eszközök		
magnetofon	2	
diavetítő	1	
projektor	1	
vetítővászon	1	
hangszer (pedagógusoknak)	15	
hangszer (gyermekeknek)	15	

VII. EGÉSZSÉG- ÉS MUNKAVÉDELMI ESZKÖZÖK

<i>Eszközök, felszerelések</i>	<i>Mennyiségi útmutató</i>	
ételminta-vétel készlet	100 db	
mentőláda	1	
gyógyszertár (zárható)	1	
munkaruha	biztosított	
védőruha	biztosított	
tűzoltó készülék	4	